3 1761 07289105 4

431

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/framorgenrodensr00mn

FRA MORGENRØDENS RIGE

FRA MORGENRØDENS RIGE

FORTÆLLINGER FRA JAPAN

SAMLEDE OG INDLEDEDE

VED

JOHANNE MÜNTER

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1900

DS
P21
M733

日本國

I Kina kaldes Japan for: „Sol-Oprindelsens-Land“ (saaledes som det med ovenstaaende kinesiske Tegn er skrevet). I Evropa hedder Øriget: „Det fjærne Østen“, to Benævnelser, der vel omtrent betyder det samme.

Dette Morgenrødens Rige har vi set udefra, og det har længe interesseret os at iagttage dets Kamp for at tilegne sig vor Civilisation. Men med hvad Øjne Japaneseren betragter Evropæeren kunde dog ogsaa have sin Interesse at vide; ligeledes hvad han anser for Livets største Værdier eller for dets Uvæsentligheder, eller hvorledes han udlægger de uudgrundelige Mysterier, der omringer os? — Herpaa har vi hidtil intet Svar kunnet faa. De Forfattere, der skriver om Japan og om Japaneserne, har gennemgaaende ydmygt bekendt: „Vi kan godt nok skrive om de Fænomener vi ser, men hvori den Drivkraft bestaar, som sætter hele Maskineriet i Bevægelse, kan vi ikke udgrunde; heller ikke fatter vi Japaneserens Tankeliv.“

I de sidste Aar er der imidlertid i Japan opdukket en Forfatter, for hvem disse Ord ikke gælder. Det er Amerikaneren Lafcadio Hearn, nu Lektor ved Universitetet i Tokyo, tidligere Lærer ved de offentlige Skoler i Provinserne.

II

Gennem den Sympathi og Kærlighed han har vidst at afvinde sine Elever er han trængt indenfor Japanesernes ellers uigennemtrængelige Skal. Hans fintfølende Forstaaelse har bevirket, at de lagde hele deres Tankegang aaben for ham, ikke alene deres, men Japans i de forskellige Tider og i de forskellige Samfundsklasser. Gennem dem har han fundet Perlerne i Litteraturen, som han har gengivet os i sin beaandede Fortællemaade. Han fik Nøglen til det japanske Aandsliv, og gennem ham fik vi Andre Lov at se indenfor.

Naturligvis kommer der altid en Reaktion efter den første Begejstring. Saaledes paastaar mange, at han idealiserer Japan, medens Andre rynker Panden til den strænge Kritik over Evropa — den han lægger i en Japanesers Mund. Mon ikke Evropa har fortjent det, og har ikke Tiden bekræftet dens Sandhed? Uvilkaarligt fremstiller Boerkrigen sig for vort Øje! Saa siger man videre: „Han er ikke Kristen; er han noget, maa han være Buddhaist!“ Ganske vist har han elsket sine Elever og forstaaet dem saa godt, at han ligesom ser med deres Øjne, og Kristendommen har for dem aabenbaret sig i Sprængstoffernes Klædebon. Der tiltrænges sikkert ogsaa en Udskilning af disse to, navnlig i Kolonierne, den virkelige Kristendom kan ikke være tjent af en saadan Ledsager.

Jeg har her oversat nogle af hans Fortællinger, for hvis Virkelighedsudspring man tror at kunne garantere, om man har været længe nok i Japan til ret at faa Øjet op for det Gaadefulde man omgives af. Jeg har grupperet disse i tre Afdelinger og til hver forudskikket en forberedende Indledning, der skulde give den Ariadnetraad man ikke kan undvære i saa fremmede Omgivelser. Jeg har tænkt mig dette mere praktisk end at give en samlet Indledning. Man faar saaledes straks den fortalte Illustration til baade Japans Omdannelsestid, Japans Kvindetyper og Japans religiøse Tankeliv. Jeg har

ikke givet Buddhaismens Morallære — som jo er vel kendt — derimod har jeg holdt mig til dens Metafysik (den, som Prof. Max Müller i sine Skrifter om Buddhaismen fra 1867 siger, han slet ikke vil befatte sig med). Troen paa de mange Tilværelser bunder dog heri, og Japaneseren, som enhver Tilhænger af Buddhaismen, finder ogsaa heri en Forklaring paa Livets for ham kun tilsyneladende Uretfærdigheder, thi i enhver uforskyldt Lidelse ser han Soningen for Synder begaaet i tidligere Tilværelser, hvorhen Erindringen ikke kan naa.

At jeg ikke har kunnet oversætte direkte fra det japanske Skriftsprog haaber jeg man vil tilgive mig, naar man ser ovenstaaende Tegn. Enten bruger Japaneseren kinesiske Skrifttegn eller ganske lignende japaniserede. Kaibara's: „Større Lærebog for Kvinder" er gengivet efter Prof. Chamberlain's engelske Oversættelse, og om nogen Evropæer forstaar at oversætte fra Japansk maa det være ham, da han endog underviser Japaneserne i deres eget Sprog. Han er nemlig Lærer i Japansk ved Tokyos Universitet. „Ingwa banashi" er taget fra en Oversættelse af Lafcadio Hearn; om den af ham er bearbejdet forlyder intet, og „Bjærget" eller som det i Originalen (d. v. s. hos Lafc. H.) hedder: „F r a g m e n t", bærer næsten et indisk Præg, thi Læreren deri hedder: B o d d h i s a t t v a, som i indisk Buddhaisme er Navn paa Buddha i en af hans tidligere Tilværelser, inden han blev født i K a p i l a v a s t u.

Inden jeg slutter disse indledende Bemærkninger, maa jeg rette en Tak til Forfatteren Hr. E r i k S k r a m, baade for den varme Interesse han har vist denne lille Samling, som ogsaa for den fine Retouche, der har muliggjort at bibeholde stilistiske Ejendommeligheder hos Lafcadio Hearn, som jeg selv havde maattet ty til at almindeliggøre.

Idet jeg beder Læseren for en kort Stund at glemme det Land han lever i, og at tænke med en Japanesers Tanke, føle med hans Hjerte og se med hans Øjne paa Livets gaadefulde Fremmen og Svinden — saa haaber jeg han med Tøven vil tage Afsked med ham som fra en Ven, i hvis Omgang man — til Trods for alt — dog har lært en lille Smule.

Johanne Münter.

INDHOLD

Side

I. Historisk Indledning 1
Enkelte Punkter i Japans Historie 3
Lafcadio Hearn: Samuraiens Søn 13

II. Kvinderne i Japan 43
Indledende Bemærkninger 45
Kaibara: Større Lærebog for Kvinder 55
Lafcadio Hearn: I. Haru 66
— — II. Kimiko 75
— — III. Danserinden 100

III. Japans religiøse Forestillinger 115
Shintoisme 117
Buddhaisme 122
Lafcadio Hearn: I. Bjærget 135
— — II. Bimbogami 139
— — III. Menneskets Sjæle 143
— — IV. Ved Karmas Magt 155
— — V. Shinju 164
— — VI. Vattæppet 174
— — VII. Ingwa-Banashi 181
Tidsregningen i Japan 188

HISTORISK INDLEDNING

Samurai i Rustning.

ENKELTE
PUNKTER AF JAPANS HISTORIE

Som alle andre Landes Historie fortoner sig i Myter uden nogen bestemt paaviselig Grænse, saaledes ogsaa Japans. Disse Myter bliver overalt i Japan af den almindelige Befolkning taget for gode Varer, og Japaneseren roser sig altsaa af, at hans Kejser nedstammer i lige Linje fra selve Solens Gudinde: *Amaterasu-Omi-Kami.* Denne Gudindes Forfædre beboede *Tako-no-hara* ɔ: Himlens udstrakte Hvælving. De sidste af disse: *Izanagi* og *Izanami*, Broder og Søster, forenede sig i Ægteskab og blev Ophavet til Øerne i det japanske Arkipelag samt til en stor Mængde Guder. Fødslen af Ildens Gud foraarsagede Moderens Død. Hendes Ægtefælle stiger ned til Underverdenen for at anraabe hende om at vende tilbage. Hun beder ham vente, hun maa forhandle herom med de mægtige Guddomme, der raader paa dette Sted. Ventetiden bliver ham for lang; han tænder en Fakkel og ved dens Skin gennemsøger han Underverdenens Labyrinter. Han ser *Izanami* staaende i de otte Tordenguders Kreds, men i samme Øjeblik Faklens Skin falder paa hende, synker hun om som en opløst Masse, og ingen Magt i Verden formaar at gengive hende til Livet.

Izanagi stiger op til Jorden igen. Han bader sig i en Strøm, og nu sker det Under, at Gud-

domme springer ud fra hans Legeme saa vel som fra de Klædningsstykker, han har kastet paa Flodbredden, saaledes Solens Gudinde fra hans venstre Øje, og hendes Broder, Maanens Gud, fra det højre. — Solens Gudinde, *Amaterasu-Omi-Kami*, sendte sin Sønnesøn ned til Jorden for at regere den. Dennes Søn giftede sig med en Krokodille, og Sammenblandingen af det ophøjede og det lave blev til Mennesker.

Den første Kejser (Mikado) i Japan var Jimmu Tennô (660 Aar før Kr.). Fra ham regner de japanske Skribenter den historiske Tid.

Kejser Chuai var draget mod de oprørske Kumaso'er ved Shimonoseki. Hans Ægtefælle Jingu Kogo fulgte snart efter ham, og paa sine ensomme Vandringer paa de skovbevoksede Bjerghøjder mødte hun *Kamier* (Guder), der forestillede hende, hvor lidet det var Umagen værd at bekrige de fattige Kumaso'er. Nej, hist over Havet laa Korea; det var et Land, der var værd at erobre. Jingu Kogo kunde ikke formaa Chuai til at lyde Gudernes Bud. Til Straf for hans Vantro faldt han i et Slag mod Kumaso'erne, og Jingo Kogo skyndte sig nu at efterkomme Gudernes Vilje. Kamierne hjalp hende med at samle Flaaden, og en lykkelig Dag blev valgt. Inden Afrejsen holdt Kejserinden, støttet til sin Stridsøkse, en Tale til Krigerne: „Hold god Orden og indlad Eder ikke paa Plyndring. Foragt ikke Eders Fjende, selv om han synes aldrig saa ringe, og frygt ham ikke, om han er aldrig saa talrig. Skaan ikke dem, der trænger sig ind paa Eder, men dræb ikke dem, der underkaster sig. De, der sejrer, skal belønnes, men Ve over de fejge!“ Vindens Gud sendte en frisk Brise, og Havenes Gud en stor Flodbølge, der bar Skibene frem. Ja store Fiske samlede sig under deres Køl og gav dem fordoblet Fart. To Kamier viste Vej mod det ukendte Land, der dulgte sig bag Horisonten.

Men den store Flodbølge, som Havenes Gud havde sendt, var gaaet foran Flaaden, havde oversvømmet Korea's Kyster og truede med at opsluge Landet. Kongen af Shiragi (det sydlige Korea) kaldte forfærdet sit Folk sammen og sagde: „Aldrig har jeg set en saadan Oversvømmelse. Mon Guderne har i Sinde at forvandle vort Land til Hav?“ — Næppe havde han udtalt disse Ord, før Japans Skibe dukkede op i Horisonten og fløj over Havet mod dem, deres Bannere funklede i Solen, og Bjerge og Floder skælvede ved Lyden af Japanesernes Piber og Trommer, som de nærmede sig Kysten. Kongen af Shirago forstod straks, at hans Lands sidste Time var kommen. En af hans Krigsfolk nærmede sig ham og sagde: „Jeg har hørt, at der i Østen er et af Guder beboet Land, som styres af en vis Konge, der kalder sig „Tennô“. Flaaden maa sikkert komme derfra.“

Da Kongen havde forstaaet, at al Modstand vilde være forgæves, gik han ned mod Skibene. Han bøjede sig dybt mod Jorden og sagde: „Herefter, saa længe Jorden staar, skal mine Skibe skyde gennem Bølgerne og bringe Eder vort Lands Produkter samt Slaver til at tjene Eder!“ Kongen bekræftede sit Løfte med en Ed: „Naar Solen hæver sig i Vest og gaar ned i Øst — naar Floden Jalu løber opad imod sin Kilde — naar Kiselstenene staar op fra Flodens Leje og fæster sig som Stjerner paa Himlens Bue — da og først da skal jeg ophøre at betale min aarlige Skat.“

Kejserinden værdigedes at modtage hans Underkastelse. Hun gik i Land og tog de sammenhobede Skatte i Besiddelse. Derpaa plantede hun sin Lanse foran Paladsets Port som et varigt Minde for de kommende Slægter om denne Stund; og der staar den endnu*). Kongen af Shiragi sendte 80 Skibe til Japan, alle ladede med rige Gaver.

*) Beretningen er fra Aar 722 eft. Kr.

Korea var den Gang delt i Shiragi mod Syd, Koma mod Nordost og Kudara mod Vest. Kongerne af disse sidste Lande skyndte sig at underkaste sig, saasnart de hørte, hvad der var sket, og saaledes blev hele Korea erobret.

Da Kejserinden kom tilbage fra Togtet, fødte hun en Søn, Ojin Tennô, der blev ligesaa berømt som hun selv. Han er den Dag i Dag betragtet som Japans Krigsgud.

I Aaret 404 eft. Kr. sendte en af Koreas Konger sin halvaarlige Skat til Japan. Overbringeren, Atagi, blev gjort til Overstaldmester hos Mikadoen (Kejseren). Kejserens unge Søn, der havde stor Interesse for Heste, opholdt sig ofte i Staldene og talte med Atagi. Denne fandt paa at lære sin unge Ven de kinesiske Skrifttegn. At man saaledes kunde fæste sine Ønsker og Tanker samt skete Begivenheder paa et Stykke Papir, var endnu aldrig faldet nogen Japaneser ind. Prinsen viste det til sin Fader, og Kejseren blev saa overvældet af Forbavselse herover, at han straks lod Staldmesteren kalde. Kejseren paalagde ham at sende Bud til Korea efter den lærdeste Mand, som fandtes dér, at han kunde komme til Japan og lære Prinsen de forunderlige Tegn, der kunde erstatte Hukommelsen og gengive Historiens Begivenheder gennem utallige Slægtled uden nogen Forvanskning.

Saaledes kom Wani til Japan, og han underviste Prinsen.

Men alle de Japanesere, der dannede Kejserens Hof, og som den Gang, ligesom nu, var umaadelig lærelystne og lærenemme, vilde ogsaa lære at skrive disse Tegn. Der gik atter Bud til Korea, og baade koreanske og kinesiske Lærde kom, og de underviste ikke alene Japaneserne i Skriftteg-

nene, men i alt det, hvori et Lands Kultur bestaar. Kinas Religion, Morallære, Literatur, Kunst, Lægevidenskab osv. osv. gled ind over Japan gennem Korea, der forlængst havde optaget den kinesiske Civilisation. Paa denne Maade kom Buddhaismen ind i Landet.

Saaledes erobredes Japan efterhaanden paa det aandelige Omraade af Kina.

Der tales i Japan altid om de to Omvæltninger: den første, den kinesiske, modtaget frivilligt af Befolkningen i Løbet af nogle Aarhundreder, den anden, den evropæiske, der for noget over en Menneskealder siden blev paatvunget Nationen af Regeringen, som i den saa den eneste Frelse for Japan.

Fra Kina kom ogsaa den Skik, at Kejseren frasagde sig sin Stilling for at trække sig tilbage til et Liv i Bøn og aandelige Sysler. Dette lagde i Japan Grunden til den Besynderlighed, at Landet havde en dobbelt Regering. Kejserens øverste Feltherre, som førte Krigene mod Nabostammerne og derfor erholdt Titlen *Shogun* ɔ: Barbarundertrykkende Generalissimus — tiltog sig efterhaanden hele den styrende Magt, hvorvel han altid maatte iklædes denne sin Værdighed af Mikadoen, da han uden dette i Folkets Øjne vilde have savnet enhver Berettigelse til sin Stilling. Han havde uddelt Lenene til sine Krigere, men disse Lensfyrster (Daimyo'er) blev siden ofte mægtige Modstandere af Shogunen, og Shogunatet var det Tvistens Æble, der har gjort Japans Historie til den mest blodige af alle.

Den berømteste af Japans Regenter er Jeyatsu, af Tokugawa'ernes Slægt. Han kom til Magten 1598 og var lige udmærket som Hærfører, Regent

og Lovgiver. For at knække Lensfyrsternes oprørske Tilbøjeligheder, tvang han dem til at leve i Yeddo*), som han havde valgt til sin Hovedstad, de seks Maaneder af Aaret. De næste seks Maaneder kunde de drage ud til deres Len, men de maatte efterlade Hustruer og Børn i Yeddo, hvor disse altsaa var som Gidsler. Dette lagde stærke Baand paa ethvert Forsøg paa Sammensværgelse mod Shogunen, og saaledes beholdt Tokugawa'ernes Slægt Magten i over halvtredje Aarhundrede — til 1868. De opkrævede alle Skatter og Afgifter og førte en Luksus, som Japan aldrig tilforn havde drømt om, hvilket deres pragtfulde Mausoléer i Nikko — som de lod opføre i levende Live —, endnu bærer Vidne om. Samtidig gav de Mikadoerne i den gamle Hovedstad Kyoto en tarvelig Aarspenge til deres beskedne Hofholdning.

Shogunerne havde omfattet *Buddhaismen* og den kinesiske Kultur med Varme, medens Landets gamle Religion, *Shintoismen*, fandt sit Asyl hos Mikadoerne, hvor Japans Digtning og Kunst ogsaa havde Tilhold. Shogunen sørgede altid for, at Mikadoen abdicerede i saa ung en Alder — ofte kun tyve Aar gammel —, at han ikke kunde naa den Modenhed, der maatte udkræves for at tilbageerobre den virkelige Magt.

Men Tokugawaslægten ønskede ogsaa at tage Japans gamle Literatur under sine Vinger. Under dens Beskyttelse dannede der sig et literært Parti, for hvilket Japans Fortid var alt. Gamle Digte blev fundne og trykte, Japans gamle Historie (*Kojiki* fra 712, *Nihongi* fra 722) blev studeret. Shintoismen blev hævet paa Buddhaismens Bekostning. Men den logiske Følge heraf var, at Mikadoens gamle Dynasti, Solgudindens Efterkommere, løftedes i Folkegunst, og at Shogunen i den almindelige Bevidsthed blev Usurpatoren. Misfornøjelsen ulmede i hele det dannede Japan, og man

*) det senere Tokyo.

ventede kun paa det ydre Pust, der skulde bringe den til at flamme op i lys Lue. Dette ydre Pust kom, da de evropæiske Magter forenede sig med Amerikanerne om at bryde Japans laasede Døre op.

Oprindelig havde den spansk-portugisiske Propaganda fundet god Jordbund i Japan, hvor den paa sin Højde skal have haft henved 1 Million Tilhængere, men som et Efterspil til Religionskrigene i Evropa fik Hollænderne Shogunatet ophidset imod Katolikerne, og en blodig Forfølgelse begyndte, der endte med Massemyrderierne i Arima 1637, hvor Hollændernes 400 Kanoner — medbragte fra deres Hjemland i dette Øjemed — gav Kampen den afgørende Vending. Hollænderne blev belønnede med Retten til den lille Ø Dechima i Indløbet til Nagasaki, og herfra havde de — i streng Afspærring — Eneret til Handelen med Japan.

Den mere end to hundredaarige Afspærring virkede ogsaa indadtil. Intet større Skib maatte bygges, og det var forbudt enhver under Dødsstraf at forlade Landet. Saaledes kunde Japan kun kende lidet til Omverdenen, da Kommandør Perry, udsendt af Amerika i Juli 1853, overleverede Shogunen Præsident Fillimores Brev, hvori denne forlangte, at Japans Havne skulde aabnes for Skibsfarten, samt at Japan skulde oprette internationale Forbindelser. Næste Foraar vendte han tilbage for at hente Svaret. Dette blev Japans første Traktat med fremmede Magter. Det dateredes: Kanagawa 31te Marts 1854. Ved denne Traktat aabnedes Hakodates og Shimodas Havne for Amerikas Handel, og der blev lovet, at amerikanske Skibbrudne ved Japans Kyster skulde faa god Behandling. Følgen af dette Skridt var udadtil: Traktater med andre Nationer, og indadtil: en Revolution, der — efter at have druknet Landet i Blod — tildannede Japan efter Vestens Mønster.

Om end Hoffet i Yeddo ikke havde megen Kendskab til Omverdenen, havde det nok til at vide, at det skulde have været omsonst at modsætte sig de fremmede Magters Forlangender.

Hoffet i Kyoto havde derimod i sin Afsondrethed ikke det fjerneste Begreb derom. Medens Shogunen — der stod mellem de fremmede paa den ene Side og det ulmende Oprør paa den anden —, gjorde sit yderste for ved Diplomati at faa de ubudne Gæster bort, var Mikadoens Hof i Raseri over de Indrømmelser, der alt var gjort dem: „Gudernes Land skulde aldrig besmittes af fremmede, Havnene skulde lukkes og Barbarerne jages bort!“

Ægget af sine Omgivelser sendte Mikadoen et hemmeligt Bud til sine Slægtninge, Fyrsterne af Chóshú og Satsuma, der besad de Bjerghøjder, som begrænser Shimonoseki-Strædet, hvor franske, hollandske og amerikanske Skibe i 1863 ventede paa nye Indrømmelser fra Japans Regering.

Pludselig blev Skibene beskudte fra Bjerghøjderne, og dette gav Anledning til det bekendte Bombardement af Shimonoseki (denne By var Fyrsten af Chóshús Havnestad). Der blev forlangt en Skadeserstatning af Japan paa 3 Millioner Dollars. Shogunen forsøgte med Vaabenmagt at straffe de Fyrster, der havde kaldet Ulykken over Landet, men han blev slaaet og døde. Hoffet i Kyoto — der blev støttet af de to Fyrster —, afsatte Shogunens Efterfølger og erklærede Shogunatet for nedlagt.

Det literære Parti jublede, alle dets Drømme var realiserede. Nu skulde Japan være et japansk Japan: Shintoismen skulde fortrænge Buddhaismen, alt hvad der var efter Anno 500 skulde fejes bort, baade den kinesiske Indflydelse og de forhadte fremmede, som havde forsøgt at sætte sig fast i Landet.

Fra denne Drøm fik de en brat Opvaagnen. De snilde Fyrster af Chóshú og Satsuma, hvem det var lykkedes at fordrive den fælles Fjende, Shogunen, og som hidtil havde talt det uvidende Hof i Kyoto efter Munden, foreslog nu en pludselig Svingning. De udtalte sig ikke alene til Gunst for

Samkvemmet med de fremmede, men tilraadede endog at evropæisere Japan.

Saasnart *Samurai*-Klassen*) tilfulde havde forstaaet, at Evropæiseringen var et Spørgsmaal om Liv og Død for Japan, var der ingen Vaklen i at udføre Reformerne. Lensfyrstendømmerne nedlagdes, og med heroisk Selvfornægtelse bragtes Tusinder af frivillige Ofre for Fædrelandets Frelse.

Men endnu gik der mange Rystelser gennem Japan. Omvæltningen blev betegnende kaldet: Det store Jordskælv.

---

*) Samurai-Klassen er Kriger- og Adelsklassen i Japan. Den dannede fra først af Mikadoens Garde, men gik senere ved Lensvæsenets Indførelse over til at blive Shogunens og Lensfyrsternes Krigsmagt og Hof. De forudseende, heldige og ærgerrige af denne Klasse har nu Sæde i Landets Regering, men mange Samurai-Familjer er komne i yderste Nød efter Omvæltningen.

Lafcadio Hearn:

SAMURAIENS SØN

Samurai

1

Han var født i en større By i det Indre af Landet, Hovedstaden i et Lensfyrstendømme paa 300,000 *Koku**). Ingen fremmed havde endnu sat sin Fod der. Hans Fader var en Samurai af høj Rang, hvis *Yashiki***) laa indenfor de ydre Fæstningsmure, der omgav Lensfyrstens Slot. Det var en rummelig Bygning, og paa alle Sider af den strakte der sig Haver med skønne Træer, Græstæpper og Aaløb, over hvilke der var spændt smaa Broer. Udhuggede Trin i Klipperne førte op til Alteret for Vaabnenes Gud. For fyrretyve Aar siden var der mange saadanne Hjem, og de faa tiloversblevne er for et kunstnerisk Syn sande Fépaladser, ligesom Haverne ligner en Drøm om Buddha's Paradis.

Men i hine Dage maatte en Samurai's Søn gennemgaa en streng Skole, og den unge Adelsmand, om hvem jeg skriver, havde kun liden Lejlighed til at drømme — Kærtegnenes Tid var kun

---

*) Et Maal af Riis.

**) Ejendom, Bolig.

kortvarig for ham. Endog før han blev klædt i sin første „*Hakama*“*) — en stor Højtidelighed paa den Tid — var han fjærnet saa langt som muligt fra Livets bløde Side og havde lært at undertrykke alle Ytringer af barnlig Hengivenhed. Hvis han var gaaet ud med sin Moder, vilde hans smaa Kamerater spottende have sagt til ham: „Naa! — Du er nok ikke vænnet fra endnu!“ Hjemme havde han dog Lov til at vise hende saa megen Kærlighed, han lystede, i de Timer, han kunde være sammen med hende. Men de var kun faa. Under Opdragelsen var Tiden til indendørs Lege i høj Grad indskrænket, og Ønsker om Smaanydelser fra hans Side blev der kun taget Hensyn til i Sygdomstilfælde. Fra det Øjeblik han kunde tale, indskærpede man ham, at: Pligten er Livets Hovedsag, at: Selvbeherskelse er den første Nødvendighed, at: Lidelse og Død ikke bør komme i Betragtning for en selv.

Ved denne spartanske Optugtelse, hvis Maal var at udvikle en kold Uimodtagelighed, der kun mildnedes indenfor Hjemmets skærmende Vægge, var der en endnu uhyggeligere Side: Drengene skulde være fortrolige med Synet af Blod. Man tog dem med til Henrettelser, og de havde ved saadanne Lejligheder ikke Lov til at vise Sindsbevægelse. Naar de kom hjem, maatte de, uden at røbe Tegn paa Væmmelse eller Rædsel spise store Mængder af kogt Ris, tilsat med blodfarvet

*) Meget folderige Silkebenklæder, der bæres af den japanske studerende.

salt Blommesaft. Man forlangte endnu vanskeligere Ting af dem. Ganske unge Drenge lod man ved Midnatstid gaa ud paa Retterstedet og som Tegn paa Mod tage et afhugget Hoved og bære det hjem. Frygten for de døde ansaas nemlig for endnu mere foragtelig end Frygten for de levende, og Sønnen af en Samurai havde netop den Forpligtelse intet at frygte. Han maatte vise den fuldstændigste Uanfægtethed ved saadanne Prøver, enhver Tøven eller Vaklen vilde blive anset som Tegn paa Kujoneri.

Naar Drengen blev større, skulde han finde sin bedste Glæde i de legemlige Øvelser, som var Samuraiens tidlige og idelige Forberedelse til Krig. Han øvede sig i Bueskydning og Fægtning. Der blev givet ham Kamerater, som var ældre end han, og de valgtes blandt de Underordnedes Sønner efter deres særlige Duelighed til at anspore ham i hans krigerske Idrætter. De havde ogsaa den Opgave at lære ham at svømme, at tumle en Baad, samt i det hele at udvikle hans unge Muskler. Den største Del af Dagen deltes mellem disse Legemsøvelser og Studierne af de kinesiske Klassikere. Drengens Føde var aldrig udsøgt om den end var rigelig, og hans Klæder var lette men grove — undtagen ved de store Højtider. Han maatte ikke varme sig ved nogen Ild. Naar han sad ved sine Lektier om Morgenen i Vinterens Tid, og Hænderne var for stive af Kulde til at kunne holde Tuschpenselen, som han skrev med, havde han Anvisning paa at dyppe Hænderne i Isvand for at drive Blodet tilbage til

Fingrene, og var hans Fødder døde af Kulde, maatte han løbe i Sneen, til de blev varme. Bestandig strængere blev han indøvet i Krigerklassens særlige Aand og Tone, og han lærte tidligt, at det lille Sværd ved hans Bælte hverken var til Pryd eller til at lege med. Man viste ham, paa hvilken Maade han skulde bruge det, naar hans Klasses Love fordrede, at han paa et Øjebliks Varsel berøvede sig selv Livet.

„Er det din Faders Hoved?“ spurgte en Lensfyrste en Gang en Samurai's syvaarige Søn. Barnet forstod øjeblikkelig, hvad Sagen drejede sig om. Det nylig afhuggede Hoved, der blev sat foran ham, var ikke hans Faders. Man havde vildledet Lensfyrsten, og det var nødvendigt at befæste denne i sin Vildfarelse. Drengen bøjede sig da for Hovedet med ethvert Tegn paa ærefrygtfuld Sorg og snittede pludselig sig selv op paa den lovbestemte Maade. Lige over for dette blodige Bevis paa sønlig Ærefrygt forsvandt hver Skygge af Tvivl hos Fyrsten, og saaledes blev Drengens undvegne Fader sat i Stand til at udføre sin Flugt. Ihukommelsen af dette Barn holdes endnu højt i Ære baade i det japanske Drama og i de japanske Digte.

Ogsaa i religiøs Henseende var den unge Samurai's Opdragelse særegen. Han havde lært at ære de gamle Guder samt Forfædrenes Aander. Han havde grundige Kundskaber i den kinesiske Morallære og kendte til den buddhistiske Filosofi og Tro. Men foruden dette lærte han, at Haabet om Belønning i Himlen og Frygten for Helvede

kun er for de uvidende, at den overlegne Mand kun bør lade sig lede af Kærlighed til det rette for dettes egen Skyld, og at Pligtens Bud er Mandens eneste Rettesnor.

Naar Drengen saa efterhaanden blev Yngling, slappedes lidt efter lidt den stadige Bevogtning. Han fik mere og mere Frihed til at handle efter eget Skøn, dog med fuldt Kendskab til, at en fejl Handling ikke skulde blive glemt, at et alvorligt Misgreb aldrig skulde blive helt udslettet, og at en fortjent Tilrettevisning maatte frygtes mere end Døden. Omvendt var der ikke mange moralske Anfægtelser at beskytte ham imod. Den professionelle Last var den Gang strengt banlyst fra de fleste Provinshovedstæder, og den Del af Livets lette Side, som blev forherliget i folkelige Sange og Dramaer, kendte den unge Samurai kun lidet til. Han havde lært at foragte den Literatur, der henvender sig til Lidenskaberne eller til Hjærtets blide Følelser, som umandig, og det var desuden Samurai'en forbudt at gaa i Teatret. Saaledes kunde den unge Provins-Samurai vokse op ren i Sind som i Sæder.

Det var netop saaledes den unge Samurai voksede op, om hvem jeg her fortæller — uden Frygt, høflig, selvfornægtende, kastende Vrag paa alle Forlystelser, og paa et Øjebliks Varsel rede til at ofre sit Liv for Kærlighed til Pligt og Ære. Men skønt han alt var en Kriger i Ydre som i Indre, var han i Alder kun en Dreng, da Landet overrumpledes af „de sorte Skibe".

2

Jéyatsus Politik, der under Dødsstraf forbød enhver Japaneser at forlade Landet, havde i mere end to hundrede Aar udelukket Nationen fra ethvertsomhelst Kendskab til Omverdenen. Den hollandske Koloni ved Nagasaki havde ikke oplyst Japaneserne om Landets sande Stilling: et orientalsk Lenssystem, truet af Vestens Nationer, der i Magtudvikling var tre Aarhundreder forud. Fortællingen om denne ukendte Verdens Vidundere vilde i Japan have lydt som Eventyr for Børn. Ankomsten af den amerikanske Flaade, „de sorte Skibe", som de den Gang kaldtes, gav Regeringen den første Anelse om sin egen Svaghed og om en Fare fra det fjærne.

Den nationale Bevægelse ved Efterretningen om de sorte Skibes Komme fulgtes af en fuldstændig Lammelse ved den Opdagelse, at Shogunatet erklærede sig ude af Stand til at tage Kampen op mod den fremmede Magt. Dette kunde kun betyde, at Faren var endnu større, end den Gang Tartarerne oversvømmede Japan under Hojo Takimuné's Regering. Da havde Folket bønfaldet Guderne om Hjælp, og selve Kejseren var dragen til *Isé**) for at anraabe sine Forfædres Aander om Bistand. Disse Bønner var blevne hørte. Guderne sendte et pludseligt Mørke, ledsaget af Torden og en Orkan, som endnu kaldes *Kamikaze* ɔ: „Guder-

*) Et Shinto-Tempel, hvor Kejserens Datter er Præstinde. Det er Solgudindens Tempel.

nes Storm", og Kublai Khans Flaade blev slaaet sønder og sammen. Hvorfor skulde man saa ikke ogsaa nu anraabe Guderne? — Det gjorde man ogsaa i talløse Hjem, foran Tusinder af Altere Men de ophøjede Guder sendte intet Svar, Kamikazé kom ikke, og Samurai'ens Søn — der forgæves havde paakaldt Hachiman, Krigens Gud, foran hans Alter i Faderens Have —, spurgte forundret, om Guderne havde mistet deres Magt, eller om Folket i de sorte Skibe var under stærkere Guders Beskyttelse.

3

Det blev snart en Kendsgerning, at de fremmede ikke skulde drives bort. Hundreder var komne, fra Østen saavelsom fra Vesten, og der var taget alle mulige Forholdsregler til deres Beskyttelse. Ogsaa havde de bygget underlige Gader paa Japans Jordsmon. Regeringen havde befalet, at Vestens Videnskaber skulde læres i alle Skoler, at Studiet af det engelske Sprog herefter skulde være en vigtig Gren af Undervisningen, ja at selve Skolerne skulde omdannes efter Vestens Mønster. Regeringen havde ogsaa erklæret, at Landets Fremtid vilde afhænge af, hvorvidt man vilde være i Stand til at tilegne sig Vestens Sprog og Videnskaber. I denne Mellemtid — mellem Studiet og det heldigt opnaaede Resultat — skulde Japan faktisk forblive under fremmed Formynderskab. Denne Kendsgerning blev ikke offentligt kundgjort i ligefremme Ord, men den var umiskendelig.

Efter den første voldsomme Gæring, fremkaldt ved denne Sagernes Stilling, efter Folkets dybe Fortvivlelse og Samuraiklassens kogende Harme opstod der en stærk Nysgerrighed efter at faa at vide, hvordan disse fremmede saa ud, hvordan deres Karakter var. Dette fik man nogenlunde rede paa ved Hjælp af en Mængde billige Farvetryk, der gav Fremstillinger af deres Sæder og Skikke og af de mærkværdige Gader, de havde bygget sig i deres Kolonier. I vore Øjne vilde disse brogede Træsnit have været Karrikaturer. At karrikere var dog ikke det bevidste Formaal for Kunstneren. Han gengav blot det, han saa, og i hans Øjne var de fremmede: grønøjede Væsener med rødt Haar som en Shojo (et Havuhyre) og med lange Næser som en Tengu (Bjærgtrold) og med Klæder af latterligt Snit og Farve. Deres Bygninger lignede Pakhuse og Fængsler. Disse Farvetryk solgtes i hundred-tusindvis, og ved et nærmere Studium af disse gamle Billeder vil man tilfulde forstaa, hvor skrækindgydende hæslige vi forekom Japaneserne fra hin Tid.

Det varede ikke længe før den unge Samurai saa en saadan fremmed fra Vesten. Det var en Lærer, som Fyrsten havde antaget til ham. Han var Englænder. Han kom under Beskyttelse af en bevæbnet Eskorte, og der blev givet Ordre til at behandle ham med Udmærkelse som en fornem Person. Det forekom den unge Samurai, at denne Lærer ikke saa fuldt saa hæslig ud som de fremmede, han havde set paa de japanske Billeder. Vel var hans Haar rødt og hans Øjne havde en

ubestemmelig Farve, men hans Ansigt var ikke ubehageligt. Han blev straks — og vedblev at være det — Genstand for utrættelig Iagttagelse. Hvor omhyggelig der holdtes Vagt over alt, hvad han foretog sig, kan ingen gætte, som ikke kender den Overtro, hvormed Evropæerne betragtedes i Perioden, der gik forud for *Meiji**) (1868).

Skønt man ansaa de fremmede for mægtige og kloge, blev de dog ikke betragtede som fuldstændig menneskelige Væsener; de havde snarere Lighed med Dyr. De havde haarede Legemer, deres Tænder lignede ikke rigtige Menneskers, deres indvendige Organer var vist ogsaa besynderlige, og deres Karakter var snarest som onde Troldes. Den japanske Bonde var ingen Kryster, men hvis man vil sætte sig ind i de Følelser, de fremmede indgød ham, maa man kende Japans og Kinas Overtro fra gammel Tid. Han har lært derfra, at der er Dyr med overnaturlig Magt, som kan paatage sig menneskelig Skikkelse, at der er Racer, halvt menneskelige, halvt overmenneskelige, og at der er Trolde med lange Ben og stort Skæg. Synet af de fremmede genkaldte de Fortællinger, han havde hørt om disse uhyggelige Skabninger. Og de mange Klæder, de bar, kunde da godt skjule det ikke-menneskelige!

Den nye Lærer blev altsaa iagttaget som man iagttager et mærkeligt Dyr. Selv var han uvidende herom, og hans Elever var altid yderst opmærk-

---

*) Meiji: Omvæltningsperioden. Det i Japan antagne Udgangspunkt for den nuværende Tidsregning.

somme mod ham; de overholdt den kinesiske Morallov: „Ikke engang din Lærers Skygge maa Du træde paa!“ For disse Samurai-Studenter var det imidlertid ikke Hovedsagen, om denne Lærer var fuldstændig menneskelig eller ikke, blot han kunde lære dem noget. Havde ikke Helten Yoshitsuné lært at bruge sit Sværd af en Tengu? Men bag den fineste Hensynsfuldheds aldrig løftede Maske blev den fremmedes Vaner bevogtede, og den Dom, der fremgik af Sammenligningen, var ikke til hans Fordel. Læreren anede intet om de mange Slutninger ham angaaende, hans tve-sværdede Elever kom til, og det vilde næppe have været ham behageligt, om han havde forstaaet, hvad der taltes om, medens han rettede deres Stile.

„Du kan se paa Farven af hans Hud, at Kødet maa være blødt. Det skulde ikke være svært at hugge hans Hoved af med et eneste Hug.“

De bad ham engang om med dem at prøve deres Maade at brydes paa. Han troede det var for Spøg. Men de ønskede virkelig at tage Maal af hans fysiske Styrke. Han blev ikke vurderet højt som Bryder.

„Hans Arme er stærke nok,“ sagde den ene, „men han forstaar ikke at hjælpe til med Kroppen, og Lænderne er meget svage. Det vilde være en let Sag at knække hans Ryg!“

„Det skulde ikke være vanskeligt at slaas med de fremmede!“ faldt den anden ham i Talen.

„Hvis det kom an paa at bruge Sværdet, vilde vi sagtens vinde, men de er dygtigere end vi til

at haandtere Geværer og Kanoner," bemærkede en tredje.

„Det kan vi lære alt sammen," sagde den første, „og naar vi har lært deres Krigsførelse, behøver vi ikke at frygte for deres Soldater."

„De fremmede er ikke saa haardføre som vi," indskød den anden, „de bliver snart trætte og de er bange for Kulde. Se nu ham her, — han har jo en Ildgryde staaende hos sig hele Vinteren igennem. Naar jeg blot et Øjeblik er inde i hans Værelse, faar jeg Hovedpine."

Saaledes talte de sammen, men desuagtet var de meget venlige mod Læreren, og han kom til at holde af dem.

4

Forandringerne kom, ligesom de store Jordskælv, uden forudgaaende Varsel. Lensfyrstendømmerne blev til Præfekturer, Krigerstanden blev undertrykket og det hele sociale System blev genopbygget paa et nyt Grundlag. Disse Begivenheder fyldte den unge Samurai med Sorg, skønt det ikke var ham vanskeligt at flytte sin Hengivenhed fra Lensfyrsten til Kejseren. Heller ikke havde hans Familjebesiddelser lidt nogen Forringelse ved Omvæltningen. Men al denne Nedriven og Genopbyggen belyste skarpt den nationale Fares Størrelse og forkyndte den sikre Undergang af alle Fortidens høje Idealer og af alt det, han havde elsket mest. At sørge derover vilde dog være ørkesløst. Kun ved en Selvforvandling kunde Nationen haabe at frelse sin Uafhængighed, og det var Fædrelands-

vennens tvingende Pligt at erkende denne Nødvendighed og trofast forberede sig til at overtage sin Rolle i Fremtidens Drama.

I Samuraiskolen havde han lært en Del Engelsk, nok ialfald til at kunne tale med Englændere. Han lod sit lange Haar klippe, lagde sit Sværd bort og flyttede til Yokohama for at fortsætte sine Studier under gunstigere Vilkaar end hidtil. I denne By forekom alt ham baade fremmed og frastødende. Selv Japaneserne i Havnestaden var som forvandlede ved Berøringen med de fremmede, de var raa og brutale. De talte og bar sig ad, som ikke de simpleste Folk i hans Hjemstavn vilde vove at gøre. De fremmede var endnu ubehageligere; det var nemlig paa det Tidspunkt, da Nybyggerne kunde tillade sig en Tone som Erobrere ligeoverfor de erobrede, og da Livet i de aabnede Havne var endnu mindre sømmeligt end nu. Bygningerne af Mursten eller cementeret Tømmer genkaldte i hans Erindring de frastødende Farvetryk af de fremmedes Sæder og Skikke, og han havde ondt ved at banlyse sine Drengeaars Fantasibilleder om disse Folk fra Vesten. Hans Forstand, der nu byggede paa en ret rigelig Kundskab og Erfaring, sagde ham ganske vist, hvad de i Virkeligheden var, men i sit inderste Sjæleliv kunde han ikke faa Følelsen af det fælles menneskelige, thi Race-Følelsen er ældre end den aandelige Udvikling, og den Overtro, der klynger sig til Race-Følelsen, er vanskelig at frigøre sig for. Ogsaa blev hans Krigerbevidsthed ofte oprørt ved hvad han saa og hørte, og hans Forfædres hede Vilje til at

hævne en Skurkestreg eller bøde paa en Uret bruste ofte op i ham. Dog lærte han at overvinde disse Anfægtelser som en Hindring for den rette Kundskabssøgen; var det ikke Fædrelandsvennens Pligt med koldt Blod at studere sit Lands Fjenders naturlige Anlæg? Han øvede sig i, uden Fordom at lægge Mærke til det nye Liv uden om sig, tvang sig til at se dets Fortjenester ikke mindre end dets Fejl, dets Styrke saavelsom dets Svaghed. Han mødte ofte Venlighed, og han fandt ogsaa her Begejstring for Idealer — ikke hans Idealer, men dog saadanne, som han kunde bøje sig for, idet de ligesom hans Forfædres Religion krævede Fornægtelse af mange Ting.

Saaledes lærte han at fatte Tillid til en aldrende Missionær, der ganske gik op i sit Kald som Lærer og i sit Ønske om at udbrede Kristendommen. Den gamle Mand var især ivrig for at omvende denne unge Samurai, i hvem han saa Evner, der laa langt ud over det almindelige, og han sparede ingen Møje for at vinde Ynglingens Tillid. Han hjalp ham paa mange Maader, lærte ham lidt Fransk og Tysk ogsaa lidt Græsk og Latin, og han stillede hele sit righoldige Bibliothek til Elevens Raadighed. At faa Adgang til en saadan Bogsamling med filosofiske, historiske, naturvidenskabelige og skønliterære Værker var i de Tider en Sjældenhed for en japansk studerende, og det blev vurderet højt af den unge Samurai. Det faldt derefter heller ikke Ejeren svært at overtale sin Yndlingselev til at læse i det Nye Testamente. Den unge Mand overraskedes ved i „Den onde Sekts“ hellige Bog

at støde paa moralske Forskrifter, der lignede Confucius's. Han sagde til den gamle Missionær: „Denne Lære er ikke ny for os, og den er visselig meget god. — Jeg vil studere Bogen og tænke derover."

5

Dette Studium og de Tanker, det fremkaldte, førte den unge Mand langt videre, end han selv havde anset for muligt. Efter Erkendelsen af, at Kristendommen var en stor Religion, kom der Erkendelser af anden Art og nye Forestillinger om den Civilisation, som de kristne Racer besad.

Det syntes den Gang for mangen tænkende Japaneser, endog maaske for mange af de intelligente Mænd, der ledede den nationale Politik, at Japan var viet til Undergang som selvstændigt Rige. Der var Haab endnu, ganske vist, og saa længe der var blot et Atom af Haab, laa Pligten klar for enhver. Men den Magt, der kunde bringes i Anvendelse mod Kejserriget, var uimodstaaelig. Og ved nøje at overveje denne Magts grufulde Rækkeevne kunde den unge Japaneser med en Undren, der nærmede sig Ærefrygt, ikke lade være at gøre sig selv det Spørgsmaal: Hvorfra og hvorledes er denne Magt bleven indvunden? Stod den — saaledes som hans gamle Lærer forsikrede — i et eller andet hemmelighedsfuldt Forhold til en højere Religion? Den gamle kinesiske Filosofi, som erklærede, at Folkenes Trivsel stod i Forhold til deres Overholdelse af de himmelske Love og af deres Lydighed mod de Vises Lærdomme, talte

unægtelig for denne Anskuelse. Og hvis Vestens overlegne Magt virkelig betegnede deres Religions højere Standpunkt, var det saa ikke enhver Fædrelandsvens soleklare Pligt at følge denne Religion og stræbe efter hele Nationens Omvendelse? En japansk Yngling fra den Tid, opdragen i Kinas Moral og selvfølgelig uvidende om Vestens hele sociale Udviklingshistorie, kunde aldrig have fattet, at netop den højeste Form for materielt Fremskridt i Evropa væsentlig var opnaaet ved en hensynsløs Kraftanspændelse, der intet havde med Kristendommens Idealisme at gøre og ikke stemte overens med nogetsomhelst højere Moralsystem. Endnu den Dag i Dag er der i Vesten Millioner af tankeløse Mennesker, som tror paa en guddommelig Forbindelse mellem Militærmagt og Kristentro. Man hører endog fra vore Prædikestole Udsagn, der betegner politiske Røverier som Udslag af den „guddommelige Retfærdighed" og Opfindelsen af frygtelige Sprængstoffer som „Indskydelser, sendte fra Himlen". Den Overtro lever endnu iblandt os, at de Racer, der bekender sig til Kristendommen, har en gudindviet Bestemmelse til at plyndre og udrydde Racer, der har en anden Tro. Lejlighedsvis hører vi dog den Overbevisning blive udtalt, at vi endnu tilbeder Odin og Thor, Forskellen er blot, at Odin nu er bleven et matematisk Hoved, og at Hammeren Mjølnir svinges ved Dampkraft. Missionærer, der hører Folk tale saaledes, erklærer dem for Ateister og skamløse Mennesker.

Dette være nu som det vil — den Tid kom, da den unge Samurai blev kristnet og det til

Trods for Familjens Modstand. Det var et dristigt Skridt. Men hans tidlige Indøvelse i at vise Karakterstyrke havde givet ham en stor Fasthed i Viljen, og ikke engang hans Forældres dybe Sorg kunde rokke ham i hans Beslutning. Hans Frafald fra den gamle Tro betød for ham mere end forbigaaende Vanskeligheder: han blev gjort arveløs, han paadrog sig sine fordums Kameraters Foragt, han mistede sin Rang, og han hjemfaldt til absolut Fattigdom. Men hans Samurai-Opdragelse havde lært ham at foragte „Jeg'et". Han saa for sig, hvad han troede var hans Pligt som Fædrelandsven og Sandhedssøger, og han fulgte Kaldelsen uden Frygt eller Anger.

6

De, der haaber at kunne sætte deres egen i Vesten fostrede Tro i den Religions Sted, som de har omstødt, tildels ved Hjælp af et moderne videnskabeligt Kundskabsstof, tænker ikke paa, at de Argumenter, de har brugt mod den gamle Tro, kan bruges med samme Styrke lige overfor den nye. Den almindelige Missionær, der er ude af Stand til at følge med i den moderne Tænknings Højder, kan ikke forudse, hvad der vil blive Følgen af hans Forsøg paa at bringe de videnskabelige Smuler, han raader over, ind i en Orientalers af Naturen langt kraftigere Hjærne end hans egen. Han bliver derfor forbavset og forfærdet, naar han opdager, at jo intelligentere hans Elev er, jo kortere vil den Tid være, hvori han hylder den

nye Lære. At udrydde den oprindelige Tro hos et godt Hoved, der foreløbig har holdt sig til den buddhistiske Kosmogoni, fordi han var et Barn i videnskabelig Henseende, er ikke svært. Men at erstatte i det samme Hoved kinesisk eller buddhistisk Morallære med presbyterianske eller baptistiske Dogmer er ikke muligt. I tidligere Tid mødte Jesuiterne netop den Art Hindringer, og de nidkære spanske Præster har sikkert ofte følt, at for at naa deres Maal trængte de til spanske Soldater*). Men Nutidens Vilkaar er endnu mindre gunstige for enhver Art af Omvendelse. Et Resultat af Missionernes Anstrængelser, og et, der betyder en hel Del mere end de uundgaaelige aarlige Beretninger om saa og saa mange vundne Sjæle, er imidlertid Reorganisationen af de nationale Trossystemer og et nylig af Regeringen udstedt Paabud om, at Præsteskabet i Japan skal have en videnskabelig Uddannelse. Længe før denne Befaling kom, havde ganske vist de rigere buddhistiske Sekter omordnet sine Skoler efter Vestens Mønster, og Shinshu-Sekten kan allerede prale af Elever, som er uddannede i Paris og Oxford: Mænd, hvis Navne er kendt og skattet Verden over blandt alle Sanskritdyrkere**). I Sandhed, Japan kan trænge til en højere Form for religiøs Tro, men det er

*) Dette er vistnok en Fejltagelse af Forfatteren, Kristendommen havde den Gang en rivende Fremgang i Japan og havde paa sit Højdepunkt en Million Tilhængere.
O. A.

**) Saaledes Bunyin Nanjio, hvem Fundet af buddhistiske Kildeskrifter i Japan skyldes.

inde fra og ikke ude fra at Fornyelsen skal komme.

— Efter altsaa at have ofret Formue og Stilling for at blive kristnet, frasagde vor Samurai sig offentlig sin nye Tro. Dette Frafald vakte stor Opsigt.

En fejlagtig Opfattelse af Forholdet mellem Civilisation og Religion havde først ledet ham ind paa Vejen til hans Omvendelse. Kinesisk Filosofi havde lært ham, hvad den moderne Sociologi ogsaa erkender, at et Folkesamfund uden Præsteskab har aldrig udviklet sig, og Buddhaismen havde lært ham, at endog Vildfarelser — Symboler, Legender og Myter fremstillede som Virkelighed — for ydmyge Sind har deres Berettigelse, idet de hjælper til Udvikling af de menneskelige Dyder. Fra dette Synspunkt havde Kristendommen intet mistet af sin Værdi for ham, og skønt han betvivlede, hvad hans Lærer havde fortalt om den kristne Verdens højere Moral — han saa nemlig ikke nogen Bekræftelse derpaa i de aabne Havnesteder —, ønskede han at se og dømme selv om Religionens Indflydelse paa de vestlige Landes Moral. Han havde Lyst til at rejse til Evropa for at studere Aarsagerne til de forskellige Nationers Udvikling og Grunden til deres Magt.

Denne Rejse kom han til at gøre hurtigere, end han havde tænkt sig. Den aandelige Søgen, som havde gjort ham til Tvivler i religiøse Sager, havde ogsaa gjort ham til Fritænker i politisk Henseende. Han nedkaldte Regeringens Vrede over sit Hoved ved offentlig at udtale Meninger, der

ikke stemmede med Øjeblikkets Politik, og ligesom det var gaaet andre, der under de nye Ideers Paavirkning havde været ligesaa uforsigtige som han, blev han nødt til at forlade Landet. Saaledes begyndte der for ham en Række Rejser, der skulde føre ham Jorden rundt.

Først gik han til Korea, dernæst til Kina, hvor han ernærede sig som Lærer. Derpaa kom han ombord i et Skib, der gik til Marseille. Han havde kun faa Penge, men han var ubekymret for, hvorledes det skulde gaa ham i Evropa. Han var ung, høj, kraftig, nøjsom og vant til Livets barske Side og følte sig sikker. Han medbragte desuden Anbefalingsbreve til Mænd, der kunde lette Vejen for ham.

Mange Aar skulde hengaa, inden han gensaa sit Fødeland.

8

I disse Aar saa han Vestens Civilisation, som kun faa Japanesere faar den at se. Han flakkede gennem Evropa og Amerika, levede i mange Byer og arbejdede i mange Egenskaber — undertiden med sin Hjærne, oftest med sine Hænder —, og saaledes blev han i Stand til at studere det højeste som det laveste, det bedste og det værste af Livet omkring sig. Men han saa med „Det fjærne Østens" Øjne, og hans Dom gik ikke de samme Veje som vore Domme. Thi paa samme Maade som Vesten iagttager det fjærne Østen, iagttager dette hint; det, hver især vurderer som det bedste hos sig, vil

have mindst Sandsynlighed for at blive vurderet paa samme Maade af den anden. Og begge har tildels Ret, tildels Uret. Der har aldrig været og vil aldrig blive en fuldkommen gensidig Forstaaelse.

Mere storslaaet, end nogen som helst Forudanelse kunde have forberedt ham paa, forekom Vesten ham. Det var en Verden befolket af Kæmper. Og det, der kan nedtrykke selv den modigste af Vestens Beboere: at finde sig selv uden Midler og uden Venner midt i en stor By, maa ofte have nedtrykt denne Østens landflygtige. Denne underlige Tomhedsfølelse ved at mærke sig fuldstændig uænset af de forbijagende Millioner, denne uophørlige Færdsel, denne Tummel, der døver Lyden af de menneskelige Stemmer, denne udartede og sjælløse Arkitektur, denne voldsomme Udfoldelse af Rigdom, der tvinger Hoved og Hænder — som var det almindeligt Maskineri — til den yderste Grænse af det mulige, kunde nok virke knugende paa ham.

Han kunde ingen Skønhed opdage i de taarnhøje Stenmure, som spærrede for Farverne ved Solopgang og Solnedgang, for Lys og Luft. Alt hvad der tiltrækker os i de store Byer, frastødte ham. Endog det blændende Paris fyldte ham med Lede. Det var den første fremmede By, hvor han gjorde et langt Ophold. Fransk Kunst som Udtryk for Skønhedsforestillingerne i denne den mest begavede af Evropas Nationer overraskede ham, men var saare langt fra at behage ham. Hvad der især forundrede ham var det idelig genkomne Studie af det Nøgne. Han saa deri kun en aaben Tilstaaelse af den af de menneskelige

Svagheder, som han næst Svig og Fejghed i sin stoiske Opdragelse havde lært at foragte mest. Den franske Literatur gav ham ny Anledning til Forbavselse. Stilens Skønheder formaaede han ikke at bedømme, og han begreb aldeles ikke, hvad den spændende Fortællemaade skulde til. I Literaturen saa han kun et Middel til Sædernes Fordærv. Han besøgte Teatre, Operaer og Forlystelsessteder; han saa det alt sammen med Asketens og Soldatens Øjne, og han undredes over, at Vestens Opfattelse af hvad der gav Livet Værd, var saa lidet forskellig fra det, der i det fjærne Østen betragtedes som Daarskab og Blødagtighed. Han var tilstede ved fine Baller og Fester, hvor der fra Kvindernes Side var en saadan velberegnet Udstilling af deres Personer, at det vilde have faaet en Japaneserinde til at synke i Jorden af Skam, og han undrede sig over de Angreb, han havde hørt paa den naturlige, ligefremme og sunde Halvnøgenhed, som den i Sommersolen arbejdende Japaneser og Japaneserinde bærer til Skue. Han hørte berømte Prædikanters Taler, og han hørte Præstehaderes Bespottelser af al Tro. Han iagttog de Riges Verden og de Fattiges og den Afgrund, der ligger under begge. Men Religionens heldbringende Indflydelse saa han intet til. Denne Verden havde ingen Tro. Det var en Verden af Spot, Mummespil og fornøjelseslysten Egensyge, styret — ikke af Religion men af Politi. Her var det ikke godt for en Mand at blive født.

England, som var mere dystert, mere stræbende, mere vældigt, gav ham andre Problemer at

gruble over. Han studerede Landets Rigdomme, de, der bestandig vokser, og han studerede det forfærdelige Smuds, der i deres Skygge bestandig tager til. Han saa de store Havnepladser med de hundrede Landes Rigdomme — for det meste Plyndringsgods. Han vidste, at Nutidens Englændere — ligesom deres Forfædre — hørte til Rovdyrslægten, og han tænkte paa, hvad Skæbne Millioner af dem skulde faa, hvis de blot en eneste Maaned var ude af Stand til at tvinge andre Racer til at underholde dem. Han saa Løsagtigheden og Drukkenskaben, der gør Nætterne saa modbydelige i Verdens største Stad, og han undredes i sin Sjæl over det konventionelle Hykleri, der lader som om det ikke ser, over den Religion, der opsender sin Tak for bestaaende Tilstande, og over den Uvidenhed, der sender Missionærer ud, hvor der ikke trænges til dem. Han saa ogsaa en berømt Englænders Erklæring om, at en Tiendedel af Englands Befolkning enten er professionelle Forbrydere eller Fattiglemmer. Og alt dette til Trods for Myriader af Kirker og en Uendelighed af Love. I Sandhed, den engelske Civilisation bar mindre end nogen anden Vidnesbyrd om dens Religions foregivne Overlegenhed, den Religion, om hvilken han havde lært, at den var selve Ophavet til Englands Storhed. De engelske Gader sagde noget helt andet, og aldrig saa man saadanne Syn i buddhistiske Stæder. Nej, denne Civilisation betød kun en fortsat ond Kamp mellem den enfoldige og den snu, mellem den svage og den stærke. Det var Magten, der forener sig med Snedigheden, for at

kaste Svagheden ned i et gabende og synligt Helvede. Aldrig var der i Japan end ikke i febersyge Drømme set saadanne Forhold. Dog kunde han ikke andet end indrømme, at i ren materiel og intellektuel Henseende var Resultatet af denne Tingenes Tilstand forbavsende. Skønt han saa det onde ligge bag ved alt i en Grad, han aldrig havde kunnet tænke sig Muligheden af, saa han ogsaa det umiskendelig gode baade hos den rige og den fattige. De endeløse Modsætninger, de uløselige Gaader var det over hans Evner at gennemskue.

Han følte sig mere tiltrukken af det engelske Folk end af noget andet, han havde besøgt, og den engelske Adels Optræden forekom ham ikke helt ulig den japanske Samurais. Bag dens ydre Kulde skelnede han en betydelig Evne til at nære Venskab og vise Venlighed, en Venlighed, han mere end en Gang lærte at kende. Det Dyb af personlig Styrke, han her saa, vilde vanskelig tømmes ud, saa lidt som det Mod, hvormed man havde underkastet sig den halve Verden.

Før han forlod England for at gaa til Amerika og dér studere et endnu større Omraade for menneskelig Foretagsomhed, havde Nationernes Forskellighed ophørt at interessere ham. De gled ud for ham under hans idelig bestyrkede Opfattelse af Vestens Civilisation som ét forvirrende Hele, der overalt — hvad enten det var under enevoldsmæssige, frimonarkiske eller demokratiske Former — udfoldede lige ubarmhjærtige Nødvendigheder med lige forbavsende Resultater, som tilmed altid hvilede paa Forestillinger, der var diametralt

modsatte det fjærne Østens. Han havde intet fundet at elske, medens han var her, og intet vilde han savne i Afskedens Time. Det var hans Sjæl saa fjærnt, som om han var kommen til en anden Klode. Men han forstod, hvad det kunde være værd, beregnet efter Indbetalingerne af menneskelig Lidelse, han følte den Trusel, der laa i dette Samfunds knusende Vægt, og han anede dets umaadelige Styrke i dets intellektuelle Evne. Og han hadede det, hadede dets grufulde, helt ud bevidste Udvorteshed, hadede dets beregnede Standhaftighed, dets Gaaen paa Akkord, dets blinde Grusomhed, dets Graadighed, dets mægtige Hykleri, dets Fattigdoms Hæslighed og dets Rigdoms Frækhed. Det havde vist ham uudgrundelige Dybder af Nedværdigelse — men ingen Idealer, der kunde lignes med hans Ungdoms.

Vestens højeste Opsving var kun forstandsmæssig, Kundskabernes Verden var som en fjærn stejl Bjergkæde, under hvis evige Snelinje Hjærtets bedste Følelser maatte dø. Sikkert var hans gamle japanske Civilisation med sin Godgørenhed og Pligtfølelse uendelig at foretrække i sin Opfattelse af Lykke, i sine sædelige Bestræbelser, sin bredere Tro, sit gladere Mod, sin Ligefremhed og Uselviskhed, sin Ædruelighed og Nøjsomhed. Vestens Overlegenhed var ikke ethisk. Den laa i Forstandens gennem uberegnelige Lidelser udviklede Magt, der anvendtes til Ødelæggelse af den svage ved den stærke.

Og desuagtet overbeviste Vestens Videnskab ham med uigendrivelig Logik om, at denne Kultur bestandig vilde gribe om sig, som var den en

uimodstaaelig, uundgaaelig, umaadelig Oversvømmelse af Verdenssmærte. Japan vilde blive nødt til at lære at bruge de ny Former for Handleevne, til at beherske de ny Former for Tænkning, eller ogsaa maatte det ynkelig gaa til Grunde. Der var ingen anden Mulighed.

Og derpaa kom Tvivlen over alle Tvivl, det Spørgsmaal, som alle Vise har stirret ind i: „Er der i Universet en sædelig Vilje?“

Men hvad enten der i denne kosmiske Proces var moralsk Mening eller ikke — maalt med den uendelig lille Brøkdel af Sindsbevægelse, der kan rummes i en menneskelig Sjæl —, var der én Overbevisning, som ingen Logik kunde berøve ham: Visheden om, at Mennesket af al sin Magt skulde forfølge det højeste moralske Ideal mod det ukendte Maal, selv om saa Solene i deres Løb skulde kæmpe imod ham. Japan var med Nødvendighed henvist til at tilegne sig den fremmede Videnskab, maatte optage meget af sine Fjenders materielle Kultur, men der var ikke den samme Nødvendighed for Japan til at kaste fra sig sine Meninger om Ret og Uret, om Pligt og Ære. Langsomt skabtes der en Beslutning i hans Sjæl, en Beslutning, der naar Aar var gaaet, maatte gøre ham til en Leder og en Lærer: at kæmpe af al sin Evne for Bevarelsen i Japan af det bedste i Fortidens Liv og uden Vaklen at modsætte sig al videre Indførsel af, hvad der ikke væsentlig set var egnet til national Selvbevaring, eller var nyttigt for Folkets Selvudvikling. Han kunde gribe fejl, men deri var der ingen Skam, og kun saaledes kunde han haabe at

redde nogle værdifulde Rester fra det almindelige Skibbrud. Den Ødselhed, der udfoldedes i Vestens Liv, havde gjort et dybere Indtryk paa ham end dets Graadighed efter Fornøjelser og Evne til at foraarsage Smærte, og i sit eget Lands Fattigdom saa han Styrke, i dets uselviske Nøjsomhed saa han den eneste Mulighed for dets Jævnbyrdighed med Vesten. Den fremmede Civilisation havde lært ham, hvad han aldrig uden Kendskab til den skulde have forstaaet: Værdien og Skønheden af sit eget Land. Og han længtes efter den Time, da det atter skulde blive ham forundt at vende tilbage til den Jord, hvor han var født.

8

Det var i en skyløs Aprilmorgens gennemsigtige Halvmørke lige inden Solopgang, at han atter saa sit Fædrelands Bjerge — fjærne, skarpttegnede Alpekæder, der mørkviolette hævede sig op af den blæksorte Sø. Bag det Dampskib, som bar ham hjem fra Landflygtigheden, fyldtes Horisonten langsomt af et rosenrødt Flammeskær. Der var allerede nogle Rejsende paa Dækket, ivrige for at faa det første Glimt af *Fuji* at se fra Oceanet, thi det første Syn af Fuji ved Daggry glemmes hverken i dette Liv eller i det næste. De iagttog den lange Række Højder og saa over deres takkede Tinder ind i den dybe Nat, hvor blege Stjerner endnu tindrede, men Fuji saa de ikke. „Aa," lo den Officer, de spurgte, „De ser altfor lavt, se højere op — meget højere!" Da saa de opad, opad,

lige ind i Hjærtet af Himlen, og de saa den mægtige Bjergtop rødme som en Vidunder-Lotusknop i den gryende Dags Blussen, et Skuespil, der bragte dem til at forstumme. Hurtig gulnede dens evige Sne over i Gyldenglød, derpaa hvidnede den, efterhaanden som Solen naaede at kaste sine Straaler frem over Jordens Kurve ud over de dunkle Bjergrækker, ja som det syntes ind i selve Stjernehimlen, thi Kæmpens Fod forblev usynlig. Og Natten svandt, og det bløde, blaa Dagslys badede Himlens Hvælving, og Farverne vaagnede af deres Søvn. For de stirrendes Blik aabnede Yokohamas lysende Havbugt sig med den hellige Bjergtop svævende som et snehvidt Aandesyn over den usynlige Grundvold langt inde i Dagens uendelige Bue.

Endnu lød i Vandrerens Øren: „Aa — I ser altfor lavt! Højere op — meget højere op!“ som en Rytme i den voldsomt betagende Stemning, der fik hans Hjærte til at svulme. Da blev pludselig alt Taage. Han saa hverken Fuji foroven eller de nære Højder forneden, heller ikke Bugtens mange Skibe. — Han saa intet af det ny Japan, han saa det gamle. Landvinden, fyldt med Foraarsduft, svævede imod ham, rørte ved hans Blod og ud fra længe lukkede Erindringsceller kom Skyggerne af alt det, han en Gang havde forladt og stræbt at glemme. Han saa de Dødes Ansigter igen, han kendte Tonefaldet i deres Stemmer tværs hen over de mange Aars Grave. Atter var han den lille Dreng i sin Faders Yashiki, vandrende fra det ene lyse Værelse til det andet, legende paa de solbelyste Græstæpper, hvor Bladenes Skygger

skælvede, eller han stirrede ud i Parkens bløde, grønne, drømmerige Fred. Endnu en Gang følte han den lette Berøring af Moderens Haand, naar hun ledte hans Skridt henimod det Sted, hvor de holdt Morgenandagt: Alteret med Forfædrenes Mindetavle. Og Mandens Læber mumlede atter — med en pludselig nyskabt Forstaaelse af Ordene — Barnets enfoldige Bøn.

KVINDERNE I JAPAN

Adelsdame i Hofdragt.

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

I intet østasiatisk Land indtog Kvinderne i de første Aarhundreder af vor Tidsregning en saa begunstiget Stilling som i Japan. En af Hovedbegivenhederne i dette Land — Erobringen af Korea — blev planlagt og udført af en Kvinde, Kejserinden Jingu Kogo, og foruden denne har der været otte regerende Kejserinder, hvoraf hver især udmærkede sig. Saaledes blev Buddhaismen indført under en Kejserindes Auspicier, ligesom to paa hinanden følgende Regentinder lod samle og nedskrive Japans mythiske og historiske Overleveringer.

Ogsaa Lensfyrsternes Hustruer havde en ansvarsfuld Stilling, inden Shogunen Jeyatsu tvang dem til at forlade Slottene ude i Provinserne og bo i Yeddo. Naar Fyrsten med sine Krigere drog bort, var det hans Hustrus Pligt med sine Kvinder at lede Borgens Forsvar, om den blev angrebet. De havde en særlig Krigsdragt, sort med hvidt Vaabenmærke, og de forstod at haandtere Buen og ramme med Pilen samt at svinge det store Sværd.

Da Lensfyrsten Katsuyé havde tabt i Kampen mod den berømte Hideyoshi, flygtede han til sin Provins, men blev der belejret af Sejrherren. Over-

magten var for stor, de belejrede maatte bukke under, og da en højbaaren Japaneser ikke overgiver sig, var Fyrsten og med ham hans Krigere rede til at dræbe sig, men forinden skulde Kvinderne fjærnes. Da bad Katsuyés Moder, Hustru og Søster med deres Undergivne om at maatte dele Mændenes Hæder, og Katsuyé gav saa Kvinderne og Børnene Dødshugget, lod Borgen antænde i alle Hjørner, og han og alle hans Mænd begik „Harakiri". Mange er de Taarer, der i japanske Teatre er fældede for disse heltemodige Mænds og Kvinders Skyld.

Købmandsdatteren Onoyé var ved tilfældige Omstændigheder bleven hævet til en Hofdames Stilling hos Daimyoens Hustru, og hun led ondt blandt de andre Hofdamer, der alle tilhørte Samurai-Klassen. En af disse, Iwafuji glemte sig endog i den Grad over for den sagtmodige Onoyé, at hun slog hende med sin Straasandal — den mest vanærende Fornærmelse, der kunde tænkes. Onoyé grublede længe i sin Sjæls Kvide paa, hvorledes hun kunde udslette den Skam, der var overgaaet hende, og da det var blevet hende klart, at kun Selvmord stod hende aabent, sendte hun sin trofaste Pige, O Haru, der i Virkeligheden var af højere Byrd end hun selv, til Familjen med Budskab om den Beslutning, hun havde taget, og hun medgav O Haru Tegnet paa sin Vanære: Iwafuji's Sandal.

O Haru anede intet om de onde Tidender, hun skulde overbringe, men Ravnenes hæse Skrig forskrækkede hende, og da tilmed hendes Skorem bristede, styrtede hun forfærdet over Varslet tilbage og kom netop tidsnok til at finde Ulykkesdaaden fuldført. Hun sværger da at hævne sin Herskerinde. En Lejlighed frembyder sig, og offentligt tildeler hun Iwafuji et Slag med dennes egen Sandal, som hun havde gemt til Paamindelse om den hende paahvilende Hævn. En Udfordring følger, Iwafuji bliver overvunden og maa staa til Skamme for hele Hoffet.

Sandheden kommer for Dagen, og Daimyoen hæver O Haru til den afdøde Onoyés Plads.

Samuraiklassens Kvinder har til Trods for, hvad der senere er overgaaet Kvinderne i Japan, bevaret nogle af de gamle Instinkter. Miss Bacon*) fortæller, at hun traf en ung Japaneserinde, der som otte Aars Barn havde deltaget i den store Oprørskrig, da Shogunens Stridsmagt kæmpede sin sidste Kamp. Midt i Kugleregnen havde hun hjulpet til at bære de Patroner, som Kvinderne forarbejdede inde i det belejrede Slot, ud til Forsvarerne paa Voldene. Stolt fremviste hun det lille Sværd, hun den Gang havde baaret. „Var jeg bleven taget til Fange, havde jeg dræbt mig!" sagde hun med et Glimt i Øjet, der viste, at hun havde været i Stand dertil.

Disse Samuraikvinder modtog en udsøgt literær og kunstnerisk Opdragelse. De var vel forfarne i Blomstersætningens og Te-Ceremoniens store Mysterier og urokkelig sikre i al Etikette. De kunde med deres Pensel gengive Blomstens fine Skønhed og Fuglen i dens Flugt. Særlig dyrkedes Digtekunsten ved Mikadoens overforfinede Hof, hvor man altid har været vel bevandret saavel i japansk som i kinesisk Literatur**).

Kvindernes Dragter skiftede Udseende efter Aarstidernes. Blomsterbroderierne paa Silkekimonoerne i Hustruens for hele Livstiden medbragte Udstyr var om Foraaret lyserøde eller snehvide efter Blommetræernes eller Kirsebærtræernes lette

---

*) Miss Bacon: Japanese Girls and Women.

**) Den nuværende Kejser gør sit for at opretholde sit Hofs literære Ry. En Gang om Aaret, i Januar Maaned, bestemmes en Dag, paa hvilken Kejser og Kejserinde hver skriver et Digt paa 31 Stavelser, og indbyder hele Nationen til at kappes med dem. Som Følge heraf indkommer flere tusinde Digte. De senere Aars Emner har eksempelvis været: „Bøn i et Shinto-Tempel for Dynastiet". — „Det grønne Bambustræs Ælde". — „Naar Grantræet skjules af Sne". I Besvarelsen af disse Emner maa man sørge for at indflette en fin Hyldest til Kejserhuset.

Flor for saa efter Iris'ens, Blaaregnens og Krysanthemumsblomsternes Farver at naa til Efteraarets blodigrøde Ahornblade. Endnu den Dag i Dag følges denne Skik af de naturdyrkende og skønhedselskende Japaneserinder.

En mægtig Forandring i den japanske Kvindes Stilling fulgte efterhaanden som kinesisk Dannelse og Tankegang bredte sig i Riget. Særlig havde Shogunerne adopteret denne Dannelse, medens Mikadoen med sit Hof søgte at holde paa de gamle Traditioner. Buddhaismen og Confucius Lære satte sig fast i Folkets Forestillingskreds, og dermed omformedes lidt efter lidt Kvindens Liv til en fortsat Lydighedstilstand. Sin Selvstændighed, sine intimeste Ønsker, alle smaa og store Krav maatte hun være beredt til at ofre, først hvis Faderen forlangte det, dernæst hvis hendes Husbond nærede et saadant Ønske, og endelig hvis hun som Enke kom til at staa over for Sønnens Vilje. En Kvindes Ære blev en Afdøen fra enhver selvisk Fordring.

I et af Japans mest berømte historiske Dramaer er skildret, hvordan Krigerne er forsamlede for at raadslaa om Hævnen over deres Herres Død. En af de unge Vasaller søger at komme ind i denne Kreds, men da han er mistænkt, forlanges der af ham en stor Sum som Borgen for hans Ærlighed. Han er fattig og formaar ikke at stille denne Borgen. Da finder hans Hustru efter sine Forældres Tilskyndelse den eneste Udvej: hun sælger sig for et Tidsrum af to Aar til Prostitutionen og skaffer derved den elskede Ægtefælle de Penge, der frier ham fra den truende Vanære: ikke at kunne opfylde sin Vasalpligt. Men Offeret bringes uden hans Vidende, og da han erfarer, hvad der er sket, gaar hans bitre Sorg kun ud paa en Beklagelse af det tunge Offers Nødvendighed.

Miss Bacon siger derom: „Hos os mener man, naar man taler om en Kvindes Dyd, ene og alene, at hun er personlig pletfri. Man tænker ikke paa, om hun er brav, heltemodig, uselvisk eller op-

ofrende. Kyskhed er det eneste Kriterium, hele Perspektivet ordnes med denne Betingelse som Forgrund. Tænk nu paa den japanske Synsmaade. Den unge Pige lærer fra sin tidligste Barndom, at hun for sin Faders eller Ægtefælles Skyld maa være beredt til at møde enhver Fare, til at ofre alt. Hun maa finde, at alt, hvad der tilhører hende personligt, er for intet at regne sammenlignet med det, der angaar hendes Herre, hendes Familje, hendes Land. Sættes Tanken om Lydighed og Opofrelse i Forgrunden, bliver Dydsperspektivet et andet."

Japanske Kvinder, som hører denne Fortælling, føler dyb Medlidenhed med den stakkels Hustru og Rædsel for det Offer, der binder hende til en Tilværelse, der ogsaa for den japanske Anskuelse er det laveste Dyb, hvortil en Kvinde kan synke. Men de foragter hende ikke. Heller ikke vilde de afslaa at modtage hende, om hun viste sig foran et Hjems Dør, hvor et saadant Offer ikke kunde blive forlangt.

Kravet til Selvfornægtelse hos de japanske Kvinder viser sig maaske haardest i den lovmæssige Bestemmelse, at Konkubinen bliver indlemmet i Familjen, bor i samme Hus. Der forlanges endog, at Hustruen skal modtage hende med smilende Ansigt, og ofte fordres det tillige, at hun skal adoptere Børnene af disse Forbindelser*). Kejseren har Ret til 12 Medhustruer, Samurai'en til 2. Den nuværende Kejserinde er barnløs. Naar en

*) I saa ny en Avismeddelelse som fra November 1895 hedder det: „Hr. Yamemari, Medlem af Borgerrepræsentationen, havde nylig faaet en Søn med en Geisha. Han tog Barnet hjem og tilkendegav, at han vilde erkende det som sin Arving. Hans Hustru, der i Skønhed og Ynde overgik de fleste, bønfaldt ham om at afstaa fra sit Forehavende, men da hendes Forlangende blev afslaaet, og Ægtefællen endog truede hende med Skilsmisse, gik hun hen foran Familjealtret med Forfædrenes Mindetavle, og foran disse Vidner overskar hun sin Strube."

af Kejserens Medhustruer har faaet et Barn, genlyder Aviserne af glade Bulletiner.

„*O Mekake*“ er det japanske Ord for: „Fru Konkubine“. At denne, der nominelt maa underordne sig Hustruen, i Virkeligheden har den egentlige Magt, er en Selvfølge. I de senere Aar (fra 1872) har Hustruen dog faaet Ret til ogsaa at kunne søge Skilsmisse, men da Børnene er Faderens og bliver hos ham, griber hun sjældent til denne Udvej for Hjemmets Vanskeligheder.

Hjælpen rykker dog frem, skønt i smaa Skridt. Der er i de senere Aar udstedt den Lov, at en Konkubines Barn eller et adopteret Barn ikke kan arve Faderens Rang. Tronarvingen skal altsaa herefter ikke alene være Kejserens Søn men ogsaa Kejserindens. Findes ikke en saadan, gaar Arveretten over til en Sidelinje. Denne Lov har alt øvet sin Virkning, thi unge Mænd af de højere Klasser vil nu ikke længer gifte sig med Døtre af Mèkaké'er. Naar disses Sønner ikke kan arve Faderens Titel, og Døtrene ikke kan blive indgiftet i de gode Familjer, vil Konkubinens Stilling sænkes i det almindelige Omdømme.

Hvorfra kommer disse Mèkaké'er? Hvem har ikke hørt tale om Japans Geisha'er, de nydelige Danserinder, der udlejes til private Selskaber og til Tehuse for at give en Forestilling og derpaa som Heber gaa ned mellem Gæsterne og skænke Risvin i deres Bægre?

De opdrages for det meste i et Etablissement „Geisha'ka“ fra deres tidligste Barndom. Enten er de solgte dertil af deres Forældre eller adopterede af Ejeren. De træneres ikke alene i plastisk Dans, men ogsaa i Sang og Spil paa Samisen*), samt i at underholde og betjene Gæsterne i alle et raffineret og muntert Koketteris Kunster.

Naar de danser, er de undertiden klædte i

*) En Slags lille Guitar med langt Haandtag.

Dansende Geisha'er.

rødt, og deres slanke, bøjelige Legemer forestiller da de i Vinden flagrende Ahornblade. Til andre Tider er de klædte i Rustning, og med deres martialske Trin genkalder de et eller andet Optrin i Japans Historie. Eller de fingerer at have Fligen af deres Kimono fyldt med Æg, som de skal bære til Torvs i den nærmeste Landsby. Altid er de lette, smilende og yndefulde.

Ikke alene er disse Geishaer selvskrevne til at udfylde Konkubinepladsen i Familjerne, men de bliver ofte tagne til Hustru af Mænd i ansete Stillinger. „Uden virkelig Opdragelse og Moral, men indøvet i Kunsten at behage — vittig, hurtig til Gensvar, smuk og altid velklædt — er Geishaen en farlig Rival for den strængt opdragne Datter af god Familje, som kun kan byde sin Ægtefælle et uplettet Rygte, tavs Lydighed og trofast Hengivenhed. Om Japans Ledere vælger deres Hustruer fra denne Klasse, maa noget gøres, enten for at rejse den Maalestok, hvormed Manden bedømmer Kvinden, eller ogsaa for at forandre Systemet for de unge Pigers Opdragelse", siger Miss Bacon.

I Japan er det de fattige Kvinder, der i deres Ægteskab er friest stillede. I Slidet for det daglige Brød staar de paa lige Fod med deres Mænd og synes lykkelige. Brænder Manden Trækul i Skovdistrikterne, er det Hustruen, der bærer Kullene paa sin Ryg til nærmeste By for at sælge dem. Naar man gaar en Bjergtur i Japan, møder man ofte lange Rækker af disse Kvinder, og man glæder sig over deres muntre Samtale. Kommer man med Dampskib til Nagasaki, maa man jevnlig vente udenfor Indløbet for at indtage Kul. Kulfyldingen foretages af Kvinder, der stiller sig i Række og fra Haand til Haand langer de smaa Kurve med Kul fra Prammene op i Skibet under Latter og Skæmt. Arbejderens ydre Vilkaar henviser ham i alt til Hustruen, og hun deler for-

nøjet Byrderne med ham. Jo højere man stiger op ad den sociale Stige i Japan, jo større bliver Afstanden mellem Mand og Hustru.

Ved den sidste store Omvæltning i Japan for en Menneskealder siden sendte Kejseren ikke alene mange unge Mænd til Evropa og Amerika, men ogsaa mange unge Piger, for at de der kunde gennemgaa den Opdragelse, der skulde blive Norm for Japan. Han vilde, at den næste Generations Mødre skulde blive fortrolige med de ny Tiders Tilstand. Og fra Evropa og Amerika indkaldtes der et betydeligt Tal Lærere og Lærerinder til de nyoprettede Skoler i Japan. Det er ingen Sinecure for en lille Pige at gaa i japansk Skole. Først maa de indviklede japanske og kinesiske Skrifttræk læres og Hovedpunkterne af den hjemlige Literatur og Historie. Paa Grundlag heraf skal de evropæiske Studier bygges: Matematik, Geografi, Historie og Naturvidenskab samt et eller to Sprog. Miss Bacon skriver herom: „Mangen en Hovedpine paadrager de strengt arbejdende unge Piger sig ved at studere det indviklede engelske Sprog. De skal her begynde ved den gale Side og læse tværs over Bogen — fra venstre til højre — istedetfor oppe fra højre Side og nedad og derpaa længer og længer til venstre, som de er vante til. Men tiltrods for det haarde Arbejde er det nye Skoleliv frisk og sundt, og Børnene holder af det. Det hjælper dem til at være virkelige Børn og til at være glade og muntre, istedetfor at optræde som værdige smaa Damer, hvad den tidligere Opdragelse bød. Skolens Indflydelse gør dem til stærkere, mere uafhængige og selvtillidsfulde Kvinder. Vel har endnu det gamle Undertrykkelsessystem holdt sig i Kraft i de højere Klassers Hjem. Der sér man kun Børnene, men hører dem ikke. — I Skolen hersker fremskridtsvenlige Synspunkter hos de Tilsynshavende, og Børnene opfordres til at give deres Livsglæde og

muntre Indfald frit Spillerum. De smaa foretrækker da ogsaa Skolen for Hjemmet og kan ikke lide Helligdagene."

Men de unge Piger, som har endt det fornøjelige Skoleliv med alle dets Fordele, egner sig kun daarligt til at ingaa i det japanske Ægteskab med dets Pligter og Forsagelser, med mindre de skulde træffe paa det ganske ekceptionelle Forhold, at Ægtefællen har antaget evropæiske Synsmaader. For dem, der skal undervise Pigebørn i det nuværende Japan fremstiller der sig det dybe Problem: Hvorledes skal denne Opdragelse kunne forenes med japansk Vedholden ved det gamle? Mangt et Haab og mangen en Ængstelse ledsager den unge Pige, der forlader Skolen, thi Tvivlen om, hvorvidt Opdragelsen har gjort hende skikket til det Liv, der venter hende, er kun altfor berettiget. Pionererne maa lide og undgælde for dem, der følger efter, og Spørgsmaalet om hvorledes det nye System skal kunne indpodes i det gamle, kan kun løses efter mange Forsøg.

Netop de her nævnte Vanskeligheder har givet Anledning til en Reaktion i Kvindernes Opdragelse. Skoletiden afkortes, og paany studeres Te-Ceremoni og Blomstersætning under øvede japanske Lærerinder i Hjemmene — og dette tager flere Aar. Da Datteren intet arver efter sine Forældre og kun er henvist til at forsørges af sin tilkommende Ægtefælle — „i Japan er Ægteskabet for den hæderlige unge Pige ligesaa uundgaaeligt som Døden" —, kan det være betænkeligt nok ved evropæisk Paavirkning at udvikle hendes Kritik over det Ægteskab, som venter hende.

Hvad der i Japan menes med Kvindens Stilling i Ægteskab, kan ses af *Kaibara's*: „Større Lærebog for Kvinden". Denne af kinesisk Dannelse stærkt paavirkede Moralfilosof levede i det syt-

tende Aarhundrede, og de Anskuelser, han har nedlagt i sin Bog, raader den Dag idag. Naar man har læst denne Bog, forstaar man, hvorfor Biblens Ord: „Manden skal forlade Fader og Moder og kun holde sig til sin Hustru," har vakt saa stor Forargelse i Japan.

Kaibara:

STØRRE LÆREBOG FOR KVINDER

Da det er den unge Piges Bestemmelse, naar hun bliver voksen, at gaa til et nyt Hjem og der leve i underdanig Lydighed mod sin Svigerfader og Svigermoder, er det endog vigtigere for hende end for en Dreng i Ærbødighed at lytte til sine Forældres Formaninger. Skulde disse, ledede af en overdreven Ømhedsfølelse, tillade hende at vokse op, som hun selv finder for godt, vil hun ganske sikkert blive lunefuld i sin Ægtefælles Hjem og derved berøve sig selv hans Kærlighed. Hvis nu hendes Svigerfader er en Mand med faste Principer, vil Svigerdatteren finde det uudholdeligt at leve under dette Aag, hun vil komme til at hade sin Svigerfader, og Enden paa de huslige Stridigheder vil blive, at hun vises ud af sin Ægtefælles Hjem. Det nytter intet, at Forældrene vil give Svigerfaderen Skylden. De skulde hellere tænke paa, at denne hidrører fra deres egen daarlige Opdragelse af Datteren.

En Kvindes dydige Hjærte er mere værd end et skønt Ansigt. Den slette Kvindes Hjærte er altid i Uro. Hendes Øjne flakker omkring for at finde nogen, som hendes Vrede kan gaa ud over, hendes Ord er skarpe, hendes Tonefald plumpt. Naar hun taler, er det for at forherlige sig selv og for at vise de andres Fejl. Hun misunder dem og vil glimre paa deres Bekostning. Det er en hel anden Vej, en Kvinde bør vandre. De eneste Egenskaber, der passer sig for en Kvinde er: Mildhed, Kyskhed, Barmhjærtighed og stille Eftergivenhed.

Fra den tidligste Ungdom maa den unge Pige nøje iagttage den Grænse, der skiller Kvinder fra Mænd, og aldrig maa hun se eller høre noget upassende. I gamle Dage maatte ikke engang Mænd og Kvinder sidde i samme Værelse, de maatte ikke hænge deres Tøj ved Siden af hinanden, og ikke række noget fra Haand til Haand. En Kvinde, der om Aftenen gaar ud, maa altid føre en tændt Lygte med sig. Hun maa endog holde sig i en vis Afstand fra Ægtefællen og Brødrene, ikke at tale om fra fremmede. I vore Dage opfører Kvinder af de lavere Klasser sig meget upassende, de har intet Begreb om, hvad der sømmer sig. De ødelægger deres Rygte, bortkaster deres hele Liv, saa de bringer Selvbebrejdelser over deres Forældres Hoveder. Er det ikke beklageligt? Det er skrevet i „Den lille Lærebog", at Kvinden ikke maa knytte Venskabsforbindelser med nogen uden sine Forældres Samtykke, at hun maa hærde sit Hjærte som Klippen eller Metallet

for at modstaa alle Fristelser, som om det galdt hendes Livs Fortabelse.

I Kina siger man, at Kvinden ved Ægteskabet „gives tilbage", thi en Kvinde skal betragte sin Ægtefælles Hjem som sit eget oprindelige, saa at hun, naar hun gifter sig, ligesom gives tilbage dertil. Hvor lav eller ydmyg hendes Ægtefælles Stilling end maatte være, maa hun ingen Fejl finde hos ham eller ved hans Stilling, hun skal betragte den Fattigdom, det har behaget Himlen at tildele hendes Hjem, som en ulykkelig Skæbnes Bud. De fordums Vise lærte, at først engang gift, maatte hun aldrig forlade Ægtefællens Hus. Skulde hun vige af fra Vejen og blive fraskilt, vil Skammen herfor følge hende til hendes sidste Stund.

Med Hensyn til dette Punkt er der 7 Overtrædelser, der berettiger Manden til Skilsmisse, hvilke jeg her vil nævne: „1) En Kvinde skal blive fraskilt, om hun er ulydig mod sine Svigerforældre. 2) En Kvinde skal blive fraskilt om hun ikke føder Børn (thi I vide jo, at Kvinden begæres til Ægte for at skaffe Manden Efterkommere. En ufrugtbar Hustru burde dog have Lov til at forblive i Hjemmet, om hendes Hjærte er dydigt og hendes Opførsel ulastelig, og om hun er fri for Skinsyge, thi i saa Fald kan et Barn af Mandens Blod adopteres. Heller ikke er der nogen retfærdig Grund for Manden til at søge Skilsmisse, naar han kan faa Børn med en Konkubine.). 3) Utroskab (Hustruens) er Grund til Skilsmisse. 5) Spedalskhed berettiger til Skilsmisse. 6) Hvis en Kvinde ved for megen Tale forstyrrer Familjens Enighed og

gode Forhold, maa hun fraskilles. 7) Ligeledes om hun stjæler."

Alle disse 7 Skilsmissegrunde blev os lærte af den Vise. En Kvinde, der bliver fraskilt, er for bestandig bedækket med den største Skam, selv om det skulde lykkes hende at indgaa et nyt Ægteskab med en rig og anset Mand.

Det er en ung Piges Skyldighed, medens hun er i sit Hjem, at udvise en datterlig Ærbødighed og Pligttroskab lige overfor sine Forældre, men efter hendes Ægteskab maa dette især gælde Svigerforældrene. En Kvinde maa aldrig glemme hver Morgen og hver Aften at bøje sig for sin Svigerfader og Svigermoder. Aldrig maa hun opsætte at udføre, hvad de forlanger af hende. Hun maa lytte til sin Svigerfaders Bud med Ærbødighed og aldrig gøre Oprør derimod. I alle Punkter maa hun søge Raad hos sine Svigerforældre og følge deres Anvisninger. „Selv om det maatte behage dine Svigerforældre at hade Dig og tale ondt om Dig — bliv ikke vred paa dem og sig intet! Om Du til det aller yderste vedbliver i din Ærbødighed for dem, kan det ikke fejle, at de tilsidst maa blive venlige mod Dig."

En Kvinde kan ingen anden Herre have end sin Ægtefælle, og hun maa tjene ham i Ærbødighed. Hun maa ikke foragte ham eller tænke ringe om ham. Kvindens hele Liv er Lydighed. I sin Omgang med sin Ægtefælle maa baade Udtrykket i hendes Ansigt og hendes hele Væsen lige overfor ham være præget af Høflighed, Venlighed og Ydmyghed — hun maa aldrig være pirrelig eller

genstridig, aldrig heftig eller hovmodig. Dette skal være en Hustrus første og vigtigste Bestræbelse. Om hendes Ægtefælle spørger hende om noget, maa hun straks samle sig til et forstandigt Svar, thi at svare paa en aandsfraværende Maade vilde være en Uhøflighed. Skulde hendes Ægtefælle nogensinde fare op i Vrede, maa hun adlyde ham i Frygt og Bæven, aldrig maa hun sætte sig op imod ham. En Kvinde maa se op til sin Ægtefælle, som om han var selve Himlen, og hun maa aldrig blive træt af at udtænke, hvorledes hun vil kunne være ham til Behag, thi kun saaledes kan hun gøre sig Haab om at undgaa Himlens Straf.

Da Svogre og Svigerinder er Brødre og Søstre til hendes Ægtefælle, maa hun ogsaa behandle disse med al Hensynsfuldhed. Om hun skulde blive Genstand for Uvilje eller Haan fra deres Side, vilde det saare hendes Svigerforældre og gøre hende selv Skade, hvorimod et godt Forhold vil blive til Glæde for dem. Særlig maa hun gøre sig gode Venner med den ældste Broder og hans Hustru, ja hun maa ære dem af hele sit Hjærte, ligesom hun i sit fordums Hjem ærede sin egen ældre Broder og Søster.

Lad hende aldrig drømme om Skinsyge. Om Manden er hende utro, maa hun gøre ham Forestillinger, men aldrig maa hun ruge over sin Vrede eller give den Luft. Hvis hendes Skinsyge tager Overhaand, vil den gøre hendes Ansigt fortrukket og hendes Stemme skurrende, og hendes Ægtefælle vil derved fjærnes end mere fra hende.

Skulde hendes Ægtefælle handle ilde eller uforstandigt, maa hun tvinge sit Ansigt til at være roligt og fattet, og hun maa gøre sin Stemme blid, og først saaledes maa hun forebringe ham, hvad hun har paa Hjærte. Vil han ikke høre hende eller bliver han vred, maa hun afvente en belejligere Tid, naar hans Sind er blødgjort. „Sæt Dig aldrig op imod din Ægtefælle med vred Mine eller skærende Stemme!“

En Kvinde maa være varsom og afmaalt med sine Ord og aldrig — end ikke et flygtigt Øjeblik — gengive Sladder eller sige en Usandhed. Skulde hun høre Bagtalelse, maa hun beholde den for sig selv og ikke gentage den for nogen; thi det er netop saadant, der sætter Splid i Familjerne og forstyrrer den indbyrdes Overensstemmelse.

En Kvinde maa altid holde sig rede, og hun maa strengt vaage over sin Opførsel. Om Morgenen maa hun staa tidligt op og om Aftenen gaa sent iseng. Istedetfor at lægge sig til at sove om Middagen, maa hun opfylde sine Pligter i Huset og aldrig blive træt af at væve, sy og spinde. Af Te og Vin maa hun kun drikke ganske lidt, heller ikke maa hun mætte sine Øjne og Øren med Teaterforestillinger, Viser og Ballader. Templer og andre Steder, hvor der er stor Sammenstimlen af Folk, maa hun inden sit 40de Aar kun sjeldent besøge.

Hun maa heller ikke lade sig vildlede af Medier eller Sandsigersker eller indgaa i en upassende Familjaritet med Guderne. Hun maa ikke

stadig hengive sig til Bønner. Om hun kun tilfredsstillende udøver sine huslige Pligter, kan hun opgive Bønnen og dog fortrøste sig til Gudernes Beskyttelse.

Medens hun er ung, maa hun undgaa al Intimitet med sin Ægtefælles mandlige Slægt, hans Kamerater eller Underordnede og altid strengt overholde Reglerne for Adskillelsen mellem Kønnene. Paa ingen Maade maa hun have nogensomhelst Brevveksling med unge Mænd. Hendes Pynt og Klædedragt maa ikke være iøjnefaldende. Naar hun kun er net og ren i Person og Dragt er det nok, thi hun maa ikke ved overdreven Pynt drage Folks Opmærksomhed paa sig.

Hun maa ikke selvisk først tænke paa sine egne Forældre og derefter paa Mandens. Ved Nytaarstid og ved de fem Fester og andre Lejligheder, maa hun først gaa til dem, der er i hendes Ægtefælles Hus, bagefter til sine egne Forældre. Uden sin Ægtefælles Tilladelse maa hun intet Sted gaa hen, og heller ikke maa hun give Gaver paa egen Haand.

Da en Kvinde i sine Børn opdrager sine Svigerforældres Efterkommere og ikke sine egne Forældres, maa hun altid sætte hine over disse og opvarte dem med datterlig Ømhed og Ærefrygt. Hun maa sjeldnere og sjeldnere besøge sine egne Forældre, og hvad hendes andre tidligere Venner angaar, maa det være nok, naar hun en Gang imellem sender et Bud for at høre til deres Befindende. Hun maa aldrig være opfyldt af Stolthed

over sit tidligere Hjems Pragt eller Rigdom, og ikke hentyde dertil i sine Samtaler.

Hvor mange Tjenestefolk hun end kan have, er det en Hustrus Pligt selv at tilse alt. Hun maa sy sin Svigerfaders og Svigermoders Klæder og hun maa selv tillave deres Mad. Bestandig opmærksom for hvad hendes Ægtefælle maatte behøve, maa hun børste hans Klæder og lægge dem sammen, vaske hvad der er smudsigt, stadig være som Midtpunktet i Huset og yderst sjeldent gaa ud.

Hendes Behandling af Tjenestepigerne kræver megen Omtanke. Disse simple Mennesker har aldrig faaet nogen ordentlig Opdragelse. De er dumme, genstridige og grove i deres Tale. Naar der er noget i deres Husfrues Ægtefælles, eller i hans Forældres Opførsel, der gaar dem imod, fylder de hendes Øren med deres Gift og tror derved at gøre hende en Tjeneste. Men hver Kvinde, der lytter til den Slags Sladder, maa tage sig iagt for de Hjertesaar det siden skal forvolde hende. Det er let nok ved Bebrejdelser og Ulydighed at tabe deres Kærlighed, for hvem man oprindelig var en fremmed. Skulde det ikke være taabeligt, om man for en Tjenestepiges Sladders Skyld vilde forskærtse den dyrebare Svigerfaders og Svigermoders Velvilje? Om en Tjenestepige bliver altfor snaksom, maa hun hurtigst muligt afskediges, thi saadanne Personer er altfor farlige for det gode Forhold i Familjen. „Du vil ofte have Anledning til at irettesætte Pigerne, men Du maa vogte Dig for at gøre det for ofte, kun lejlighedsvis sige en

eller anden Bemærkning og udpege, hvorledes dette eller hint bør være, ligesom Du maa lukke Øjnene for de mindre Fejl. Om Du end i dit Hjærte har nok saa megen Medfølelse for dine Underordnedes Svagheder, maa Du udadtil strængt formane dem til at følge den rette Vej og aldrig tillade dem nogen Dovenskab. Om nogen af dem skal hjælpes, maa Du gøre det rundhaandet; men Du maa aldrig give Gaver til dem, der vel i Øjeblikket kan behage Dig, men ikke er til nogen virkelig Nytte for Huset."

De fem Sygdomme der især angriber det kvindelige Sind er: Ulærvillighed, Misfornøjelse, Sladder, Skinsyge og Dumhed. Det er udenfor al Tvivl, at af ti Kvinder er mindst de syv eller otte angrebne af disse Sygdomme, og dette er netop Grunden til, at Kvinden staar saa meget lavere end Manden. En Kvinde bør som Helbredelsesmiddel anvende Selvprøvelse og Selvanklage. Den værste af disse Sygdomme — ja Faderen til dem alle — er Dumheden. Kvindens Natur er passiv, er som Skyggen. Denne Passivitet, der har Nattens Natur, er mørk. Derfor er det, at Kvinden i sin Dumhed — maalt ud fra den mandlige Naturs højere Standpunkt — ikke begriber de Pligter, der ligger lige for Øjnene af hende, og ikke forstaar, hvad der vil bringe Ødelæggelse over hendes Ægtefælle og hendes Børn og føre Ulykke over hendes eget Hoved. Hverken naar hun dadler andre Personer eller skyder Skylden paa dem, eller naar hun i sin Skinsyge paa andre vil hæve sig selv, forstaar hun, at hun kun er sin egen Fjende, at

hun fjærner andre fra sig og gør sig til Genstand for deres Had. Beklagelige Forvildelse! Og fremdeles, ser vi hen til hendes Behandling af Børnene, hvilket fejlagtigt System ledes hun da ikke til at følge i Kraft af den blinde Kærlighed til dem! Saa vidt dreven er hendes Vankundighed, at det er af yderste Vigtighed for hende, at hun — i det mindste som i det største — fatter den dybeste Mistillid til sig selv og kun lyder sin Ægtefælle.

Det er os fortalt, at det var de Gamles Sædvane, naar en Datter fødtes, at lade hende ligge paa Gulvet i tre Dage. Endog i dette maa vi kunne se Mandens Lighed med Himlen og Kvindens med Jorden, og denne Skik burde lære Kvinden altid at overlade den første Plads til Manden og selv nøjes med den anden, lære hende at undertrykke al Stolthed, selv om hun havde noget at være stolt af. Paa den anden Side, om hun skulde paadrage sig Bebrejdelser for sine Fejl, maa hun gøre Bod, at hun ikke anden Gang skal gøres til Genstand for Dadel. Hun maa uden Vrede eller oprørsk Sind udholde de andres Ringeagt og lide dette med Taalmod og Ydmyghed.

Hvis en Kvinde handler saaledes, kan det ikke fejle, at hendes ægteskabelige Forhold bliver varigt og harmonisk, og at hendes Hus bliver Arnested for Fred og Enighed.

I Forældre, undervis eders Døtre i disse Grundsætninger fra deres tidligste Aar! Skriv disse Regler op fra Tid til anden, at de kan læse dem og beholde dem i Mindet. Bedre end de Rigdomme, hvormed Faderen ved Brylluppet overøser

sin Datter, skulde det være, om disse Forskrifter var hende indprentede. De skal bevare hende som en kostbar Juvel hele hendes Livstid. Hvor sandt siger ikke den Vise: En Mand udgiver Millioner, naar han bortgifter sin Datter, — men at han heller skulde udgive nogle Tusinde for at opdrage hende, forstaar han ikke.

De der have Døtre lægge sig disse Ord paa Sinde!

Lafcadio Hearn:

I. HARU

Hun var bleven opdraget i sit Hjem i alt væsentligt paa den gammeldags Maade, der frembragte den mest indtagende Kvindetype, Verden maaske nogensinde har set. Denne Hjemmets Opdragelse udviklede en Hjertets Finhed, en Ynde af Væsen, en Sindets Underkastelse og en Pligtopfyldelse i saa høj en Grad, som kun Japan har kendt det. Opdragelsens moralske Resultat vilde have været noget alt for blidt og smukt i ethvert andet Samfund end i det gamle japanske, og det var just ikke den mest hensigtsmæssige Forberedelse til de nye Tiders langt barskere Vilkaar, under hvilke denne Type dog stadig forekommer. Den sjælsforfinede unge Pige var aandelig talt gjort fuldstændig afhængig af Ægtemandens Naade. Man havde indprentet hende aldrig at vise Skinsyge, aldrig Sorg, aldrig Vrede, ikke engang under Forhold, hvor der kunde være tvingende Grunde for hende til at nære alle tre Følelser. Det forudsattes, at hun skulde være i Stand til at overvinde sin

Herres Fejl alene ved sin Blidhed. Kort sagt, man fordrede af hende det næsten overmenneskelige, at hun — i det mindste udadtil — skulde virkeliggøre Idealet af fuldkommen Uselviskhed. Og det kunde hun have gjort med en Husbond paa samme Udviklingstrin som hun, en, hvis Forstaaelse var hensynsfuld, som var i Stand til at gaa ind paa hendes Følelser og ikke vilde saare dem.

Haru var udgaaet fra en meget højere stillet Familje end hendes Mand, og hun var i Virkeligheden for god til ham, fordi han ikke kunde forstaa hende. De var meget unge, da de blev gifte. I Begyndelsen var de fattige men blev efterhaanden velstaaende, idet Harus Ægtefælle var en dygtig Forretningsmand. Undertiden tænkte hun, at han havde elsket hende højest, da de var mindre velstillede, og en Kvinde tager sjælden fejl i disse Sager.

Hun syede bestandig alle hans Klæder, og han roste hendes Hænders Gærning. Hun vogtede paa alle hans Ønsker, hjalp ham med hans Af- og Paaklædning og sørgede i alle Henseender for at gøre deres smukke Hjem saa hyggeligt som muligt for ham. Hver Morgen, naar han gik til sine Forretninger, gav hun ham et kærligt Farvel, og hilste ham velkommen, naar han kom tilbage. Hun var en udmærket Værtinde for hans Gæster, hun bestyrede hans Hus med en forbavsende Økonomi, og sjælden bad hun ham om noget til sig selv, der kostede Penge. Hun havde heller ikke synderlig Trang dertil, for han var aldrig kneben og vilde gerne se hende smukt klædt. I

sin lyse Silke-Kimono med de vide Ærmer lignede hun et sølvhvidt Møl, der havde svøbt sig i sine Vinger. Han tog hende ofte med sig i Teatret og til andre Forlystelser. Ligeledes ledsagede hun ham til Steder, der var berømte for deres Skønhed om Foraaret, naar Kirsebærtræerne stod i Blomst, eller til Steder, hvor de i Sommernatten saa Ildfluernes farende Gnister, eller om Efteraaret Lønnens dybt røde Løv. Undertiden kunde de tilbringe en hel Dag sammen i Maiko ved Havet, hvor Granerne svajede, som var det dansende Piger, eller de gik om Eftermiddagen ud til Kiyomidzu, til det ældgamle Sommerslot, hvor alt er som en Drøm fra for fem hundrede Aar siden, hvor høje Træer kaster Skygge, hvor rislende Vand springer koldt og klart ud af Grotter, og hvor klagende Toner som fra usynlige Fløjter, der blæses paa den gammeldags bløde Maade, paa en Gang stemmer Sindet til Fred og Vemod ligesom det gyldne Lys, der toner bort i blaat over den døende Sol.

Bortset fra disse smaa Fornøjelser og Udflugter var Haru sjælden borte fra Hjemmet. Saavel hendes egne som Mandens Slægtninge boede langt borte i andre Provinser, og hun havde kun faa Visiter at gøre. Hun holdt af at være hjemme og ordne Blomster i Alkoverne eller foran Gudebillederne, at pynte Værelserne og made de tamme Guldfisk i Dammen ude i Haven, hvor de stak Hovederne op, saa snart de saa hende komme.

Intet Barn havde hidtil ført ny Glæde eller ny Sorg ind i hendes Tilværelse. Hun lignede ogsaa en pur ung Pige, skønt hendes Haar var sat op

som en gift Kvindes, og hun var bestandig ukunstlet som et Barn til Trods for sin praktiske Dygtighed i de smaa Ting, hvilken Dygtighed hendes Ægtefælle beundrede i den Grad, at han ofte nedlod sig til at spørge hende tilraads i vigtige Anliggender. Maaske var heri hendes Hjærte en bedre Raadgiver for ham end hendes smukke Hoved, men hvad enten Raadet blev givet i Kraft af en umiddelbar Indskydelse eller ikke, pegede det aldrig i forkert Retning.

Hun følte sig lykkelig med ham i fem Aar, i hvilken Tid han viste sig saa hensynsfuld mod hende, som man kan forlange det af en ung japansk Købmand, hvis Hustru er af et finere Stof end han.

Pludselig blev han kølig mod hende — saa pludselig, at hun var overbevist om, at Grunden ikke kunde være den, en barnløs Hustru kunde have Anledning til at frygte. Ude af Stand som hun var til at opdage den virkelige Grund, forsøgte hun at indbilde sig, at hun havde været efterladende i Opfyldelsen af sine Pligter, men forgæves undersøgte hun sin rene Samvittighed. Hun gjorde sig da den allerstørste Umage for at behage ham, men han forblev ubevægelig. Skønt han ikke netop ytrede uvenlige Ord til hende, mærkede hun bag hans Tavshed en undertrykt Trang dertil. Det er sjældent, at en Japaneser af den dannede Klasse lader sig forlede til at bruge onde Ord mod sin Hustru, det vilde stemple ham som en simpel og brutal Person. En velopdragen Mand med almindelige Anlæg vil endog besvare

Hustruens Bebrejdelser i milde Vendinger. Almindelig Høflighed fordrer dette efter japansk Vedtægt af enhver god Mand, og det turde ogsaa være den eneste sikre Fremgangsmaade. En fint opdragen og fintfølende Kvinde vil ikke længe underkaste sig grov Behandling, en lidenskabelig Kvinde vil endog dræbe sig, om hendes Ægtefælle lod Heftigheden løbe af med sig, og et saadant Selvmord vilde i Befolkningens Øjne vanære ham for Resten af hans Liv. Men der er en stille Grusomhed, der er værre end Ord, og som træffer sikrere: Forsømmelse og Ligegyldighed af den Art, at Hustruens Skinsyge vækkes. En japansk Hustru er ganske vist bleven skolet til aldrig at vise Skinsyge, men denne Følelse er ældre end al Skolen, den er saa gammel som selve Kærligheden og vil vel sagtens vare lige saa længe som den. Under sin lidenskabsløse Maske føler den japanske Kvinde paa samme Maade som hendes evropæiske Søster. Ligesom denne kan hun, medens hun en Aften glæder et udsøgt Selskab, sugende atraa det forløsende Øjeblik, da hun har Frihed til at hengive sig til sin Smærte.

Haru havde Grund til Skinsyge, men hun var altfor meget Barn til at fatte det paa én Gang, og hendes Tjenestefolk holdt for meget af hende til at ville røbe noget. Hendes Ægtefælle, der før altid tilbragte Aftenerne i hendes Selskab — ude eller hjemme — gik nu ud alene den ene Aften efter den anden. I Begyndelsen havde han givet som Paaskud et eller andet Forretningsanliggende, senere sagde han intet, ikke engang hvad Tid han

ventede at være hjemme igen. Tilsidst behandlede han hende endog med tavs Hensynsløshed, han var som forvandlet. „En ond Aand havde fæstet Bo i hans Hjærte“ — sagde Tjenestefolkene. Det var en Kendsgerning, at han var falden i en Snare.

En Geishas Hvisken havde lammet hans Vilje, hendes Smil havde blindet hans Øjne. Hun stod i Skønhed langt tilbage for Haru, men hun var forfaren i Kunsten at indspinde svage Mænd i Sansernes Rus og at stramme Baandene mere og mere, indtil det maatte ende med Spot og Ruin. Haru vidste intet. Hun fattede ikke Mistanke, før hendes Ægtefælles forandrede Opførsel var bleven ham til Vane, og selv da kun fordi hun mærkede, at hans Penge gik over i ukendte Hænder. Han havde aldrig sagt hende, hvor han tilbragte sine Aftener, og hun var bange for at spørge, for at han ikke skulde tro, hun var skinsyg. I Stedet for at give sine Følelser Luft i Ord, behandlede hun ham med saa megen Godhed, at en mere fintfølende Mand vilde have gættet alt. Men uden for Forretningssager var han tung af Begreb.

Han vedblev at tilbringe sine Aftener uden for Huset, og efterhaanden som hans Samvittighed blev svagere, blev hans Fraværelser langvarigere. Man havde altid sagt til Haru, at en god Hustru skulde sidde oppe og vente, til hendes Herre kom hjem om Aftenen, og hun gjorde altsaa dette, men hun led af Nervøsitet og af den febrilske Tilstand, som følger med Søvnløshed. Hun sledes op ved den ensomme Venten, naar hun til sædvanlig Tid venlig havde sendt Tjenestefolkene i Seng og var bleven

overladt til sine egne Tanker. Kun en eneste Gang sagde hendes Husbond, da han kom meget sent hjem: „Jeg er ked af, at Du skal sidde oppe saa sent efter mig. Du skal ikke vente saa længe en anden Gang.“ Hun blev da bange for, at det virkelig gjorde ham ondt for hendes Skyld, og hun lo venligt og svarede: „Jeg var ikke søvnig og er heller ikke træt, tænk blot ikke paa mig.“ Han undlod altsaa at tænke paa hende, og var kun altfor glad ved at tage hende paa Ordet. Ikke længe efter udeblev han en hel Nat. Næste Nat blev han ogsaa borte og ligeledes den tredje. Efter denne sidste Nat udeblev han endog til Morgenmaaltidet.

Nu forstod Haru, at den Tid var kommen, da hendes Pligt som Hustru bød hende at tale.

Hun ventede, medens Morgenens Timer svandt, i Frygt for ham og i Frygt ogsaa for sig selv, idet hun nu endelig blev sig bevidst, at her var den Uret tilstede, som dybest af alt kan saare en Hustrus Hjærte. Noget havde Tjenestefolkene sagt, Resten kunde hun gætte. Hun var syg uden at vide af det. Det eneste hun vidste var, at hun var vred, vred for Alvor over de Lidelser, hun havde gennemgaaet, grusomme, borende, ødelæggende Lidelser. Middagen kom og endnu sad hun og grublede over, hvordan hun paa den for ham mindst saarende Maade skulde sige ham det, som det nu var hendes Pligt at sige, de første bebrejdende Ord, der nogensinde var komne over hendes Læber. Pludselig slog hendes Hjræte et voldsomt Slag, som bragte alt til at sortne og svømme for

hendes Øjne i en Hvirvel af Svimmelhed — hun havde hørt Lyden af sin Mands Køretøj og Tjenerens Stemme: „Herren er kommen!“

Hun famlede sig frem til Indgangsdøren for at møde ham, hele hendes fine Legeme skælvede i Feber og Smærte og i Skræk for, at hun ikke skulde kunne beherske denne Smærte. Og Manden standsede forskrækket, thi istedetfor at hilse paa ham med det vante Smil, greb hun ham foran i Silkedragten med sin skælvende lille Haand, og saa ham ind i Ansigtet med Øjne, der syntes at søge efter den inderste Fiber af hans Sjæl, og hun forsøgte at tale, men kunde kun fremstamme det ene Ord: „*Anata!*“*) I samme Øjeblik slappedes hendes Greb, Øjnene lukkedes med et underligt Smil, og før han kunde strække Armen ud for at gribe hende, sank hun om. Han forsøgte at løfte hende op, men noget i det skrøbelige Legeme var bristet. Hun var død.

Der blev en Forfærdelse! Taarer og forgæves Kalden hende ved Navn og Løben efter Læger. Men hun laa hvid og stille og smuk, al Smærte og Vrede var veget fra hendes Ansigt, og hun smilede som paa sin Bryllupsdag.

To Læger kom fra Hospitalet — det var japanske Militærlæger —, og de gjorde ham Spørgsmaal, der ikke skaanede ham, Spørgsmaal, der skar Mandens Indre op til Hjerteroden. Saa sagde de ham Sandheden, koldt og skarpt som med slebet Staal — og lod ham alene med den døde.

---

*) Du?

Folk undredes over, at han ikke blev Præst, som et tydeligt Vidnesbyrd om, at hans Samvittighed var bleven vakt. Om Dagen sidder han mellem sine Silketøjer fra Osaka og Kyoto — alvorlig og tavs. Hans Folk kalder ham en god Herre, for aldrig taler han dem haardt til. Ofte arbejder han til langt ud paa Natten, og han er flyttet bort fra sit gamle Hjem. Der er fremmede i det smukke Hus, hvor Haru levede, og aldrig betræder Ejeren det. Maaske fordi han der kunde komme til at se en slank Skygge, som endnu ordnede Blomster eller bøjede sig som en Iris over Guldfiskene i hans Dam. Dog hvor han end dvæler, undgaar han ikke i de stille Timer at føle den samme lydløse Nærhed af hende, snart syende, snart glattende og pyntende de Dragter, han iførte sig for at forraade hende. Og til andre Tider — i de travleste Øjeblikke af hans travle Liv — dør alle Lyde i hans store Butik, de fint slyngede Bogstaver i hans Regnskabsbøger svinder bort i Taage, og en klagende lille Stemme, som Guderne aldrig lader forstumme, søger ind i hans Hjærtes Ensomhed ligesom med et Spørgsmaal og siger det eneste Ord: „*Anata?*“

Kimiko.

II. KIMIKO

*Wasurarura — Minaran to omo — Kokoro koso — Wasure nu yori mo — Omoi nari-kere**)

1

Navnet Kimiko staar paa en Papirslygte, der hænger over Indgangen til et Hus i Geisha'ernes Gade.

Ved Nattetid er denne Gade en af de forunderligste i Verden. Den er saa snæver som en Dampskibskorridor, og det mørkt skinnende Træværk i de tæt tillukkede Huse, som hvert for sig er forsynet med en lille Skydedør, hvori der er anbragt Papirsruder, der ser ud som tilfrosne Ruder af Glas, bringer en til at tænke paa en Række første Klasses Kahytter. I Virkeligheden er Bygningerne flere Etager høje, men man opdager ikke dette straks, særlig ikke, naar ikke Maanen skinner, for kun Stueetagerne er belyste

*) At ønske at blive glemt af den elskede er langt haardere Sjælebod end Viljen til ikke at glemme.

op til de oprullede udvendige Straapersienner, og over dem er alt Mørke. Oplysningen frembringes ved Lamper bag de smalle papirsrudede Døre og ved de uden for hver eneste Dør hængende Papirslygter. Man ser op ad Gaden mellem de to Rækker Lygter, og langt borte smælter Rækkerne sammen til en ubevægelig Skranke af gult Lys. Nogle af Lygterne er ægformede, andre cylindriske, atter andre er firkantede eller sekssidede, og der staar smukt udførte japanske Skrifttegn paa dem. Gaden er meget stille, her er saa tyst som i en Møbeludstilling efter Lukketid. Det kommer af, at Beboerne næsten alle er borte, idet de medvirker ved private eller offentlige Fester. Deres Liv er Nattens.

Indskriften paa den første Lygte til venstre, naar man gaar sydpaa, er: *Kinoya: uchi O-Kata*, hvilket betyder: Guldhuset, hvori O-Kata bor. Lygten til højre fortæller, at det er Nishimura's Hus, og at her bor Pigen Miyotsuru, hvilket Navn betyder den straalende Stork. Næst til venstre kommer Kajitas Hus, hvor Kohana ɔ: Blomsterknoppen bor sammen med Hinako ɔ: hun, hvis Ansigt er saa skønt som en Dukkes. Lige overfor ligger Huset Nagaye, hvor Kimika og Kimiko bor. Denne lysende Dobbeltrække af Navne er en halv Fjerdingvej lang.

Indskriften paa Lanternen foran det sidst nævnte Hus aabenbarer, at der er en Forbindelse mellem Navnene Kimika og Kimiko — og noget mere, thi ved Kimiko er tilføjet *Ni-dai-me*, en uoversættelig Hædersbetegnelse, der betyder, at denne Kimiko

er Kimiko Numer to. Kimika er Lærerinden og Herskerinden. Hun har opdraget to Geisha'er og har givet begge Navnet: Kimiko, og denne gentagne Benyttelse af det samme Navn er det tydelige Bevis paa, at den første Kimiko — *Ichi-dai-me**) — maa have været en Berømthed. En uheldig og upopulær Geisha's professionelle Navn bliver aldrig givet til hendes Efterfølgerske. Hvis man har en eller anden god og fyldestgørende Grund til at gaa ind i Huset — hvad man kan gøre ved at skyde til den smalle Dør med de oplyste Papirsruder, hvorved en Gongon giver Lyd for at melde Besøget —, vil man træffe Kimika, forudsat, at hendes lille Trup ikke er engageret for Aftenen. Man vil erfare, at hun er en meget intelligent Person, som det vel er Umagen værd at tale med. Hun kan, hvis hun faar Lyst dertil, fortælle de mærkeligste Historier, rigtige Historier af Kød og Blod, sande Historier om den menneskelige Natur. Thi Geishaernes Gade er fuld af Sagaer — sørgelige, muntre, melodramatiske. Hvert Hus har sine Minder, og Kimika kender dem alle. Nogle er grufulde, og nogle bringer Latteren frem, atter andre vil gøre en tankefuld. Den første Kimikos Historie hører til den sidste Slags. Det er ikke en af de mest usædvanlige, men det er en af dem, der er mindst vanskelig at forstaa for Vestens Folk.

---

*) Ichi ɔ: En. Ni ɔ: To.

2

Ichi-dai-me Kimiko er ikke mere. Hun lever nu kun i Erindringen. Kimika var ganske ung, da hun kaldte hende sin professionelle Søster.

„En i høj Grad forunderlig Pige" er Kimikas Karakteristik af Kimiko. For at blive en Berømthed i sin Profession maa en Geisha enten være meget smuk eller meget begavet, og de berømte er for det meste begge Dele, idet de bliver udvalgte i en meget ung Alder af deres Opdragersker i Henhold til, hvad de lover i saa Henseende. Endog de simplere Sangerinder maa være i Besiddelse af nogen Ynde i deres unge Aar — om det saa kun er af denne *beauté du diable* — som Japaneserne betegner ved Ordsproget: Selv en Djævel er køn, naar han er atten Aar. Men Kimiko var meget mere end smuk. Hun var Personliggørelsen af det japanske Ideal af Skønhed, og dette naas kun af én Kvinde blandt hundrede tusinde. Hun var ogsaa meget mere end begavet — hun forstod tilfulde at udnytte sin Begavelse. Hun skrev nydelige Digte, hun ordnede Blomster med udsøgt Smag, hun udførte Te-Cemonien uden at begaa den mindste Fejl, hun broderede paa Silke Blomster og Mosaikmønstre, kort sagt, hun havde faaet den fineste Opdragelse. Hendes første offentlige Optræden vakte ligefrem Uro i Kyotos elegante Verden. Det var klart, at hun kunde gøre omtrent hvilken Erobring hun vilde, at Lykken laa for hendes Fod.

Men det blev ogsaa snart aabenbart, at hun var bleven øvet til den største Fuldkommenhed i

sin Profession. Hun havde lært, hvorledes hun skulde føre sig under snart sagt alle mulige Forhold, for hvad hun ikke selv kunde vide, vidste Kimika Besked med: Skønhedens Magt, Lidenskabens Svaghed, Kunsten at give halve Løfter og Ligegyldighedens Værd, hun kendte al Taabeligheden og alt det daarlige i Mændenes Hjerter. Paa denne Maade begik Kimiko faa Fejltagelser og udgød faa Taarer, og lidt efter lidt viste hun sig at være — ganske som Kimika havde ønsket det — farlig om end ikke bevidst farlig. Saaledes er Lampen det for Møllene. Ellers kunde jo en af dem slukke den. Det er Lampens Pligt at gøre smukke Ting synlige, den forbinder ingen ond Tanke derved. Kimiko var ikke slem, og der var ikke særlig Grund til at frygte hende. Ængstelige Forældre opdagede, at hun ikke ønskede at trænge sig ind i agtede Familjer og heller ikke at indlade sig paa alvorlige Kærlighedshistorier. Ganske vist var hun ikke netop barmhjærtig over for den Slags unge Mennesker, der underskriver Kontrakter med deres Blod eller beder en Danserinde om at skære den yderste Ende af venstre Haands lille Finger af som Pant paa evig Kærlighed. Hun var overlegen nok mod dem til at de kunde blive kurerede for deres Daarskab. Mod de rige Folk, som bød hende Gods og Guld for at eje hende med Legeme og Sjæl, var hun mindst barmhjærtig. En af dem var dog saa ædelmodig, at han købte hende fri uden nogen som helst Betingelse, og han betalte en saa høj Pris til Kimika, at denne blev en velhavende Kvinde. Kimiko var taknemmelig, men hun vedblev at være

en Geisha. I sine Afvisninger var hun for taktfuld til, at hun skulde fremkalde Had, og i de fleste Tilfælde forstod hun at hjælpe paa de fortvivlede. Unægtelig var der Undtagelser. En gammel Mand, som syntes, at Livet var ikke værd at leve, naar han ikke kunde eje Kimiko helt for sig selv, indbød hende en Aften til et Gæstebud og bad hende om at drikke med ham. Men Kimika, som var vant til at læse i Ansigter, ombyttede behændig Kimikos Vin med Te, der har nøjagtig samme Farve, og saaledes frelste hun instinktmæssig den unge Piges kostbare Liv, thi kun ti Minutter efter var den taabelige Værts Sjæl paa Vejen til *Meido**) alene og sikkert i høj Grad skuffet. — Efter denne Nat vaagede Kimika over Kimiko, som en vild Kat vaager over sin Killing.

Killingen blev en moderne Afgud, en Galskab, et Delirium, en af Dagens Begivenheder, et Samtaleemne af første Rang. Der er en fremmed Fyrste, som husker hendes Navn, han sendte hende et Diamantsmykke, som hun rigtignok aldrig bar. Hun fik ogsaa andre Gaver i Overflod fra alle dem, der kunde tillade sig den Luksus at gøre sig behagelig for hende, og at opnaa hendes Gunst — om det saa kun var for en Dag — var Maalet for „den gyldne Ungdoms" Ærgerrighed i Kyoto. Imidlertid tillod hun aldrig nogen at daare sig med Forestillinger om at have en Særret, og hun afslog at indgaa paa enhver som helst Kontrakt om varig Hengivenhed. Hvis nogen gjorde Indsigelse, svarede

---

*) Skyggernes Rige.

hun, at hun kendte sin Plads. Selv Damer af det gode Selskab talte ikke uvenligt om hende, fordi hendes Navn aldrig indblandedes i nogen Familjeskandale. Hun forstod virkelig at indtage sin rette Plads. Tiden forøgede kun hendes Ynde. Andre Geisha'er kunde komme i Ry, men ingen naaede op paa Siden af hende. En Fabrik sikrede sig Eneret til at benytte hendes Fotografi som Etikette, og denne Etikette skabte Firmaet en Formue.

Men en skønne Dag var den forbavsende Nyhed bragt i Omløb, at Kimiko endelig til sidst havde vist et følende Hjærte. Hun havde taget Afsked med Kimika og var gaaet bort med en, der var i Stand til at give hende alle de smukke Klæder, hun kunde ønske sig, en, der brændte af Lyst til ogsaa at give hende en social Stilling og til at standse Sladderen om hendes daarlige Fortid, en, der var villig til at dø ti Gange for hende, og som alt var halv død af Kærlighed til hende. Kimika sagde, at et galt Menneske havde forsøgt at tage Livet af sig for Kimikos Skyld, og at Kimiko havde fattet Medlidenhed med ham og plejet ham tilbage til Livet og Daarskaben igen. Den berømte Helt Taiko Hideyoshi havde engang sagt, at der kun var to Ting i Verden han var bange for: en gal Mand og en mørk Nat. Kimika havde altid været bange for de gale, og det var en saadan gal Mand, der nu havde taget Kimiko fra hende. Og hun tilføjede med Taarer, hvis Grund var at søge ikke langt fra hendes egen Person, at Kimiko aldrig vilde komme tilbage til hende, for her stod man

over for et Tilfælde af gensidig Kærlighed ikke blot for dette Liv men for adskillige kommende Tilværelser.

Kimika havde imidlertid kun halvvejs Ret. Hun var ganske vist meget dreven, men der var dog visse hemmelige Gemmer i Kimikos Sjæl, som hun aldrig havde været i Stand til at trænge ind i. Havde hun kunnet se, hvad de indeholdt, vilde hun have skreget af Forbavselse.

3

Mellem Kimiko og andre Geisha'er var der det ædle Blods Forskel. Førend hun fik sit professionelle Navn, hed hun *Ai*, som, naar det skrives med sit rigtige Tegn betyder Kærlighed. Skrevet med et andet Tegn betyder den samme Ordlyd: Sorg. Ai's Historie var en Historie om baade Sorg og Kærlighed.

Hun havde faaet en god Opdragelse. Som Barn var hun bleven sendt til en Privatskole, der var oprettet af en gammel Samurai. Der laa de smaa Piger paa Puder foran smaa, tolv Tommer høje Skriveborde, og Lærerne underviste uden Honorar. Nutildags, da Lærerne faar højere Løn end Embedsmændene i Civiletaten, er Undervisningen ikke mere saa fornøjelig, som den før plejede at være. En Pige fulgte altid Barnet til og fra Skolen og bar hendes Bøger, hendes Skrivetøj, Pude og det lille Skrivebord.

Senere kom Ai i en offentlig Forberedelses-Skole. De første „moderne" Læsebøger var netop

Undervisningstime.

da udkomne. De indeholdt japanske Oversættelser af engelske, franske og tyske Fortællinger om Ære og Pligt og Heltegerninger. Det var et udmærket Udvalg, og Teksten var illustreret med smaa uskyldige Billeder af Vestens Folk i Kostymer, der aldrig havde været til paa denne Jord. Disse allerkæreste smaa Læsebøger er nu rene Sjældenheder, de har forlængst maattet give Plads for nogle fordringsfulde Anthologier, der er ikke nær saa tiltalende eller fornuftig ordnede. Ai var lærenem. En Gang om Aaret ved den store Eksamen besøgte en højtstaaende Embedsmand Skolen og talte til Børnene, som om de alle var hans egne Børn, og han strøg deres silkebløde Haar med det samme han uddelte Præmierne. Han er nu en Statsmand, der lever tilbagetrukket fra Tjenesten, og han har sikkert glemt Ai. I Skolerne nutildags er der ingen, der kæler for de smaa Piger eller giver dem Præmier.

Da indtraf disse samfundsrystende Forandringer, hvorved fornemme Familjer sank til Bunds og blev fattige. Ai havde straks maattet opgive Skolen. Mange store Sorger fulgte, og tilsidst havde hun kun sin Moder og sin lille Søster tilbage. Moderen og Ai kunde ikke synderlig andet end væve, men det alene kunde ikke indbringe dem nok til deres Underhold. Først gik Huset og Jordejendommen, og derpaa den ene efter den anden af de Ting, der ikke var absolut nødvendige til at leve. Hvad der var af rørligt Gods, Smykker, kostbare Dragter, Laksager med Familjens Vaabenmærke — alt blev solgt for Spotpris til dem, som spinder Silke af

andres Nød, og hvis Rigdom med et folkeligt Udtryk kaldes *Namidano-kane* ɔ: „Taarepengene". Hjælp fra beslægtede kunde kun paaregnes i ringe Grad, for de fleste af dem var i samme Nød. Men da der ikke var mere tilbage at sælge — ikke engang Ai's smaa Skolebøger — søgte man Hjælp hos de døde.

Man var nemlig kommen til at tænke paa, at Ai's Farfader var bleven begravet med sit Sværd, der havde været en Gave fra en Daimyo, og at Hæftet og Skeden var beslaaet med Guld. Saa aabnede man Graven og byttede det fint udarbejdede Sværdhæfte med et simpelt, ligesom man fjærnede Guldornamenterne fra den lakerede Skede. Men den gode Klinge tog man ikke, for Krigeren kunde jo faa Brug for den. Ai saa hans Ansigt, som han sad der oprejst i den store Rødlers Urne, der efter gammel Skik var brugt i Stedet for Ligkiste ved den fornemme Samurais Begravelse. Man kunde endnu genkende hans Træk til Trods for de mange Aar, der var forløbne siden han blev stedet til Jorden, og han syntes ved et barsk Nik at give sit Samtykke til hvad der blev gjort, saasnart man havde givet ham hans Sværd tilbage.

Til sidst blev Ai's Moder for syg og svag til at kunne arbejde længere ved Væven, og den dødes Guld var brugt. Da sagde Ai: „Moder, jeg indser, at der nu kun er én Ting at gøre. Sælg mig til Danserinderne." Moderen græd og svarede ikke. Ai græd ikke men gik ud alene.

Hun huskede, at i fordums Dage, naar der havde været Fester i hendes Faders Hus, og

Danserinderne skænkede Vin omkring, havde en fri Geisha ved Navn Kimika ofte kærtegnet hende. Hun gik nu lige til Kimikas Hus. „Jeg ønsker, at Du skal købe mig," sagde Ai, „men jeg maa have mange Penge." Kimika lo og klappede hende og gav hende noget at spise og hørte hendes Historie, som hun fortalte uden en Taare. „Mit Barn," sagde Kimika, „jeg kan ikke give Dig mange Penge, for jeg har kun lidt. Men et kan jeg gøre for Dig, jeg kan love at underholde din Moder. Det vil være meget bedre end at give hende mange Penge for Dig, thi din Moder, mit Barn, har været en stor Dame, og véd derfor ikke, hvordan hun skal omgaas forstandig med Penge. Spørg nu din højt ærede Fru Moder, om hun vil undertegne en Kontrakt, der binder Dig til mig, til Du er 24 Aar gammel, eller til Du kan betale mig mit Udlæg tilbage. De Penge jeg for Øjeblikket kan undvære, maa Du tage og give som en Foræring fra mig til din Moder."

Saaledes blev Ai Geisha. Kimika kaldte hende Kimiko og holdt sit Løfte om at understøtte Moderen og den lille Søster. Moderen døde, før Kimiko var bleven berømt, og den lille Søster blev sat i en Kostskole. Saa var det, de Ting hændte, der alt er fortalt.

Den unge Mand, som havde haft i Sinde at dræbe sig af Kærlighed til en Danserinde, var en bedre Skæbne værd. Han var eneste Søn, og hans rige og fornemme Forældre var villige til at bringe ethvert Offer for ham, endog at modtage en Geisha

som Svigerdatter. Desuden var de ikke helt uvenlig stemte mod Kimiko, hun havde jo vist deres Dreng saa megen Godhed.

Førend Kimiko gik sin Vej, overværede hun sin lille Søster Umés Bryllup. Hun var lige bleven færdig med sin Skole og var baade god og smuk. Kimiko havde lavet Partiet, og havde dertil anvendt sit nøje Kendskab til Mænd. Hun havde valgt en flink og brav Købmand af gammeldags Tænkemaade, en Mand, som ikke kunde være ond, selv om han forsøgte derpaa. Umé nærede ikke Spor af Tvivl om Søsterens Visdom ved Valget, og Tiden godtgjorde, at Valget var lykkeligt.

4

Det var da man havde den fjerde Maane*), at Kimiko førtes til det for hende indrettede Hjem — et Sted, der var beregnet paa, at man skulde glemme al Livets Ubehag — et Slags Fepalads, hentryllet i store skyggefulde Havers Ro. De var omgivne af høje Mure, og hun maatte der kunne føle sig som genfødt for sine gode Gerningers Skyld i Horais Rige. Men Vaaren gik og Sommeren kom —, og Kimiko blev simpelthen ved at være Kimiko. Tre Gange var det lykkedes hende uden at anføre egentlige Grunde at faa Bryllupsdagen udsat.

---

*) I Japan inddeler man Tiden efter Maanen. Aaret har 12 Maaner, og hvert tredje Aar indskydes en ekstra Maane.

Da den ottende Maane kom, hørte Kimiko op med at spøge, og meget mildt men tillige meget bestemt sagde hun sine Grunde. „Det er paa Tide nu, at jeg siger Dig, hvad jeg længe har opsat at sige. For min Moders Skyld, som gav mig Livet, og for min lille Søsters Skyld har jeg levet i Helvede. Alt dette er nu forbi, men Ilden dér har brændt Mærker i mig, og der er ingen Magt paa Jorden, som kan tage disse Mærker bort. Det er ikke for en Kvinde som mig at optages i en agtet Familje eller at føde Dig en Søn eller skabe dit Hjem. — Lad mig have Lov til at tale ud. I Kendskabet til det onde er jeg meget, meget klogere end Du. Aldrig skal jeg blive din Hustru for at være din Skam. Jeg er din Veninde, din gode Kamerat, din Gæst for en Tid — og det ikke for nogen Fordels Skyld. Naar jeg ikke længere er hos Dig — jo sikkert, den Dag maa komme! — vil Du forstaa dette bedre. Altid skal Du have mig kær, men ikke paa samme Maade som nu —, hvad der er en Daarskab. Du vil huske disse mine Ord fra mit Hjærtes Inderste. En trofast og sød, ung Kvinde vil blive valgt til din Hustru, hun skal blive Moder til dine Børn. Jeg skal se dem, men Pladsen som din Hustru vil jeg aldrig indtage, og en Moders Glæde skal jeg ikke lære at kende. Jeg er jo kun din Tidsfordriv, min elskede, — en Indbildning, en Drøm, en Skygge, der glider over din Vej. Noget mere kan jeg maaske siden blive for Dig, men din Hustru? — Aldrig! Hverken i denne Tilværelse eller i den næste. Bed mig paa ny derom — og jeg gaar.“

Da den tiende Maane var kommen, forsvandt Kimiko uden paaviselig Grund. Hun forsvandt saa fuldstændig, som havde hun ophørt at være til.

5

Ingen vidste, naar eller hvorledes eller hvorhen hun var gaaet. Endog i det Hjems Nabolag, som hun havde forladt, havde ingen set hende komme forbi. Først fik man Indtryk af, at hun snart vilde vende tilbage. Alle hendes skønne og kostbare Sager — hendes Klædninger, hendes Juveler, de mange Gaver, hun havde modtaget, og alene de udgjorde en Formue —, alt var blevet liggende. Men Uger gik, uden at der viste sig noget som helst Livstegn fra hende, og man frygtede nu, at en eller anden forfærdelig Ulykke var hændt. I Vandløbene blev der draget Vod, og man undersøgte Brøndene. Forespørgsler blev sendt ud ved Telegrammer og Breve. Paalidelige Tjenere spredtes for at lede efter hende, Belønninger blev udlovede for den mindste Underretning om hende. Særlig blev der tilbudt en Belønning til Kimika, som var Pigen saa hengiven, at hun vilde have været saare lykkelig, om hun, uden Spor af Belønning, havde kunnet finde hende. Men Hemmeligheden blev ikke opklaret. En Henvendelse til Øvrigheden vilde have været ørkesløs. Flygtningen havde ikke forbrudt sig mod nogen som helst Lov, og det kejserlige Politivæsen kunde ikke sættes i Bevægelse for en ung Mands lidenskabelige Grillers Skyld. Maaneder blev til Aar, men hverken Kimika

eller den lille Søster i Kyoto eller nogen af de Tusinder, der havde kendt og beundret den skønne Danserinde, saa nogensinde Kimiko igen.

Men hvad hun havde forudsagt, indtraf rigtigt — thi Tiden tørrer alle Taarer og stiller alle Længsler, og end ikke i Japan forsøger nogen to Gange at tage sig af Dage for den samme Fortvivlelses Skyld. Kimikos Elsker blev klogere, og der blev fundet til ham en saare sød lille Person, som han fik til Hustru, og som skænkede ham en Søn. Og andre Aar gik, og der blev Lykke i det Fehjem, hvor Kimiko engang havde været.

Til dette Hjem kom der en Morgen en rejsende Nonne som for at bede om Almisse. Drengen, der hørte hendes Raab efter buddhistisk Skik: „Ha-ï! ha-ï!“ løb til Porten. Tjeneren, der bragte den sædvanlige Gave, bestaaende af Ris, undrede sig, da han saa Nonnen kærtegne Barnet og hviske til ham. Den lille raabte til Tjeneren: „Aa, lad mig give hende det!“ og Nonnen sagde inde fra den store Straahats dølgende Skygge: „Kære Herre, tillad, at Barnet giver mig det.“ Saa hældte Drengen Risene i Tiggernonnens Skaal. Hun takkede ham og sagde: „Vil Du nu gentage for mig de Ord, Du skulde sige til din ærede Hr. Fader?“ Og Barnet hviskede: „Fader, en, som Du aldrig vil se igen i denne Verden, siger, at hendes Hjærte har det godt, fordi hun har set din Søn.“

Nonnen lo mildt, kærtegnede ham paa ny og skyndte sig bort, og Tjeneren undrede sig mere end nogensinde, medens Drengen løb for at fortælle sin Fader, hvad Tiggernonnen havde sagt.

Der kom en Taage for Faderens Øjne, da han hørte Ordene, og han bøjede sig over sin Dreng og græd. Thi han og kun han forstod, hvem der havde været ved Porten — og Meningen med det Offer, der hidtil havde været skjult.

Nu sidder han ofte og tænker, men han fortæller ikke sine Tanker til nogen.

Han véd, at Afstanden mellem Sol og Sol er mindre end Afstanden mellem ham og den Kvinde, der elskede ham.

Han véd, at det vilde være forgæves at udforske i hvilken fjærnt liggende By, i hvilket fantastisk Net af snævre Gader uden Navn, i hvilket ukendt lille Tempel, kun søgt af den fattigste fattige, hun venter paa det Mørke, der gaar forud for den uendelige Klarheds Gry — naar den store Lærers Ansigt skal lyse over hende, naar Lærerens Stemme skal sige til hende i en Tone, hvis Ømhed er dybere end noget, der nogensinde kom fra en dødelig Elskers Læber: „O min Datter for Loven, Du er vandret den fuldkomne Vej, Du har troet og forstaaet den højeste Sandhed, — derfor kommer jeg nu for at møde Dig og byde Dig velkommen!“

III. DANSERINDEN

1

Det var tidligere Skik — og er det endnu — at unge japanske Malere rejste til Fods gennem store Dele af Kejserriget for at optage Studier i skønne Egne saavel som ogsaa for at se berømte Kunstgenstande i de som oftest meget smukt beliggende buddhistiske Templer. Det er hovedsagelig disse Vandringer vi skylder de nu temmelig sjældne Bøger med Billeder efter Naturen og Livet, der bedre end noget andet viser, at kun en Japaneser kan male et japansk Landskab. Er man først bleven opmærksom paa Maaden, hvorpaa den japanske Maler tolker sit Lands Natur, vil ethvert fremmed Forsøg i samme Retning forekomme en underlig fladt og aandløst. Den fremmede Kunstner vil forsøge at gengive saa virkelighedstro som muligt det, han ser, og han vil ikke give mere, den japanske derimod vil forsøge at give det, han føler. Han vil male Aarstidens Stemning, det enkelte Steds eller den enkelte

Times ejendommelige Virkning, og hans Evne ligger i den Magt, han formaar at tiltage sig over Beskuerens Sind — en Magt, der er saare sjælden i Vestens Kunst. Vestens Maler sysler med Enkelthederne og fremkalder ikke Længsler ud over dem, hans Broder i Østen sletter enten disse Enkeltheder ud, eller han forskønner dem. Han drukner Afstandene i Taager, lukker Landskaberne inde i Skyer, og af hans maleriske Indtryk bliver kun det forunderlige eller det skønne tilbage. Han vækker Tilskuerens Indbildningskraft, ægger den til at gaa ud over sine egne Grænser, han mætter den ikke, men Hungeren, han efterlader, er rettet mod det skønne, der kun i Glimt kan skimtes. I disse Glimt fornemmer man imidlertid som ved Trolddom baade Tid og Sted, og ud af sit Minde og sin Følelse skaber han Billeder, hvis gribende Virkning dog næppe fuldt kan værdsættes af dem, der ikke kender de Egne, hvorfra Indtrykkene er hentede. Frem for alt portræterer han ikke. Hans Fremstilling af Mennesker er ikke individualiserende, men den ejer den uforlignelige Fortjeneste at skabe Typer. Det er Ejendommelighederne, Særpræget hos de forskellige Dele af Befolkningen, han anskueliggør: Bondens barnlige Nyfigenhed, den unge Piges Skyhed, Adelsmandens Selvbevidsthed, Barnets Snurrighed og Ynde, den gamles Sagtmodighed. Det er Rejser og Friluftsliv, der har udviklet hans Kunst, ikke Indendørsarbejde.

For mange Aar siden rejste en ung Maler til-

fods fra Saikyo*) til Yeddo over Bjærgene. Der var kun faa Veje, og de var daarlige, og en Rejse var paa den Tid saa besværlig, at man endog havde et Ordsprog derom, der hed: *Kawai ko wa tabi wo sasė* (et forkælet Barn skal man sende ud paa Rejse). Landet var imidlertid det samme som nu. Der var de samme Skove af Ceder og Fyr, de samme Lunde af Bambustræer, de samme beskedne Landsbyer med straatækte Tage, de samme terrasseformede Rismarker, oversaaede med store gule Straahatte, under hvilke Bønder gik bøjede i Dyndet. Fra Vejen smilede de samme Statuer af *Jizo***) til de samme Pilgrimsskikkelser, der var paa Vej til de samme Templer, og den Gang kunde man ligesom nu paa varme Sommerdage se nøgne brune Børn i alle de grunde Floder og se alle Floderne le i Solen.

Den unge Kunstner var ikke noget forkælet Barn. Han havde tværtimod taget mangen drøj Tørn paa sine Rejser før, var vant til smal Kost og haarde Nattelejer og i det hele til at faa det bedst mulige ud af enhver Situation. Paa denne Rejse befandt han sig imidlertid en Aften efter Solnedgang i en saa afsides Egn, at han ikke kunde gøre sig Haab om Natteherberge af nogen Art, han var kommen for langt bort fra ethvert Spor af dyrket Land. Da han havde villet skyde Genvej over en Bjærgryg for at naa en eller anden Landsby, havde han forvildet sig.

---

*) Nu Kyoto. I Japan har man jævnlig forandret Byernes Navne.

**) Børnenes Gud.

Der var ingen Maane oppe, og de høje Fyrretræer gjorde alting sort omkring ham. Den Egn, hvori han befandt sig, lod til at være fuldstændig blottet for menneskelige Boliger. Man hørte ikke andre Lyde end Vindens Susen i Fyrrenaalene og Insekternes ustandselige Summen. Han gik forsigtig frem i Mørket, idet han haabede at naa Brinken af en Flod, som han kunde følge, til han stødte paa et Hus. Til sidst krydsede pludselig en Bjærgstrøm hans Vej, men den viste sig at styrte rivende afsted ned i Svælget mellem to bratte Højder. Han maatte vende om, og nu besluttede han at klavre op paa den nærmeste Top, hvorfra han mulig kunde opdage et eller andet Tegn til menneskeligt Liv. Men da han kom derop, saa han kun den ene Bjærgryg bag den anden.

Han havde allerede belavet sig paa at tilbringe Natten under aaben Himmel, da han i nogen Afstand paa den bortvendte Skraaning af Højen saa en enlig tynd, lille gul Straale af Lys, der aabenbart sivede ud fra en Bolig. Han gik imod Lysstriben, og snart skelnede han en Hytte, der saa ud til at tilhøre en Bonde. Lyset, han havde set, blev ved at skinne ud fra Hytten, det kom fra en Sprække i de lukkede Yderdøre. Han skyndte sig hen til Huset og bankede paa.

2

Først efter at han havde banket og raabt adskillige Gange, hørte han nogen røre sig derinde. Saa spurgte en Kvindestemme, hvad han vilde.

Stemmen var mærkelig blød, og Sproget, som den usynlige spørgende benyttede sig af, overraskede ham, det var Hovedstadens dannede Sprog. Han svarede, at han var en studerende, der var faret vild i Bjærgene, at han, hvis det var muligt, ønskede at faa noget at spise og Leje for Natten, men hvis det ikke kunde lade sig gøre vilde han være meget taknemlig, om nogen vilde give ham Anvisning paa, hvordan han kunde naa den nærmeste Landsby, og han føjede til, at han godt kunde betale en Vejviser for Ulejligheden. Stemmen gjorde ham nu flere Spørgsmaal og syntes yderlig overrasket over, at nogen kunde have naaet Huset ad den Vej, hvorfra han var kommen. Men hans Svar dæmpede aabenbart al Mistro, for Beboeren udbrød: „Jeg kommer straks, vent blot et Minut! Det vil være vanskeligt for Dig at naa nogen Landsby i Aften, og Fodstien er farlig."

Efter en kort Tids Forløb aabnedes Yderdørene, og en Kvinde kom tilsyne med en Papirslygte, som hun holdt saaledes, at den belyste den fremmedes Ansigt, medens hendes eget forblev i Skygge. Hun iagttog ham i Tavshed og sagde derpaa kort: „Vent, jeg skal bringe Vand!" Hun hentede et Fad med Vand, satte det paa Dørtrinet og gav ham et Haandklæde. Han tog sine Sandaler af, vaskede Rejsens Støv af sine Fødder, og blev derpaa vist ind i et pynteligt Værelse, der øjensynlig indtog hele Husets Indre med et lille afgrænset Rum længst borte fra Døren, hvor der var Køkken. Han fik en Pude at sætte sig paa og en Ildgryde foran sig.

Først nu havde han god Lejlighed til at iagttage sin Værtinde, og han blev i høj Grad overrasket over hendes Ansigtstræks fine Skønhed. Hun kunde være tre, fire Aar ældre end han, men var endnu i Ungdommens fulde Blomstring. Sikkerlig, hun var ingen Bondepige! Med sin bløde Stemme sagde hun til ham: „Jeg bor nu alene her, og jeg modtager aldrig nogen Gæst, men det vilde have været altfor farligt for Dig at gaa videre i Nat. Der bor vel nogle Bønder ikke langt herfra, men Du vilde umuligt kunne finde Vej til dem uden Vejviser. Bliv derfor her til imorgen. Jeg kan ikke gøre Dig det synderlig bekvemt, men et Leje skal Du faa. Du er formodentlig sulten? Jeg har kun nogle *shojin-ryori**) — det er kun tarveligt, men det er Dig vel undt."

Den rejsende var sulten og kun altfor glad ved Tilbudet. Den unge Kvinde tændte Ild og tillavede i Tavshed nogle Retter af saftige Blade og Frugter, som hun satte frem for ham tilligemed en Skaal kogt Ris. Under Maaltidet talte hun næppe, og hendes forbeholdne Maade at være paa forvirrede ham. Da hun kun besvarede de Spørgsmaal, han dristede sig til at gøre, med et Nik eller et enkelt Ord, afstod han snart fra alle Forsøg paa at faa en Samtale i Gang.

Imidlertid havde han bemærket, at det lille Hus var udsøgt rent, og at der ikke var en Plet paa de Skaale, hvori hun bragte Maden. Værelsets faa og billige Sager var smukke. Skærmbrædtet

---

*) Buddhistisk vegetabilsk Føde — ret velsmagende.

foran Skabet og Garderoben var kun overtrukket med hvidt Papir, men dette var smykket med store kinesiske Skrifttegn, udførte af en Kunstnerhaand. Skrifttrækkene angav ifølge Skik og Brug for den Slags Udsmykning Digteres og Kunstneres Yndlingsforestillinger som Vaarblomster, Bjærg og Sø, Sommerregn, Stjernehimmel, Efteraarsmaane, Flodbølger, Efteraaarsbrise. Ved Værelsets ene Sidevæg stod et Slags lavt Alter, hvorpaa der var anbragt den buddhistiske *Butsudan* (lille Skab), hvis tynde lakerede Døre stod aabne og viste Mindetavlen, foran hvilken der brændte en Lampe mellem to Offerbuketter af vilde Blomster. Over dette Alter hang et usædvanlig godt Billede af *Kwannon*, Barmhjærtighedens Gudinde, bærende Maanen som en Glorie over sit Hoved.

Da Maleren havde endt sit Maaltid, sagde den unge Kvinde til ham: „Jeg kan ikke byde Dig noget godt Leje, og jeg har kun et Moskitonæt af Papir. Det er min Seng og mit Næt, men i Nat har jeg meget at gøre og vil ikke faa Tid til at sove. Jeg beder Dig derfor om at gaa til Ro og at gøre Dig det saa bekvemt, som det er Dig muligt."

Han forstod da, at hun af en eller anden besynderlig Grund boede her ganske alene, og at hun nu under et venligt Paaskud tilbød ham sin eneste Seng. Han protesterede ærligt og redeligt imod en saadan overdreven Gæstfrihed og forsikrede hende, at han sov akkurat lige saa godt ethvert som helst Sted paa Gulvet, og at han ikke brød sig om Moskitoerne. Men hun svarede, som

kunde hun være hans ældre Søster, at han skulde gøre, som hun vilde. Hun havde virkelig noget at udrette, og hun ønskede at kunne være uforstyrret saa snart som muligt; da hun var overbevist om, at han var et Menneske med Takt, haabede hun, at han vilde tillade hende at ordne sine Sager paa sin egen Maade. Hertil kunde han intet svare, da der kun var dette ene Værelse. Hun tog Tæpperne ud af Skabene, redte hans Leje paa Gulvet, satte den lille Nakkebøjle*) af Træ til Rette og hængte Papir-Moskitonættet op. Derpaa slog hun det store Skærmbrædt ud og stillede det mellem Sengen og Alteret. Saa ønskede hun ham Godnat paa en Maade, der ikke lod nogen Tvivl tilovers hos ham om, at han skulde trække sig tilbage med det samme, hvilket han ogsaa gjorde til Trods for sine Betænkeligheder over al den Ulejlighed, han imod sin Vilje voldte hende.

3

Hvor uvillig den unge rejsende end havde været til at modtage en Venlighed, der medførte Opofrelsen af en andens Hvile, kunde han dog ikke undlade at finde sit Leje udmærket. Han var meget træt, og næppe havde han lagt Hovedet paa Puden, før han glemte alt i en dyb Søvn.

Men alligevel syntes det ham, at han kun havde sovet en kort Stund, da han blev vækket af en mærkelig Lyd. Det var lette Fodtrin han hørte,

*) I denne lægges en rund Pude hvorpaa Nakken hviler.

men dog ikke Trin af en, der gik paa Taa. Snarere syntes det at være Fødder, der løb hurtigt, som var der noget paa Færde. Da faldt det ham ind, at der kunde være trængt Røvere ind i Huset. Hvad ham selv angik, havde han kun ringe Frygt, han havde saa lidet at miste. Hans Frygt galdt den venlige unge Kvinde, der havde skænket ham Husly og Gæstevenskab. Paa begge Sider af Moskitonættet var der indsat et lille firkantet Vindu, dækket af et brunt fileret Næt. Han kiggede ud af det ene af disse, men Skærmen stod mellem ham og hvad det nu var, der gik for sig. Han tænkte paa at raabe, men tog sig deri ved Tanken om, at var her virkelig Fare, vilde det være baade uklogt og unyttigt at tilkendegive sin Nærværelse, før han var klar over Sagernes Stilling. Lyden, som havde skræmt ham op, vedblev og forekom ham mere og mere ufattelig. Han besluttede at forberede sig paa det værste og om nødvendigt vove Livet for at forsvare sin unge Veninde. Hurtigt bandt han sine Klæder op, gled lydløst frem under Papirsnættet, krøb hen til Kanten af Skærmbrædtet og kiggede ud. Hvad han saa, overraskede ham i allerhøjeste Grad.

Foran det oplyste Husalter med Mindetavlen og i en pragtfuld Dragt dansede den unge Kvinde ganske alene. Han saa, at den Dragt, hun bar, var en *Shirabyoshis**) Dragt, men langt rigere, end han nogensinde havde set den hos de professio-

*) De fine Danserinder der optraadte i Fyrsternes Paladser. Særlig var deres Sværddans berømt.

nelle Danserinder. Hendes Skønhed forhøjedes vidunderligt herved, og i denne lønlige Time, paa dette ensomme Sted forekom den ham helt overnaturlig. Men hvad der for ham var endnu vidunderligere, var hendes Dans. I et kort Øieblik følte han sig gennemrislet af en uhyggelig Tvivl. Bøndernes Overtro, Beretninger om Ræve-Kvinder*) glimtede frem for hans Tanke. Men det buddhistiske Alter og det fromme Billede over det spredte snart disse Forestillinger, og han skammede sig over deres Vanvid. Paa samme Tid blev han sig bevidst, at han var Vidne til noget, hun ikke havde ønsket, han skulde se, og at det var hans Pligt som hendes Gæst øjeblikkelig at ty om bag Skærmbrædtet; men han var som fastnaglet til Stedet af hvad han saa. Han forstod med ikke mindre Fryd end Forbavselse, at han her iagttog den mest fuldendte Dandserinde, han nogensinde havde beundret, og jo mere han saa paa hende, jo mere greben blev han af hendes Yndes Trylleri. Pludselig holdt hun forpustet inde, løste sit Bælte, vendte sig om i Begreb med at lade den yderste Klædning falde, da hun med et voldsomt Sæt standsede, idet hendes Øjne mødte hans.

Han undskyldte sig saa godt han kunde. Han fortalte, hvorledes han pludselig var vaagnet ved Lyden af hurtige Fodtrin, at denne Lyd havde gjort ham ængstelig — især for hendes Skyld —

---

*) Det er en gammel almindelig Tro i Japan som i Kina, at Ræve kan paatage sig Skikkelse af forføreriske Kvinder for at bringe Mænd i Ulykke. *O. A.*

paa Grund af den sene Nattetime og det ensomme Sted. Derpaa tilstod han sin Overraskelse over, hvad han havde set, og talte om, i hvilken Grad det havde øvet Tiltrækning paa ham. „Jeg beder Dig," vedblev han, „om at tilgive min Nysgerrighed, men jeg kan ikke andet end tænke med Forundring paa, hvem Du kan være, og paa hvilken Maade Du kan være bleven en saa vidunderlig Danserinde. Jeg har set alle Danserinderne i Saikyo, men ikke engang blandt de mest berømte har jeg set nogen, der kunde danse som Du. Da jeg nu en Gang var begyndt at belure Dig, var det mig umuligt at tage mine Øjne fra Dig."

Først havde hun set ud til at være vred, men før han havde ophørt at tale, havde Udtrykket i hendes Ansigt skiftet. Hun smilede og satte sig lige overfor ham. „Nej, jeg er ikke vred paa Dig," sagde hun, „det gør mig kun ondt, at Du har overrasket mig, for jeg er vis paa, at Du tænkte stygt om mig, da Du saa mig danse saaledes ganske for mig selv. Jeg bliver nødt til at fortælle Dig, hvad der ligger bag det, Du har set."

Og hun fortalte sin Historie. Hendes Navn huskede han, at han havde hørt, da han var Dreng, hendes professionelle Navn, Navnet paa den mest berømte af alle Shirabyoshi, Hovedstadens Yndling, hun, der i sin Berømmelses Zenit pludselig gled Offentligheden af Syne, ingen vidste hvorhen, ingen vidste hvorfor. Hun var flygtet fra Rigdom og Hyldest med en ung Mand, som elskede hende. Han var fattig, dog havde de tilstrækkeligt til at kunne leve tarveligt og lykkeligt ude paa Landet.

De byggede sig et lille Hus ude i Bjærgene, og dèr havde de levet i flere Aar udelukkende for hinanden. Han tilbad hende. En af hans største Glæder var at se hende danse. Hver Aften spillede han en af sine Yndlingsmelodier, og hun dansede for ham. Men en usædvanlig lang og kold Vinter blev han syg, og til Trods for hendes omhyggelige Pleje døde han. Siden da havde hendes eneste Selskab været Erindringen om ham, hendes eneste Glæde at udføre de smaa Kærlighedens og Ærefrygtens Ceremonier, hvormed man i Japan ærer de døde. Hver eneste Dag lagde hun det brugelige Offer foran hans Mindetavle, og hver Aften dansede hun for at behage ham ligesom før. Dette var den hele Forklaring paa, hvad den unge rejsende havde set. Det var en Skam af hende, tilføjede hun, at hun havde vækket sin trætte Gæst, men hun havde ventet, til hun troede, han sov trygt, og hun havde forsøgt at danse saa let, saa let. Nu haabede hun, han vilde tilgive hende, at hun imod sin Vilje havde forstyrret ham.

Efter at hun havde fortalt ham alt, rejste hun sig og lavede Te, som de nød i Forening. Derpaa bad hun ham saa indtrængende om endelig at gøre hende den Tjeneste at prøve paa at sove igen, at han følte sig nødsaget til at gaa tilbage under Moskitonættet, hvad han forøvrig gjorde med mange oprigtig mente Undskyldninger.

Han sov længe og fast. Solen stod højt paa Himlen, da han vaagnede. Efter at han var staaet op, fandt han et Maaltid tilberedt, af samme tarvelige Slags som Aftenen forud, og han følte sig

sulten. Ikke desto mindre spiste han kun lidt, fordi han var bange for, at den unge Kvinde havde knappet af paa sin egen Forsyning for at kunne give til ham. Derpaa gjorde han sig færdig til at gaa. Men da han vilde betale hende, for hvad han havde faaet, og for al den Ulejlighed, han havde voldet hende, afslog hun bestemt at modtage noget. „Hvad jeg havde at give, var ikke Penge værd," sagde hun, „og hvad jeg gjorde, gjorde jeg af Venlighed mod Dig. Jeg vil kun bede Dig om at glemme den Mangel paa Bekvemmelighed, Du her har maattet finde Dig i, og at Du blot vil erindre den gode Vilje hos en, der intet havde at byde."

Han forsøgte fremdeles at overtale hende til at modtage Betaling, men da han til sidst mærkede, at hans Vedholdenhed i saa Henseende kun saarede hende, tog han Afsked fra hende med de venligste Ord, han vel kunde finde, og ikke uden en vis Tøven, for hendes Skønhed og blide Væsen havde gjort et Indtryk paa ham, der var dybere, end han gerne vilde have indrømmet for andre end hende selv.

Hun viste ham den Sti, han skulde følge, og blev staaende for at se efter ham, medens han gik ned af Bjærget lige til han kom hende ud af Syne. En Time senere naaede han Hovedvejen, som han kendte. Pludselig følte han et Stik af Selvbebrejdelse; det faldt ham ind, at han havde glemt at sige hende sit Navn. Et Øjeblik var han usikker, saa sagde han til sig selv: Aa hvad, jeg bliver dog

aldrig andet end en fattig Fyr. Og saa gik han videre.

4

Mange Aar svandt hen, og mange Moder med dem, og Maleren blev gammel. Men før han blev gammel, var han bleven berømt. Fyrster, der havde været henrykte over hans Arbejders Skønhed, havde kappedes om at tage sig af ham. Han var bleven rig, og han ejede en pragtfuld Bolig i Kejserens By. Unge Kunstnere fra de forskellige Provinser var hans Lærlinge, boede hos ham og tjente ham paa alle Maader, medens de modtog hans Undervisning. Hans Navn var kendt over det hele Land.

Nu hændte det sig en Dag, at der kom en gammel Kvinde til hans Hus og vilde tale med ham. Tjenestefolkene, der saa, at hun var daarlig klædt, og saa elendig ud, tog hende for en almindelig Tiggerske og spurgte hende barsk, hvad hun vilde. Men da hun svarede: „Jeg kan ikke sige til andre end til eders Herre, hvorfor jeg er kommen," troede de, hun var forstyrret i Hovedet og narrede hende, idet de sagde: „Han er ikke for Øjeblikket i Saikyo, heller ikke véd vi, naar han kommer tilbage!"

Men den gamle Kvinde kom atter og atter, Dag efter Dag og Uge efter Uge, og hvergang hun kom, sagde de en ny Usandhed til hende: „Idag er han syg!" eller: „Idag har han stort Selskab og kan ikke modtage Dig!" Desuagtet vedblev hun at komme hver

Dag paa samme Klokkeslet, og altid havde hun en Bylt med sig, der var svøbt i et pjaltet Omslag. Til sidst tænkte Folkene, at det var bedst at tale om hende til deres Herre. Saa sagde de til ham: „Der er en meget gammel Kone, som vi antager for en Tiggerske, ved Deres Højvelbaarenheds Port. Hun har været her over halvtredsindsyve Gange og spurgt efter Herren, men hun har aldrig villet sige os, hvad hun vilde, hun siger, at hun ikke kan fortælle det til nogen anden end til Deres Højvelbaarenhed selv. Vi har troet, at hun ikke var rigtig klog, og derfor har vi villet gøre hende ked deraf, men bestandig kommer hun igen. Vi har nu ment at burde omtale Sagen for Deres Højvelbaarenhed og udbede os Besked om, hvad vi herefter skal gøre."

Da svarede Mesteren strengt: „Hvorfor har ingen af Jer sagt mig dette før?" Derpaa gik han selv ud til Porten og talte venlige Ord til Kvinden, thi han huskede paa, at han selv engang havde været fattig. Og han spurgte hende, om hun ønskede en Almisse.

Men hun svarede ham, at hun hverken trængte til Penge eller Føde. Der var kun én Ting hun ønskede: at han vilde male et Billede til hende.

Han blev meget forbavset og bød hende ind i Huset. Hun traadte da ind i Vestibulen og idet hun lagde sig paa Knæ dér begyndte hun at løse Knuderne paa den Bylt, hun havde medbragt. Da hun havde viklet Bylten op, saa Maleren nogle underlige, rigt prydede Klæder af Silke med Figurer i Guldbroderi, og skønt de var baade meget

falmede og meget slidte, kunde han dog se, at det havde været et vidunderlig skønt Kostume fra gamle Dage: en Shirabyoshi's Dragt.

Medens den gamle Kvinde bredte Klædningsstykkerne ud, det ene efter det andet, og forsøgte at glatte dem med sine skælvende Hænder, rørte der sig et Minde i Mesterens Hjerne. Først ligesom borede det sig frem af en Taage men pludselig lyste det op. Han fik som et Stød i sin Hukommelse og saa med ét igen den ensomme Bolig i Bjærgene, hvor han havde modtaget en aldrig gengældt Gæstfrihed. Han saa det lille Rum, der var gjort i Stand for ham til Natten, Moskitonættet af Papir, den svagt brændende Lampe foran det buddhistiske Alter og den vidunderlige Skønhed af en, som dansede der alene i Nattens Øde. Til stor Forbavselse for den bedagede Gæst bøjede saa han, der var Fyrsters Yndling, sig dybt for hende og sagde: „Tilgiv mig min Glemsomhed, at jeg et Øjeblik ikke mindedes dit Ansigt, men det er over fyrretyve Aar siden vi sidst saa hinanden. Nu husker jeg Dig godt. Du modtog mig engang i dit Hus, Du gav mig det eneste Leje, Du havde, jeg saa Dig danse, og Du fortalte mig din Historie. Du havde været en Shirabyoshi, og jeg har heller ikke glemt dit Navn."

Saaledes talte han. Men hun, forbavset og forvirret, kunde først ikke svare ham; for hun var gammel og havde lidt meget, og hendes Hukommelse havde begyndt at svigte hende. Men han talte venligere og venligere til hende og mindede hende om mange Ting, som hun havde

fortalt ham, og han beskrev for hende det Hus, hvori hun havde levet alene, saa at til sidst ogsaa hun huskede det. Og hun svarede med Glædestaarer: „Sikkert har den Guddommelige, som ser ned til os over Lyden af vore Bønner, ledet mine Skridt. Men da mit uværdige Hjem blev beæret med den ophøjede Mesters Besøg, var jeg ikke den, jeg nu er. Og det synes mig et Mirakel af den Herre Buddha, at Mesteren endnu kan erindre mig."

Da fortalte hun ham Resten af sin Historie. I Aarenes Løb var hun paa Grund af Fattigdom bleven nødt til at skille sig af med sit lille Hus, og i sin høje Alder var hun vendt alene tilbage til den store By, hvor hendes Navn forlængst var glemt. Det havde voldet hende megen Sorg at forlade sit Hjem, men det græmmede hende endnu mere at hun nu, da hun var saa gammel og svag, ikke længer hver Aften kunde danse foran Mindetavlen for at behage den elskede afdødes Sjæl. Dorfor ønskede hun at faa et Billede af sig i sin Danserindedragt og i en dansende Stilling, som hun kunde hænge op foran den dødes Butsudan. Herom havde hun inderlig bedet til Kwannon. Og hun havde netop henvendt sig til Mesteren paa Grund af hans Berømmelse som Maler. For den dødes Skyld maatte det ikke være et almindeligt Maleri, men et, der var malet med stor Dygtighed. Og hun havde taget sin Danserindedragt med sig i Haab om, at Mesteren vilde male hende deri.

Han hørte paa hende med et venligt Smil og

svarede: „Det skal være mig en Glæde at male det Billede, Du ønsker. Idag maa jeg gøre noget færdigt, der ikke kan opsættes, men vil Du komme her imorgen, skal jeg male Dig nøjagtig, som Du vil have det, og saa godt som jeg formaar det.“

Men hun svarede: „Jeg har endnu ikke faaet sagt det, der mest af alt piner mig. Det er nemlig, at jeg intet har at byde til Gengæld for saa stor en Gunst uden denne Danserindedragt, og den er nu kun lidet værd, skønt den én Gang var saa kostbar. Dog haaber jeg, at Mesteren vil vise mig den Gunst at modtage den, da den nu er bleven en Sjældenhed. Der er jo nu ingen Shirabyoshi mere og Maiko'erne*) nutildags bærer ikke saadanne Dragter.“

„Hvad det angaar,“ svarede den gode Maler, „maa Du slet ikke tænke derpaa. Jeg er tværtimod glad over at have faaet denne Lejlighed til at afbetale en lille Del af min gamle Gæld til Dig. Altsaa imorgen vil jeg male Dig, som Du ønsker det.“

Hun bøjede sig tre Gange dybt mod Jorden med mange Taksigelser og sagde derpaa: „Min Herre maa tilgive mig, om jeg endnu har noget at bede om, men jeg ønsker ikke at blive malet som jeg er nu, men som jeg plejede at se ud da jeg var ung, den Gang min Herre kendte mig.“

Han svarede: „Det husker jeg godt. Du var meget smuk.“

Hendes rynkede Ansigt lyste op i Glæde, da

---

*) Andet Navn paa *Geisha*.

hun bøjede sig til Tak for disse Ord. Og hun udbrød: „Da vil i Sandhed alt det, jeg haabede paa og bad om, blive opfyldt. Siden min Herre saaledes erindrer mig i min svundne Ungdom, bønfalder jeg ham om, at male mig, ikke som jeg er nu, men som han saa mig, da jeg ikke var gammel, og, som det behager ham ædelmodigt at sige, ikke uskøn. O Mester, gør mig ung igen! Gør mig smuk, saa jeg maa synes skøn for hans Sjæl, for hvis Skyld jeg uværdige anraaber om dette. Han sil se Mesterens Værk, og han vil tilgive mig, at jeg ikke længer kan danse!"

Atter bad Mesteren hende om ingen Bekymring at nære, og sagde: „Kom igen imorgen, og jeg skal male Dig. Jeg lover Dig, at jeg skal male Dig som jeg saa Dig — en ung og dejlig Shirabyoshi —, og jeg skal male Dig med samme Omhu, som var Du den rigeste Kvinde i Landet. Kom blot, og vær ikke bange."

5

Saa kom da den gamle Danserinde til den fastsatte Time. Og Kunstneren malede et Billede af hende paa blød, hvid Silke. Det var ikke et Portræt af hende, som Mesterens Elever saa hende, men det blev malt efter den Erindring, han havde om hende fra hendes Ungdoms Dage: klarøjet som en Fugl, slank som Bambusen, blændende som en *Tennin**) i hendes Klædning af Silke og Guld.

*) Buddhistisk Engel.

Under Mesterens magiske Pensel fremtrylledes den svundne Ynde, og den visnede Skønhed blomstrede paa ny. Da Kakemono'en var færdig blev den mærket med Mesterens Segl og sat paa Silketøj forsynet foroven og forneden med Ruller af Cedertræ, indlagt med tyngende Elfenben og udstyret med Silkesnore til at hænge i. Mesteren rullede Billedet sammen, lagde det i en Æske af hvidt Træ og gav det til Shirabyoshi'en. Han vilde ogsaa have givet hende en Pengegave, men skønt han alvorlig nødte hende, kunde han ikke bevæge hende til at modtage hans Hjælp. „Nej," sagde hun med Taarer, „jeg behøver i Sandhed intet. Det var kun Maleriet jeg vilde have. Derom har jeg bedet i mine Bønner, og de er nu opfyldte, jeg véd, at der for mig intet mere er at ønske i dette Liv, og da jeg saaledes intet mere ønsker, kan det ikke være svært for mig ved min Død at komme ind paa Buddhas Vej. Kun én Ting er jeg bedrøvet over: at jeg intet har at give Eder, Mester, uden denne Danserindedragt, som er af saa liden Værdi og som jeg dog beder Eder om at modtage. Hver Dag skal jeg bede Bønner om, at Eders Fremtid maa blive lykkelig til Løn for den underfulde Godhed, I har vist mig."

Maleren smilede. „Hvad har jeg vel gjort?" sagde han. „Slet ingen Ting! Hvad disse Klædningsstykker angaar, modtager jeg dem gerne, om det kan glæde Dig. De vil genkalde for mig en smuk Erindring om den Nat, jeg tilbragte i dit Hus, da Du for min Ringheds Skyld maatte forsage al Hvile, og dog ikke vilde tillade, at jeg be-

talte for, hvad jeg havde faaet. Tro ikke, at jeg anser mig for løst fra denne gamle Gæld endnu. — Men fortæl mig nu, hvor Du bor, saa at jeg kan faa Maleriet at se paa dets Plads!“ Dette sagde han, fordi han havde besluttet at hjælpe hende ud af hendes Fattigdom.

Men hun undskyldte sig med ydmyge Ord og vilde ikke fortælle ham det, for, sagde hun, hendes Bolig var altfor ringe til at en saa højtstillet Person som han kunde se den. Med mange Bøjninger takkede hun ham atter og atter, og gik saa bort med sin Skat, idet hun græd af Glæde.

Da sagde Mesteren til en af sine Elever: „Gaa hurtig efter den gamle Kvinde, men saaledes, at hun ikke mærker det, og fortæl mig, hvor hun bor!“ Saa gik den unge Mand efter hende uden at hun mærkede det.

Han blev længe borte, og da han vendte hjem, lo han paa en Maade, som om han var nødt til at sige noget ubehageligt*), og han sagde: „O Mester, jeg fulgte Kvinden ud af Byen til den tørre Flodseng, lige ved det Sted, hvor Forbryderne bliver henrettede. Der saa jeg en Hytte af den Slags, som *Eta*'erne**) bor i, og det er dèr, hun lever. Det er et trist og smudsigt Sted, o Mester!“

„Alligevel,“ svarede Maleren, „maa Du imorgen føre mig hen til dette triste og smudsige Sted. Saa længe jeg lever, skal hun ikke mangle hverken Føde, Klæder eller Hygge!“

---

*) I Japan skal endog et Dødsbudskab fortælles smilende.

**) Eta'er tilhører den japanske Pariah Kaste.

Og da de alle saa forundrede paa ham, fortalte han dem Shirabyoshi'ens Historie, og derefter forekom hans Ord dem ikke længer besynderlige.

6

Den følgende Dags Morgen, en Time efter Solopgang, var Mesteren og hans Lærling paa Vej til den tørre Flodseng hinsides Byens Grænse, der, hvor de af Samfundet forstødte bor.

De fandt Indgangen til Boligen lukket med en enkelt Skodde, paa hvilken Mesteren bankede mange Gange uden at faa noget Svar. Da han mærkede, at Skodden ikke var lukket indvendig fra, skød han den sagte tilside og kaldte ind gennem Aabningen. Ingen svarede, og han bestemte sig til at gaa ind. I samme Øieblik blev han greben af Erindringen om den Stund, da han som en ung træt Knøs stod uden for den ensomme Hytte i Bjærgene og bad om at maatte komme ind.

Da han alene og sagte var traadt indenfor, saa han Kvinden ligge der, svøbt i et tyndt og hullet Vattæppe, tilsyneladende sovende. Paa en uhøvlet Træhylde genkendte han den Butsudan, han for fyrretyve Aar siden havde set, og nu som dengang, brændte der en lille Lampe foran den dødes Kaimyo (Navnetræk)*). Kakemonoen, der

*) Den døde faar et andet Navn end det han bar i lelevende Live.

forestillede Barmhjærtighedens Gudinde med Maaneglorien, var forsvunden, men paa Væggen ligeoverfor Alteret, saa han sit eget smukke Maleri hænge over en Figur af Hito-koto-Kwannon — den Kwannon til hvem det ikke er tilladt at bede mere end én Gang, fordi hun kun besvarer en eneste Bøn. Der var kun lidet andet i den øde Bolig, blot en kvindelig Pilgrims Dragt og en Tiggerskes Stav og Skaal.

Men Mesteren standsede ikke for at se paa disse Ting, thi han ønskede at vække og glæde den sovende, og muntert kaldte han hende ved Navn nogle Gange.

Da saa han pludselig, at hun var død, og han undredes, som han stod dèr og betragtede hendes Ansigt, thi det saa mindre gammelt ud end før. En svag Rødme, som et Genskin af Ungdom, var vendt tilbage til det. Sorgens Furer var mildnede, Rynkerne forunderlig udglattede ved Berøringen af en skabende Mester, der var større end han.

JAPANS
RELIGIØSE FORESTILLINGER

SHINTOISME

Efter Lafcadio Hearn.

Shintolæren eller Japans gamle Kami-Dyrkelse*) er efterhaanden gaaet over til en Forfædre-Kultus. Dens Tilhængere tror, at det er de afdøde, der bestemmer Vilkaarene for de levende; der er for enhver Shintoist den inderligste Sammenhæng mellem den synlige og den usynlige Verden. De dødes Aander tager Del i Familjens daglige Liv, i dens Glæder og Sorger, og de er til Stede ved alle Shintoreligionens Fester, de paaskønner hvert Offer, der bringes dem.

Shintolæren gaar saa vidt, at den forklarer Menneskenes gode eller daarlige Handlinger som umiddelbare Tilskyndelser fra de afdøde. Ens Tilbøjeligheder er ikke at betragte alene som Arv fra de afdøde, disse har fra deres usynlige Verden en personlig Magt over de levende.

En gammel Shinto-Moralfilosof, Motowori, siger: „Naar der er noget galt eller kroget i Verden, maa det tillægges de onde Kami'ers — Krogethedens Kamiers — Indflydelse. Deres Magt er saa stor, at hverken Solgudinden eller selve Skaberen kan

---

*) Kami ɔ: Guddom.

holde den tilbage, og hvorledes skulde vel saa Menneskene kunne modstaa den?"

Onde Mennesker bliver efter Døden til onde Kamier, og det er ved deres Indflydelse, at den onde kan leve i Velstand og Lykke, medens den gode bliver forfulgt af Ulykker.

Baade de gode og de onde Kamier maa dyrkes. Motowori siger: „Ligesom Mikadoen tilbeder Himlens og Jordens Guder, saaledes maa hans Undersaatter tilbede de gode Guder for at blive delagtig i deres Velsignelser og tillige ofre til de onde Aander for at undgaa disses Had og Forfølgelse. Ikke alene skal de ofre Fødevarer til dem, men de skal spille paa Harpe og blæse paa Fløjte for dem og synge og danse for at sætte dem i godt Humør."

Uagtet denne Opfordring af Motowori maa imidlertid de onde Aander nøjes med meget faa Opmærksomheder fra Befolkningens Side nutildags. Saaledes var det ikke før, og man kan godt forstaa, at disse Bestræbelser for at bringe de onde Kamier i godt Humør af Missionærerne oprindelig blev betegnet som en Djævle-Kultus.

Den første Følelse, Shintoismen sætter i Bevægelse, er Kærligheden til de afdøde. De afdøde omgiver en, og man omslutter dem igen med sin ærbødige Hyldest. Det er sandsynligvis den dybeste og mægtigste af alle den japanske Races Følelser. Det er den, som skaber det nationale Livs Særpræg, den, som udgør Nationalkarakteren. Netop denne Races glødende Fædrelandskærlighed har sin Rod i denne Kultus, dens Loyalitet bunder ogsaa heri. Soldaten, der i Slagtummelen bryder Vej gennem Fjendernes Rækker, ofrende sit Liv, Hustruen, der klæder sig i hvidt — Sorgens Farve i Japan — og efter en Bøn foran Forfædrenes Alter overskærer sin Strube for at sone Ægtefællens Brøde — alle som en lyde de Budet og høre Bifaldet fra usynlige Vidner.

I Japan er enhver — endog ned til Barnet —

sig bevidst den uendelige Gæld, hvori Nutiden staar til Fortiden. Japaneseren føler i alle Livets Forhold sine Forfædres Øjne hvilende paa sig; hvad han end foretager sig, hører han Stemmerne fra den usynlige Verden — de smelter sammen med Samvittighedens.

Endog i den skeptiske Studenterverden hører man stadig saadanne Udtryk som: „Lad os dog ikke gøre vore Forfædre Skam!“ eller: „Det er vor Pligt at ære vore Forfædre.“ De taler ikke om at ære Forfædrenes „Minde“, nej, for dem er de døde levende. Vi kan vanskelig forstaa den Sindsbevægelse, der griber en japansk Dreng første Gang han i Templet stilles lige overfor et Shinto-Alter, en Sindsbevægelse, der ofte bringer Taarer frem i hans Øjne, thi hvilken Mand fra Vesten vilde vel daglig sige Shintoisternes Bøn: „Til Eder I Forfædre gennem mange Led af vor Slægt, til Eder, Grundlæggere af vore Hjem, bringer vi vort fulde Hjærtes Tak.“

Hvis vi tænkte lidt mere over vor Stilling som Skyldnere til Fortiden, vilde en af de største Forskelligheder falde bort, som skiller Vesten fra det fjærne Østen.

Naar vi har købt en Ting, tænker vi udelukkende paa, hvad den har kostet os selv, — hvad den har kostet den af Omtanke og Arbejde, som frembragte den, tænker vi kun sjældent paa. Vi vilde endog gøre os latterlige for vore Omgivelser, om vi gjorde os Skrupler i denne Retning. Ligesaa ufølsomme forholder vi os til Fortidens Arbejde, og dette viser vor Civilisations Ødselhed. Den er en tankeløs Fortæren i en eneste Time af aarelang Stræben. Hvilken Umenneskelighed maa der ikke være hos den tankeløse rige, som, for at tilfredsstille indbildte Fornødenheder, fortærer

hundrede Menneskelivs Slid? Civilisationens Kannibalisme er endog grusommere end de vilde Racers, og den behøver langt mere Menneskekød. Den dybere Opfattelse af Menneskeværd er i høj Grad fjendtlig mod unødvendig Luksus og mod det Samfund, der ikke sætter Grænser for Sansernes og Forfængelighedens Tilfredsstillelse.

I det fjærne Østen prædikedes fra de ældste Tider Pligten at være nøjsom, netop fordi Forfædre-Dyrkelsen dér har udviklet og opdraget den Forstaaelse af Menneskeværd, som vi for Øjeblikket mangler, men som vi sikkert en Gang skulle blive tvungne til at erhverve os, simpelthen for at frelse os fra Udryddelse. To af Jeyatsus Tankesprog viser os Eksempler paa Østens Synspunkt. Denne det japanske Kejserriges største Kriger og Statsmand var en Gang i Færd med at børste og udglatte et Par gamle og støvede Hakama (ɔ: vide Benklæder). Han sagde til en af sine Mænd, der undrende saa herpaa: „Hvad Du ser mig gøre er ikke for Klædningsstykkets Værdi i og for sig, men fordi jeg tænker paa det Arbejde, som er nedlagt deri. Det er Frugten af en fattig Kvindes Flid, og derfor sætter jeg Pris derpaa. Hvis vi ikke, naar vi bruger en Ting, tænker paa det Arbejde og den Anstrængelse det har kostet at frembringe den, sætter vor Hensynsløshed og vor Mangel paa Omtanke os i Klasse med Dyrene!"

En anden Gang, i hans største Rigdoms og Magts Tid, hører vi ham gøre sin Hustru Bebrejdelser, fordi hun altid vil forsyne ham med nye Klæder. Han siger til hende: „Naar jeg tænker paa den Mangfoldighed af Mennesker, der er rundt om mig og paa alle de Slægter, der skal komme efter mig, maa jeg for deres Skyld være nøjsom og sparsommelig med det Gods, jeg har i min Besiddelse!"

Denne Tarvelighedens Aand har ikke forladt Japan. Den kan spores saa vel i Shintotemplerne som i Kejserens og Kejserindens Privatliv. De

lever lige saa nøjsomt som deres Undersaatter, og de anvender Størsteparten af deres Indkomster til offentlige Foretagender og til Lindring af de nødlidende.

For den tænkende vil det simpleste Redskab, hvad enten det er Tømmermandens, Pottemagerens, Smedens eller Gørtlerens, ikke alene være Beviset paa Nutidens Snildhed, det vil tillige fortælle ham om de Forsøg, der i Tusinder af Aar er gjort med Stoffer, Systemer og Former. Men en endnu større Gæld har Fortiden lagt paa vore Skuldre i rent psykisk Henseende. Vi skylder de døde hele den uendelige Verden inden i os, hele vort Sjæleliv, alt, hvad vi aandelig talt lever af.

Saaledes har ogsaa vi vore Kamier, fra hvem vi har faaet vore Overleveringer.

BUDDHAISME

Kongen i Hakusai — en Stat i Korea — sendte et gyldent Billede af Buddha, samt nogle buddhistiske Skrifter til Mikadoen af Japan i Aaret 552. Mikadoen havde gærne antaget denne Religion, men det konservative shintoistiske Parti fik ham til at fjærne Buddhas Billede. Han gav det til en Adelsmand: Soga-no-Iname, som omdannede sin Bolig til et buddhistisk Tempel. En Pest udbrød, og Tilhængerne af Shintolæren gav Buddhas Billede Skyld herfor — saa blev Templet jævnet med Jorden.

Denne Helligbrøde havde skæbnesvangre Følger — thi Japan blev hærget af Ulykker, og man byggede derfor skyndsomst Templet op paa ny. Buddhistiske Munke og Nonner strømmede nu fra Korea ind i Japan i bestandig voksende Antal. Under Kejserinde Suiko (fra 593 til 621) blev Buddhaismen Landets Religion, skønt Shintoismen aldrig helt blev undertrykt, og i Aarhundreder var al Undervisning i Buddhisternes Hænder. Buddhaismen var delt i flere Sekter, da den kom til Japan, og har dèr delt sig i endnu flere. En særlig stræng japansk Sekt er Nichiren. Da Regeringen senere gik over i Shogunens Hænder, blev Buddhaismen særlig beskyttet af denne.

Fra det syttende Aarhundrede er Shintoismen kommet til Værdighed igen. Japans literære Parti

havde vendt sit Blik mod Japans Fortid. Gamle Skrifter blev fundne, gamle Digte og Fortællinger trykte. I Midten af det nittende Aarhundrede, da Shogunatet nedlagdes, og Mikadoen, Solgudindens Descendent, Shintoismens Beskytter, atter overtog Regeringen, vendte Folkets Vrede sig mod Buddhaismen, og mange pragtfulde Templer blev ødelagte. Disse to Religioner staar dog nu ikke længere skarpt mod hinanden. Ligesom Buddhaismen ved sit Komme til Japan liberalt overtog mange af Shintolærens Guder, saaledes har den, skønt den ikke anerkender en aandelig Arv mellem Forældre og Børn, optaget Altere med Mindetavler for de afdøde. I Kina havde den optaget Mencius' og Confucius' Morallære, som fulgte med Buddhaismen ind i Japan og dannede et overvægtigt Materiale, da Japans Lovgiver, Shogunen Jeyatsu, udarbejdede sine Love.

Af disse Indflydelser maa vi ifølge Sagens Natur give Buddhaismen Hovedpladsen. Vi vil tage den, ikke i den forvanskede Form i hvilken den iklædte sig hos Menigmand i Japan, men saaledes som Præsterne vedkender sig den *).

For mere end to tusind Aar siden dæmrede for Buddhisterne en Udviklingslære i Lighed med den, der har været epokegørende i Evropa i det sidste halve Aarhundrede. Evolutionsteorien har i Evropa været det dødelige Vaaben, som Ateismen vendte saavel mod Religionerne som mod al Tro paa Sjælens Udødelighed. Fra et beslægtet Udgangspunkt søger Buddhaismen at bevise det modsatte.

Den lærer, at gennem de sig bestandig højere og højere udviklende Former, gaar den samme aandelige Væsensenhed. De højere Former vokser ud af de lavere igennem Millioner af Aar. Overgangsformerne er hos Buddhisterne henlagte

*) Til det efterfølgende er hovedsagelig benyttet Sinnett: Esoteric Buddhism, London 1885.

til andre Planeter, der tilligemed vor Jord er Skuepladsen for denne Udvikling. Alle disse Former er som ydre Hylstre for den aandelige Væsensenhed, der som Snoren i Perlerækken gennemtrænger dem alle.

Enhver aandelig Monade eller Væsensenhed, der fra først af er ubevidst, arbejder sig opad gennem Hylstrene i de lavere Grader, indtil den naar det bevidste Liv. Den vil derpaa afkaste højere og højere Former, bestandig arbejdende sig opad, og den vil til sidst naa den Udviklingsgrad, at den i sig kan optage Bevidstheden om det Guddommelige.

Den esoteriske Buddhaisme, der ikke for intet har mødt den evropæiske Civilisations Strøm i Indiens Kystlande — hvorfor den ogsaa er veget tilbage til Thibet for at have et fredlyst Sted — siger: „Darwinistiske Skrifter har lært den nyere Tids Menneske at anse Aben for sin Stammefader. Hvorfor har dog aldrig Tilhængerne af denne Vestens Evolutionsteori ført denne Tanke videre? Hvorfor har den ikke antaget, at vi for vore Efterkommere i fjerne Tider skal blive lige saa ubehagelige Stammeforældre, som Aberne nu er det for os? Hvorfor skal Udviklingen standse, naar den har frembragt os?“

Den esoteriske Evolutionslære standser ikke ved Mennesket i den Tilstand vi kender det, thi Mennesket behøver endnu en lang Udvikling, inden det kendes værdigt til at betræde Nirvanas Kyster.

Hvorledes sker nu denne Udvikling? Foregaar den kun her paa Jorden?

Nej! Vi har en bestemt Planetkæde til vor Udvikling. Syvtallet er det ominøse Tal i Buddhalæren, og vor Planetkæde bestaar netop af syv Planeter. Det er ikke nok, at vi kommer én Gang over disse, men Kredsløbet maa gentages syv Gange under vor menneskelige Form, foruden de mangfoldige Gange vi er komne over dem paa vore tidligere Stadier.

„Der er syv Kongeriger i Naturen!“ siger Buddha.

Det første Kongerige er de lysende Taagers. For det andet og tredje savner vi en Oversættelse fra Sanskrit men det fjerde er Mineralernes Kongerige, det femte Planternes, det sjette Dyrenes og det syvende Menneskehedens Kongerige.

For nu at faa et passende Symbol for disse Kredsløb, og især for at forstaa, at det ikke er nogen Tilbagegang, naar vi atter skal begynde paa Udgangskloden, bør vi tænke os syv Taarne, ordnede i en Kreds paa en Flade. Hvert af disse Taarne har mange Etager. Naar man efter det første Kredsløb har naaet Udgangskloden, gør man Stigningen mod anden Etage, og saaledes sker der en spiralformet Stigning indtil det højeste naas.

Vel at mærke: Vi er komne meget højt op i Taarnet, inden den menneskelige Form er naaet, idet vi har bevæget os under de lysende Taagers, Mineralernes, Planternes og Dyrenes Form — alle disse har vi gennemgaaet, inden vi blev Mennesker.

I vort første Kredsløb som Mennesker havde vi — som alle vegetabile og animale Former — et kolossalt, ikke sammentrængt Legeme. Dette fortættedes efterhaanden, og i Begyndelsen af vort fjerde Kredsløb udvikledes vore Forstandsevner. Vi er netop i dette fjerde Kredsløb nu, vi er naaet til den fjerde Planet, som er Jorden.

Fra nu af og indtil vi naar Jorden igen i femte Kredsløb, varer den kritiske Periode, i hvilken de bliver udkastede, som ikke har udviklet den aandelige Del af deres Jeg. Som Barndommen er uansvarlig for sine Handlinger, saaledes har Menneskene i sine tidligere Kredsløb ogsaa været uansvarlige for deres. Nu har vi naaet den aandelige Udvikling, der giver det fulde Ansvar. Naturen har ikke Hastværk, vil ikke fange sine Skabninger i en Snare ved at skynde paa dem, og denne Valgets Periode vil vare et helt Kredsløb: fra Midten af fjerde til Midten af femte.

Vi er altsaa nu begyndt paa denne kritiske

Periode, der varer, til vi næste Gang — efter at være komne over de seks mellemliggende Planeter — naar Jorden igen. De, der ikke har udviklet den aandelige Del af deres Jeg, ikke har tilbagetrængt Materiens Overgreb, kan ikke komme videre op i det spirale Kredsløb men bliver udkastede. Har vi blot naaet til Midten af det femte Kredsløb, er der ingen Fare længere, og vi fortsætte den spiralformede Stigning gennem sjette og syvende Kredsløb.

Efter dette sidstes Fuldendelse har vi naaet til Nirvanas Forgaard. Indtil da har Glemselen sænket sig over os fra hver legemlig Død til den følgende Fødsel. Vi kan ikke erindre vor forrige Tilværelse. I Nirvanas Forgaard vil denne Erindringssum af vore mangfoldige tidligere Liv blive os gengivet — de vil alle glide forbi vort Blik.

Denne vor Planetkædes Virksomhed, naar Menneskehedens Livsbølge i syv Kredsløb glider over den — foruden de mange Kredsløb der behøvedes inden Menneskehedens Kongerige blev naaet — hedder en *Manwantara*. Den afløses af en Hviletid, *Pralaya*, thi i Naturens store Husholdning veksler Dag og Nat, Sommer og Vinter, Virksomhed og Hvile i det mindste som i det største.

Buddha var et Menneske som vi, da han under en tidligere Manwantara i fjerde Kredsløb havde naaet vor Jord. Han udvikledes gennem de højere Tilværelser som femte, sjette og syvende Kredsløb medfører, og efter at have gennemgaaet Nirvanas Forgaard naaede han Nirvana. Her iagttog han den Hviletilstand, der afløste den Manwantara, gennem hvilken hans egen Udvikling var gaaet, og herfra saa han den ny Manwantara gry over Planetkæden.

Da nu Menneskeden i fjerde Kredsløb naaede Jorden, og den kritiske Udkastningsperiode stod for Døren, blev Buddha greben af en stor Ynk med Menneskeheden, og for at hjælpe den, forlod han Nirvana og lod sig føde paa Jorden (1027 f.

Kr.). Hans Forældre var Kongeparret i Kapila Vastu. Han hed *Siddharta* og var af Familjen Shakya. Ved sin høje Aandsudvikling og ved sine Kundskaber overtraf han alle sine Jævnlige samt ogsaa ved sin Smidighed og Kraft i alle ridderlige Idrætter. Allerede fra sin tidligste Barndom udviste han en dyb Medfølelse med al Jordelivets Elendighed og Lidelse, ikke alene med Menneskenes, men ogsaa med Dyrenes, og han henfaldt til Grublerier og søgte kun Ensomhed. Hverken hans lykkelige Ægteskab eller de paradisisk skønne Omgivelser ved hans Slot kunde sprede dette Tungsind, og til sidst forlod han hemmeligt baade Hustru, Barn og sit Kongerige. I syv Aar udstod han de største Savn, idet han flakkede om fra Sted til Sted. I den ensomme Skov under et Bo-Træ (Ficus religiosa) traadte Djævelen, Luftens Herre til ham og fristede ham paa ti forskellige Maader, men Siddharta modstod dem alle og blev fra nu af som forvandlet. En Glorie omstraalede ham, han er *Buddha, Overvinderen,* den *hellige.* Han har fundet den sande Vej til Lyksalighed: Overvindelsen af alt Begær. Fra nu af drager han om fra Sted til Sted for at forkynde Læren.

Buddha var en Reformator af Brahmalæren. Han underviste især i Sjælevandringen, Reinkarnationen, og han lærer: at Mennesket gennem sit eget Arbejde kan naa sin Forløsning.

Men saa snart Buddha har gjort sig til et med Materien, kan han ogsaa fejle, og da Siddharta — eller som han senere kaldes: *Gautama Buddha,* var død, saa han, at hans Værk ikke var fuldført. Han reinkarnerede sig atter som *Sanchara-charya,* der særlig udlagde de hinduiske Upanishads samt Veda-Læren for Folket, og blev saaledes Grundlægger af Vedanta-Filosofien. Han stiftede fire Skoler, hvoraf den ene var beliggende paa Himalayas Bjergskraaning. Buddha siges atter at have reinkarneret sig som *Tsong-ka-pa* i Thibet i det fjortende Aarhundrede.

De Sandheder, som Buddha har nedlagt i modtagelige Sind, tilbagestraales mod den store Menneskehed for at hjælpe dem over Udkastningens Fare.

Naar vi nu vil spørge, hvor mange Genfødsler et Menneske behøver, medens han er paa en Klode — en Syvendedel af et enkelt Kredsløb — maa vi holde os til vor egen Klode, Jorden, og derfra hente Svaret. Mennesket skal gennemløbe syv Hovedracer; hver Hovedrace har syv Underafdelinger, og hver Underafdeling har atter syv Forgreninger. Hver af disse skal gennemleves to Gange. Hermed naar vi Tallet 686. Adepterne stræber ved Bønner og Fordybelse i deres eget Selv at formindske Tallet af deres Fødsler saa meget som muligt.

Saaledes som Menneskeheden nu staar her paa Jorden har den, alt gennemlevet fire Hovedracer og er i den femte.

Lad os kaste et Blik paa de Hovedracer der var før os. Naar vi blot holder os til tredje og fjerde, kommer vi nogle Millioner Aar tilbage. Hovedracernes Perioder adskilles ved store Naturrevolutioner, geologiske Omvæltninger.

Evropa var ikke til som Fastland, da den fjerde Hovedrace kulminerede. Det Kontinent, hvorpaa den fjerde Hovedrace levede, var ikke til i den tredje Hovedraces Tid, og intet af de to nævnte Kontinenter eksisterer nu i den femte Hovedraces Periode.

Syv store kontinentale Oversvømmelser indtræffer saaledes, adskillende Hovedracerne. Nogle faa af Racen overlever et eller andet Sted, medens dens Races Hjemsted er forsvundet i Oversvømmelsen.

Den fjerde Hovedraces Hjem, den, der gik

forud for vor, er det forsvundne *Atlantis.* Men den store Ø, Plato omtaler, var kun den sidste Levning af dette Land. I den første Del af den eocene Tidsperiode havde fjerde Hovedraces Mennesker naaet deres Højdepunkt, og Atlantis viste de første Symptomer til sin Synken — en langsom Proces, lige indtil dets sidste Levning pludselig forsvandt.

Lemuria var et tidligere Kontinent, der strakte sig syd for Ostindien, hvor nu det indiske Ocean ligger. Det var forbundet med Atlantis, thi Afrika eksisterede dengang ikke; men mellem disse to Katastrofer hengik omtrent 700,000 Aar. Lemuria blomstrede og forgik, lige inden den eocene Tidsperiode begyndte. Man vil se nogle overlevende Rester af denne en Gang saa store Hovedrace i Australiens Indfødte.

„Hvorfor tænker ikke Deres Geologer paa," sagde Mr. Sinnetts indiske Lærer til ham, at „andre og langt ældre Kontinenter kan ligge skjulte i Oceanernes Dyb, hvis Lag den geologiske Undersøgelse aldrig har naaet? At vore nuværende Kontinenter maaske mange Gange har været oversvømmede og derpaa atter er fremkomne? — at de atter skal forsvinde, medens Lemuria og Atlantis dukker frem igen?"

Det kan nok svimle for en, naar man tænker paa al den Virksomhed, der maa udfoldes. Godt er det derfor, at vi faar vore Hviletider. Efter hver fysisk Eksistens her paa Jorden følger en aandelig Tilværelse, ja, vi tilbringer endog den største Del af Tiden paa den aandelige Klode, som er heftet til den, hvor den fysiske Eksistens foregaar. Da den aandelige Tilværelse afhænger af den fysiske, bliver den aandelige kaldet: Virkningernes Verden (Devachan), medens den fysiske hedder: Aarsagernes Verden. Som Du saar i denne, vil Du høste i hin. — Medens Du var paa Jorden, hvorledes benyttede Du da de Muligheder

der gaves Dig til at udvikle den aandelige Del af Dit Jeg og til at kue den materielle?

Ja, ser Du, netop herpaa beror, hvorledes dit Ophold i Virkningernes Verden vil blive, thi naar Du banker paa i *Devachan*, bringer Du din Karakterbog, dine Vidnesbyrd, Dommen over Dig, med. Disse Vidnesbyrd, som paa Sanskrit hedder *Karma* (paa Japansk: *Ingwa* eller *Innen*) klæber ved dit aandelige Jeg fra din ene Død til din næste Fødsel, altsaa medens Du er i Devachan (thi vi kan jo antage Du kommer derhen), og det er netop din Karma, der bestemmer, hvorledes din nye Fødsel skal blive, om den skal gaa i opadgaaende eller i nedadgaaende Retning.

„Men hvorfor var det, at Devachan hed Virkningernes Verden?"

Fordi alt det, Du længtes efter, atraaede og elskede her paa Jorden, skal være i din Besiddelse dèr. Elskede Du Musik, vil Du altid høre den, løftes i Henrykkelse og Glæde ved den. Ogsaa de Personer Du elskede, vil Du finde dèr. Du spørger, om det ogsaa er sikkert, at de kommer derhen? Ak nej, love Dig det kan jeg ikke, det beror paa deres egen Karma, men for din Forestilling vil de være der. Alt hvad din Sjæl paa Jorden havde Længsel efter vil synes Dig at være der. Devachan vil være vidt forskellig for dets forskellige Beboere, thi: Du saaede selv, og som Du saaede skal Du høste!

Hvis Du nu vil indvende: „Hvad hjælper det saa altsammen, det er jo lutter Indbildning, uden al Virkelighed, Sjælen bader sig i en illusorisk Lykke, og maa faa et frygteligt Stød ved sin Opvaagnen," maa Du huske, at Opvækkelsen fra Devachan netop er den næste Fødsel i det fysiske Liv. Forglemmelsen sænker sig mellem nu og da, og din Erindring om alle dine Tilværelser gengives Dig ikke, før Du staar i Nirvanas Forgaard.

„Kan hele Jeg'et komme i Devachan?"

Naturligvis ikke. Mennesket er syvdelt. De tre lavere Dele forgaar ved hans Død — ialfald

de to! (thi for den tredje er der en Undtagelse). Disse er Legemet, Livskraften og Astrallegemet. Livskraften klæber altid ved Legemet, endogsaa efter Døden, thi Livskraften virker til Dannelsen af de Organismer, der opstaar af det døde Legeme. Begrav det, og den vil give sig tilkende i den Vegetation, der udfolder sig over Graven eller i de lavere Dyreformer, der opstaar af Legemets Substans. Astrallegemet er en æterisk Fordobling af det fysiske Legeme, dettes oprindelige Model, hvorefter Livskraften har bygget Legemet op af de fysiske Partikler. Ved Døden kan det blive isoleret for en Tid og under særlige Betingelser blive synligt. Det antages da for en Genganger af den afdøde Person. Som Regel forlader aldrig Astrallegemet det fysiske Legeme uden ved Døden. Dog kan det træde ud af et Mediums Legeme og vise sig udenfor dette.

De fire højere Dele af Mennesket er: Den dyriske Sjæl, den menneskelige Sjæl eller *Manas*, den aandelige Sjæl og Aanden. En Adept kan i levende Live udkaste sit Astrallegeme i en hvilken som helst Afstand, tillige med den iboende dyriske Sjæl og Manas, medens hans fysiske Legeme ligger som i en tung Søvn. Ved Døden skilles Mennesket fra sine tre lavere Dele. De fire højere hæver sig ind i Astralplanen: *Kama loca*, den Atmosfære, der ligger umiddelbart over Jorden. Her foregaar Udskilningen. Manas, det egentlige Menneske, har sin dyriske Sjæl paa den ene Side, den aandelige Sjæl og Aanden paa den anden, og nu gælder det, om Manas under sit Jordeliv har udviklet sine højere Dele tilstrækkeligt til at de kunne tage Kampen op mod den dyriske Sjæl, som er Sædet for alle hans Drifter og Lidenskaber. I Kampen mellem Manas Ledsagere bliver Manas reven i Stykker. Den aandelige Sjæl og Aanden hæver sig med de bedste Elementer af Manas, de, der dannede hans egentlige „Jeg“, op i Devachan, medens den lavere Del af Manas med den dyriske Sjæl forbliver

i Kama loca, hvor de efterhaanden overgaar i de Elementarprinciper de tilhører.

Men der er andre Beboere af Kama loca.

Dette Ord betyder: En Verden fuld af Lidenskaber, Ønsker og utilfredsstillede, jordiske Begær. Herhen kommer de fredløse Sjæle af Selvmordere og pludselig døde, af dem, der ikke levede Livet ud og bestandig drages af Længsler til Skuepladsen for deres afbrudte Livsbane. For disses Vedkommende er hele Mennesket i Kama loca, minus Legemet og dettes altid ledsagende Livskraft. Astrallegemet er der altsaa ogsaa, og dette giver et vidt Spillerum for Magten til at kalde det til Jorden igen.

I Japan var det en saa udbredt Skik at sætte sig i Forbindelse med kære afdøde — „kalde paa dem" —, at Regeringen har udstedt en Lov for at værne de dødes Fred. Thi det forholder sig, som Enkens lille Søn sagde til hende, da hun manede ham fra de dødes Rige: „Moder, græd ikke for mig, sørg ikke over de døde. Deres tavse Vej gaar over Taarernes Flod, og naar Moderen græder, rejser Flodens Bølger sig, saa at Sjælen ikke kan komme over den, men maa vandre frem og tilbage ved Bredden."

Men for de folkelige Forestillinger gaar det vidt forskelligt til efter Døden.

Emma Dai-O er Skyggernes Konge og Sjælenes Dommer. Han har et frygteligt Ydre: højrød, med indfaldne Øjne og aaben Mund, som om han talte i Vrede. Han bærer paa sit Hoved en sort Krone, hvorpaa Ordet: Konge staar skrevet med flammende Bogstaver.

Skyggernes Rige hedder *Meido.* Naar nogen er død, iføres han en hvid Pilgrimsdragt og faar en Pose om Halsen, hvori ligger 3 Rins*), hvormed han begraves. Thi naar han kommer ned i Skyggernes Rige og skal over de tre Vejes Flod, maa han afgive disse Penge til en gammel Kvinde, Sodzu-no-Baba. Hun river Klæderne af de Skygger, som ikke kan betale, og hænger dem paa Træerne, hvis Grene bøjer sig under deres Vægt.

Emma Dai-O sidder paa en af Ibenholt dannet Trone. Skrækkelige Aander svæver om ham og venter paa hans Bud. Ved Tronens Fod staar det vidunderlige Spejl, der udviser alle Sjæles Tilstand og alt, hvad der gaar for sig i *Shaba,* Menneskenes Verden. Til højre for Tronen staar Vidnesbyrdenes blodige Hoved paa en høj Piedestal. Det har et Dobbeltansigt, et mandligt og et kvindeligt. Det ene, Mandens, lugter alt og faar derved at vide, hvad der sker, det andet, Kvindens, ser alt.

For denne Domstol maa Skyggerne møde. Naar de onde har hørt deres Dom, søger de at flygte, men gribes af skrækkelige Djævle med Fødder som Løver og hornede Hoveder. De kastes paa glødende Kærrer, der trækkes af blodfarvede Dæmoner til de forskellige Pinesteder.

Andre af disse Helvedes Arbejdere staar beredte med gloende Tænger for at rive Tungen ud paa dem, der her i Verden var Løgnere. Atter andre staar foran Ildsteder, hvis Brændsel er Skygger. De rører op i Ilden med Jernstænger, medens andre Skygger oppefra stødes hovedkulds ned i Flammerne.

I et Lyshav af Skyer øjnes fjærnt Barmhjærtighedens Gudinde *Kwannon* og *Amida Buddha.* Saa dybt under dem, som Helvede er skilt fra Himmelen, syder en Blodsø, i hvilken Skygger svømmer om. Søens høje og stejle Bredder er beplantede med Sværdklinger saa tæt, som Tænderne sidder i en

*) Japansk Mønt af ringe Værdi.

Hajs Gab. Dæmoner farer ned og driver de nøgne Skygger op ad de frygtelige Skraaninger. Da hænder det undertiden, at der ud af den skarlagensfarvede Sø skyder en krystalklar Vandsøjle. Det er Stammen af en vidunderlig Lotusblomt, der løfter en frelst Sjæl op og lægger den for Fødderne af en Præst, som staar ved Afgrundens Rand. Hans Bønner skabte Lotusblomsten.

I Underverdenen risler ogsaa Floden Sai-no-Kawara, ved hvis Bredder Genfærd af Børn trænger sig frem.

Og der er Vildnis af Bambusgræs, hvor grædende hvidklædte Kvinder med blodige Fingre og udrevne Negle maa plukke de skærende Græs i Aarhundreder.

Saaledes er nogle af Pinestederne.

Men i *Gokurakus* skinnende Haver, hvor der er Springvand og Grotter og Lotusdamme, lette Bygninger og Indsøer og buede Broer, dér vandrer straalende, gloriesmykkede unge Piger — *Bosatsu'er*. De bøjer sig over Lotusknopperne, de aander paa dem og bestænker dem med en æterisk Væske. Saa springer de ud, og i Hjærtet af hver Blomst sidder et lille Barn med Glorie om Hovedet.

Det er Sjæle, nye Buddha'er, genfødte i Velsignelse.

Bodhisattva og hans Discipel paa Kraniebjærget.

Lafcadio Hearn:

I. BJÆRGET

Og det var i Solnedgangens Time, at de kom til Bjærgets Fod. Der var paa dette Sted ikke Tegn til levende Liv af hvad Art nævnes kunde — ikke Glimt af Vand, ikke Spor af Plante, end ikke Skyggen af en flyvende Fugl — intet uden Øde, der rejste sig af Øde. Og Bjærgets Tinde tabte sig i Himlen.

Da sagde den hellige Mand til sin unge Ledsager: „Hvad Du har begæret at se, vil jeg vise Dig. Men det Sted, hvor Synet vil aabenbares, er langt herfra, og Vejen dertil er tung. Følg efter mig og frygt ikke: Styrke vil blive Dig givet!"

Tusmørket sænkede sig om dem, alt som de steg. Der var ingen banet Sti eller noget Tegn paa, at der her før havde været Mennesker, og Vejen gik over en endeløs Masse af sammenhobede Rester, som rullede og smuldrede under deres Fødder. Somme Tider løsnede et større Stykke sig og raslede ned med en hul Lyd — til andre Tider

brast det, de traadte paa, som tomme Skaller. — — Stjerner kom til Syne og tindrede, og Mørket blev dybt omkring dem.

„Frygt ikke, min Søn," sagde den hellige Mand, der gik foran, „der er ingen Fare, skønt Vejen er dunkel."

Ved Stjernernes Skin gik de opad, hurtigt, hurtigt — en overmenneskelig Magt hjalp dem at stige. De kom igennem Taagelag, og de saa under sig — alt som de kom opad — bestandig mere og mere brede, lydløse Floder af Skyer, som kunde det være et mælkehvidt Hav i Stigning ved Tidevandstid.

Time efter Time steg de — og de usynlige Former, som de traadte paa, gav efter for deres Trin med en dump og blød Knasen, og kolde Ildfunker lyste og døde bort igen, for hver Gang noget bristede under deres Fødder.

Og én Gang tog den unge Pilegrim i sin Haand noget glat, der ikke var en Sten — og han løftede det — og saa i Mørket et Dødningehoveds kæbeløse Grin.

„Nøl ikke saadan, min Søn," lød Lærerens Stemme, „den Bjærgtop, vi skal naa, er meget langt herfra."

Og videre gennem Mørket klavrede de, og bestandig følte de denne underlige bløde Knasen under dem, og de saa iskolde Gnister bore sig frem og dø bort, indtil Nattens Synsbremme graanede, og Stjernerne begyndte at svinde og Østen at lysne.

Dog videre og videre gik de opad — hurtigt,

hurtigt — en overmenneskelig Magt hjalp dem at stige. Rundt om dem var der Dødens Kulde — og forfærdende Stilhed.

En gylden Flamme tændtes i Østen.

Da først aabenbaredes for Pilegrimmens stirrende Blik Afgrundenes Nøgenhed — og en Skælven greb ham og en Spøgelsefrygt. For der var ikke nogen Grund at træde paa hverken under ham eller rundt om ham eller over ham — men alene en Ophobning, en forfærdelig, umaalelig Mængde af Hjerneskaller og Dele af Dødningehoveder og smuldrende Menneskeben, med skinnende hvide Tænder, spredte i den uhyre Dynge som lysende Muslingeskaller i Tangen, naar Ebben har lagt Stranden bar.

„Frygt ikke, min Søn," raabte den helliges Stemme, „kun det stærke Hjærte kan vinde op til Stedet, hvor Synet skal aabenbares!"

Bag ved dem var Verden forsvunden. Intet mindede om den uden Skyerne underneden og Himlen ovenover og midt imellem denne Hob af Hjerneskaller, som skraanede op, til Synet glippede.

Da begyndte Solen at stige med dem, der steg, og der var ikke Varme i dens Lys, men Kulde, skarp som et Sværd. Og de umaadelige Højders Rædsel og de umaadelige Dybders Bæven og Skrækken over Tavsheden voksede og voksede og lagde sig over Pilegrimmen og holdt hans Fødder, saa at pludselig al Styrke forlod ham og han stønnede som en sovende i Drømme.

„Skynd Dig, skynd Dig, min Søn," raabte den

hellige Mand, „Dagen er kort, og Bjærgets Top er saare langt herfra!“

Men Pilegrimmen skreg:

„Jeg er bange! — jeg er saa usigelig bange! — al Kraft har forladt mig!“

„Styrken vil komme igen, min Søn,“ tog den hellige til Genmæle. — „Se nu ned under Dig og over Dig og rundt om Dig, og sig mig saa, hvad Du ser.“

„Jeg kan ikke,“ skreg Pilegrimmen skælvende og klamrende sig fast, „jeg tør ikke se nedad! Foran mig og rundt om mig er der intet uden Hjerneskaller af Mennesker!“

„Og dog, min Søn,“ sagde Læreren sagte leende — „og dog véd Du ikke, hvad dette Bjærg er gjort af.“

Den anden gentog gysende:

„Jeg er bange! — forfærdelig bange! — der er intet uden Dødningehoveder!“

„Det er sandt, Bjærget er af Dødningehoveder,“ svarede den hellige. „Men vid, min Søn, at de allesammen er dine egne. Ethvert af dem har én Gang været Boligen for dine Drømme og forfængelige Haab og Ønsker. Ikke et eneste af dem har tilhørt nogen anden. Alle — alle uden Undtagelse — har været dine i Billionerne af dine tidligere Tilværelser.“

— — — — — — — — — — — — — — — —

II. BIMBOGAMI

„Hvor mange Buddha'er er der, O Akira? Véd man Tallet paa dem?“ spurgte jeg min Ven*).

„Talløse er Buddha'erne,“ svarer Akira,“ dog er der i Sandhed kun én Buddha; de mange er kun ydre Former. I enhver af os er der en fremtidig Buddha. Vi er alle ens undtagen deri, at vi mere eller mindre kender Sandheden. Men de lavere Klasser forstaar ikke dette, derfor søger de deres Tilflugt i Symboler og Former!“

„Og Kamierne? Shintoguddommene?“

„Om Shinto véd jeg kun lidet. Men der er otte hundrede Myriader af Kamier i Himlens høje Udstrækning, siger den gamle Bog. Af disse bebor tre tusinde et hundrede og toogtredive forskellige af Landets Provinser. De er bundne til to tusinde, otte hundrede og enogtredsindstyve Templer. Og den tiende Maaned af Aaret kaldes

*) En ung japansk Student.

„Den gudforladte Maaned", fordi alle Guder i denne Maaned forlader deres Templer for at samles i Kitzuki's store Tempel i Provinsen Izumo. Af samme Grund kalder man i Izumo — men kun i Izumo — netop denne Maaned for „Gudernes Maaned". Man tror, at Slangerne da kommer fra Havet op paa Land og ruller sig om *Sambo*'en, Gudernes Bord; Slangerne indvarsler nemlig Gudernes Komme. Og Drage-Kongen sender Budskab til Izanagis og Izanamis Templer, de to Templer for „Gudernes og Menneskenes Ophav".

„Mange Millioner af Kami'er vil der altid være, som jeg vil forblive uvidende om, O Akira, thi der er en Grænse for, hvad man kan huske; men fortæl mig noget om de Guder, hvis Navne sjældnest høres, — Guddommene paa de mærkelige Steder og for de mærkelige Ting, de mest usædvanlige Guder."

„De kan ikke lære meget om dem af mig," sagde Akira, „De maa spørge mere lærde Folk end jeg. Men der er Guder, med hvem det ikke er godt at stifte Bekendtskab. Der er f. Eks. Fattigdommens Gud, og der er Sultens Gud og Gerrighedens Gud og Guden for Hindringer og Modgang. Disse er mørke af Lød ligesom Skyerne paa de overtrukne Dage, og deres Ansigter ligner Gaki'ers *)."

„Med Guderne for Hindring og Modgang, O Akira, har jeg haft mere end et blot flygtigt Bekendtskab. Fortæl mig heller noget om de andre."

---

*) Skygger i det buddhistiske Helvede, hvis Straf er Hunger. Deres Munde er mindre end Naaleøjne.

„Jeg kender kun lidet til nogen af dem," svarede Akira, „undtagen til Bimbogami. Der siges, at der er to Guder, som altid følges ad: Fuku-no-Kami, som er Heldets Gud, og: Bimbogami, som er Fattigdommens Gud. Den første er hvid, og den anden er sort."

„Fordi den sidste," dristede jeg mig til at indskyde, „kun er en Skygge af den første. Fuku-no-Kami er den, der kaster Skygge, og Bimbogami er Skyggen. Jeg har lagt Mærke til paa mine Vandringer omkring paa denne Klode, at hvor som helst den ene skrider frem, følger den anden efter."

Akira vil ikke gaa ind paa denne Fortolkning og vedbliver:

„Naar Bimbogami først begynder at følge en, er det saare vanskeligt at blive af med ham. I Byen Umitsu, som ligger i Provinsen Omi, ikke langt fra Kyoto, levede der en Gang en buddhistisk Præst, som i mange Aar var frygtelig plaget af Bimbogami. Han forsøgte ofte men uden Held at drive ham bort. Da fandt han paa, at han vilde narre ham, og han fortalte højlydt til alle Mennesker, at han rejste til Kyoto. Men istedetfor at rejse til Kyoto tog han til Tsuruga i Provinsen Echizen, og da han naaede Værtshuset i Tsuruga, kom der imod ham en Dreng, der var tynd og mager som en Gaki. Drengen sagde til ham: „Jeg har ventet paa Dig" — og Drengen var Bimbogami.

Der var en anden Præst, som i tredsindstyve Aar forgæves havde søgt at blive Bimbogami kvit, og som til sidst besluttede at drage til en fjærn Provins. Natten efter at han havde fattet denne

Beslutning, havde han en underlig Drøm, i hvilken han saa en meget udtæret Dreng — nøgen og smudsig —, der sad og flettede Straasandaler af den Slags, som Pilegrimmene og Løberne bruger. Og han flettede saa mange, at Præsten forundret spurgte ham: „Hvorfor laver Du alle disse Sandaler?“ og Drengen svarede: „Jeg skal jo rejse med Dig. Jeg er Bimbogami.“

„Er der da slet intet Middel, Akira, til at drive Bimbogami bort?“

„Der er skrevet,“ svarede Akira, „i en Bog som hedder: Yizo-Kyô-Kosui, at den gamle Enjabo, en Præst, der boede i Provinsen Owari, blev befriet fra Bimbogami ved et Tryllemiddel. Paa den sidste Dag af den sidste Maaned i Aaret tog han og hans Disciple samt andre Præster af Shingon-Sekten Grene af Ferskentræer og fremsagde en Trylleformular, medens de slog med Grenene, som om de drev en ud af Templet. Derpaa lukkede de alle Udgange og fremsagde andre Trylleformularer. Samme Nat drømte Enjobo, at han saa en Præstebenrad sidde ene paa Ruinerne af et Tempel og græde. Skelettet sagde til ham: „Nu har vi dog været saa mange Aar sammen, hvor kunde Du da nænne at jage mig bort?“ Men Enjobo levede herefter i Velstand lige til sin Dødsdag.“

III. MENNESKETS SJÆLE

Kinjurô — den gamle Gartner, hvis Hoved skinner som en Elfenbenskugle — satte sig et Øjeblik paa Kanten af Verandaen uden for mit Studereværelse og tændte sin Pibe ved Trækulsfyrfadet, som altid staar der til ham. Og medens han røg, fandt han Lejlighed til at skænde paa Drengen, som hjalp ham. Hvad Drengen havde gjort, véd jeg ikke rigtig, men jeg hørte, at Kinjurô sagde til ham, at han skulde forsøge at bære sig ad som et Menneske, der havde mere end én Sjæl. Da disse Ord fængslede mig, gik jeg ud og satte mig hos Kinjurô.

„O*) Kinjurô," sagde jeg, „om jeg har én eller flere Sjæle, véd jeg ikke, men det skulde glæde mig at faa at vide, hvor mange Sjæle Du har?"

„Jeg for min Del har kun fire Sjæle," sagde Kinjurô med urokkelig Overbevisning.

*) „O" er en Høflighedsbetegnelse som „Hr." hos os.

„Fire?“ spurgte jeg, for jeg var ikke vis paa at have hørt rigtig.

„Fire!“ gentog han. „Men den Dreng dér kan kun have én Sjæl, maa jeg tro, saa lidt Taalmodighed han har.“

„Og paa hvad Maade har Du faaet at vide, at Du har fire Sjæle?“ spurgte jeg.

„Der er vise Mænd,“ svarede han, medens han bankede Asken ud af sin Pibe, „som forstaar sig paa disse Ting. Og der er en gammel Bog, som fortæller os derom. Efter et Menneskes Alder, efter Tiden for hans Fødsel og efter Himlens Stjerner kan Antallet af hans Sjæle udregnes. Men dette véd kun gamle Mænd noget om. De unge Folk nu til Dags, som lærer Vestens Lærdomme, har ingen Tro.“

„Sig mig O Kinjuro, er der Folk til nu til Dags, som har flere Sjæle end Du?“

„Sikkert. Nogle har fem, nogle seks, nogle syv, nogle otte Sjæle. Men Guderne tillader ikke nogen at have mere end ni Sjæle.“

(Som en almengyldig Kendsgerning kunde jeg ikke indrømme dette sidste, idet jeg kom i Hu en Kvinde paa den anden Side Jordkloden, der ejede mange Slægtleds Sjæle, dem, hun forstod at bruge allesammen. Hun bar sine Sjæle akkurat, som andre Kvinder bærer deres Klæder, og hun skiftede dem flere Gange om Dagen. Og alle de Kjoler, som Dronning Elisabeth besad i sin Garderobe, var for intet at regne, sammenlignet med den Mængde Sjæle, som ejedes af denne vidunderlige Kvinde. Hun var aldrig to Gange den samme, og

hun skiftede Tanker og Stemme saa ofte, som hun skiftede Sjæle. Undertiden var hun fra Syden, og hendes Øjne var brune, og atter var hun fra Norden, og hendes Øjne var graa. Undertiden var hun fra det trettende og undertiden fra det attende Aarhundrede. Og Folk tvivlede om deres egne Sanser, naar de saa disse Ting, og de forsøgte at udfinde Sandheden ved at skaffe sig Fotografier af hende og sammenligne dem. Nu var Fotograferne glade ved at fotografere hende, for hun var mere end skøn, men de blev samtidig forvirrede ved den Opdagelse, at hun aldrig ved to Lejligheder var den samme Person. De Mænd, som mest beundrede hende, kunde ikke falde paa at forelske sig i hende, — det vilde have været Vanvid, hun havde alt for mange Sjæle. Og der er adskillige af dem, som læser dette, der vil kunne bevidne Sandheden heraf.)

„Hør nu, O Kinjurô, hvad dette Gudernes Land angaar, kan det jo være rigtigt, hvad Du siger. Men der er andre Lande, som kun har Guder, lavede af Guld, og i hine Lande er det ikke saa godt indrettet som her. Beboerne dèr er hjemsøgte med en sand Plage af Sjæle. Medens nogle kun har en halv Sjæl eller end ikke Spor af Sjæl, er der andre, der presses af saa stor en Mængde Sjæle, at de hverken kan finde Føde eller Beskæftigelse til dem, og naar Sjæle har det paa den Maade, piner de deres ulykkelige Ejere ganske forskrækkeligt. Hermed mener jeg, som sagt, naturligvis kun Sjæle i det fjærne Vesten. — Men sig

mig, hvad Brug har man egentlig for mere end to eller tre Sjæle?"

„Mester, hvis alle havde det samme Antal og den samme Slags Sjæle, vilde jo alle komme til at have samme Sind. Men at Folk indbyrdes er forskellige, er jo aabenbart, og det kommer af de forskellige Egenskaber ved og det forskellige Antal af deres Sjæle."

„Og det er bedre at have mange Sjæle end faa?"

„Det er det."

„Og det Menneske, der kun har én Sjæl, er et ufuldkomment Væsen?"

„Meget ufuldkommen."

„Dog kan en meget ufuldkommen Mand have haft en fuldkommen Stamfader?"

„Det er rigtigt."

„Saa at en nulevende Mand, der kun har én Sjæl, kan have haft en Stamfader med ni Sjæle?"

„Ja."

„Men hvad er der saa blevet af de otte Sjæle, som Stamfaderen ejede, men som hans Barnebarnsbarn ikke fik?"

„Det er Gudernes Sag. Kun Guderne bestemmer Sjælenes Antal for enhver af os. Til de værdige er mange givne, til de uværdige faa."

„Det er altsaa ikke fra Forældrene, at Sjælene stammer?"

„Nej! Sjælene er meget, meget ældre, deres Aar er utallige!"

„En Ting vilde jeg gerne vide: Kan et Menneske skille sine Sjæle ad? Kan han f. Eks. have

en Sjæl i Kyoto og en i Tokyo og en i Matsue paa samme Tid?"

„Nej, det kan han ikke. Sjælene maa altid blive sammen."

„Hvordan? Sidder den ene inde i den anden ligesom Lakæsker?"

„Vist ej! — Men derom véd kun Guderne Besked."

„Kan de da aldrig adskilles?"

„Jo sommetider kan de blive skilte. — Men hvis et Menneskes Sjæle bliver skilte fra hverandre, mister han sin Forstand. De gale er netop dem, der har mistet en af deres Sjæle."

„Men efter Døden — hvad bliver der saa af Sjælene?"

„De bliver sammen. — Naar en Mand dør, stiger hans Sjæle op paa Taget af hans Hus og bliver der i niogfyrretyve Dage."

„Paa hvilken Del af Taget?"

„Paa Tagryggen."

„Kan man se dem?"

„Nej, de er som Luften. De bevæger sig frem og tilbage paa Tagryggen ligesom Vinden."

„Hvorfor bliver de ikke paa Taget i halvtredsindstyve Dage istedetfor i niogfyrretyve?"

„Syv Uger er netop den Tid, der er dem tildelt, før de maa drage bort, og syv Uger er niogfyrretyve Dage. Men hvorfor det er saadan, kan jeg ikke sige."

Jeg kendte godt den gamle Tro, at en død Mands Sjæl dvæler for en Tid paa Taget af Boligen. Dertil hentydes ofte i japanske Dramaer.

Men jeg havde aldrig hørt om en tredobbelt eller firedobbelt eller endnu mere mangedoblet Sjæl, og forgæves udspurgte jeg Kinjurô for at faa Oprindelsen til denne Tro at vide. Saaledes havde hans Fædres Tro været, det var alt, hvad han vidste.

Ligesom de fleste Folk i Izumo, var Kinjurô saavel Buddhaist som Shintoist. Som Buddhaist hørte han til Zen-chu Sekten, som Shintoist til Izumo-Taisha. Men hans metafysiske Begreber syntes mig ikke at falde sammen med nogen af disse. Vel er der nogle gamle og vanskelig tilgængelige Shinto-Bøger, der indeholder en med Kinjurôs Tro fjærnt beslægtet Lære, men Kinjurô havde aldrig set dem. Disse Bøger siger, at enhver af os har to Sjæle: Ara-tama, den haarde Sjæl, som er hævngerrig og Nigi-tama eller den blide Sjæl, som tilgiver alt. Det faldt mig ind, at jeg havde hørt noget, som mindede om, hvad Kinjurô havde sagt om en mulig Adskillelse af Sjælene, at en Mands Ara-tama nemlig kunde forlade hans Legeme, antage hans Skikkelse og uden hans Vidende nedlægge en forhadt Fjende. Jeg spurgte Kinjurô om dette, men han sagde, at han aldrig havde hørt noget om en Mands Ara-tama eller Nigi-tama. Derimod fortalte han mig følgende:

„Mester, naar en Hustru opdager, at hendes Mand hemmelig elsker en anden Kvinde, hænder det undertiden, at den, han elsker, bliver angreben af en Sygdom, som ingen Læge kan helbrede, thi en af Hustruens Sjæle, der er betagen af en voldsom

Vrede, gaar over i denne Kvindes Legeme og ødelægger hende. Men ogsaa Hustruen bliver syg eller mister sin Forstand for en Tid, fordi en af hendes Sjæle har forladt hende.

Og der er en anden og endnu forunderligere Ting, som vi fra Nippon*) kender, og som I fra Vesten sikkert aldrig har hørt om. Ved Gudernes Magt og for en retfærdig Sags Skyld kan en Sjæl undertiden en kort Stund blive draget bort fra sit Legeme og tvunget til at ytre sine hemmeligste Tanker. Men Legemet lider intet derved. Dette Under gaar for sig paa følgende Maade:

En Mand elsker en smuk Pige, som det staar ham frit for at gifte sig med, men han tvivler paa, hvorvidt han kan haabe at opnaa hendes Genkærlighed. Saa søger han en af Præsterne ved et Shinto-Tempel**), fortæller ham sine Tvivl og beder om Gudernes Hjælp for at skaffe ham Vished. Præsten spørger da — ikke om hans Navn, derimod om Aaret, Dagen og Timen for hans Fødsel, hvilket skrives ned, for at Guderne kan vide det, og Præsterne siger til Manden, at han skal komme igen efter syv Dages Forløb.

I disse syv Dage opsender Præsterne Bønner til Guderne om, at alle Tvivl maa blive løste. Og en af dem bader hver Morgen hele sit Legeme i koldt, rent Vand og spiser ved hvert Maaltid kun

---

*) Gammelt Navn for Japan.

**) Et Inari-Tempel, da saadanne Ting ikke gøres ved de store Shinto-Templer.

Føde, der er tilberedt ved hellig Ild. Paa den ottende Dag kommer Manden igen til Templet og gaar ind i et indre Værelse, hvor Præsterne modtager ham.

En hellig Handling bliver udført, Bønner opsendes, og alle venter i Tavshed. Da begynder den Præst, der har gennemgaaet den daglige Renselse, pludselig at skælve over hele Legemet som en, der er stedt i stor Sygdom. Dette sker, fordi ved Gudernes Magt den unge Piges Sjæl — hendes Sjæl, om hvis Kærlighed der tvivles — fuld af Frygt er trængt ind i Præstens Legeme. Hun véd det ikke selv, thi i det Øjeblik hviler hun, hvor hun end er, i dyb Søvn, fra hvilken ingen kan vække hende. Men hendes Sjæl, som er bleven manet ind i Præstens Legeme, kan kun sige Sandhed og er nødt til at udtale alle sine Tanker. Og Præsten taler ikke med sin egen Stemme, men med den indtrængte Sjæls Stemme, og han taler, som om han var den Person, som Sjælen tilhører. Han siger: „Jeg elsker" eller „jeg hader", alt eftersom Sandhed er og med Kvindens egne Ord. Dersom det er Had, bliver Grunden til Hadet anført, men hvis det er Kærlighed, er der lidet at sige. Og derpaa hører Præstens Skælvinger op, for Pigens Sjæl forlader ham, og han falder fremover paa sit Ansigt som en død og bliver længe liggende saaledes."

„Sig mig, Kinjurô" spurgte jeg efter at have hørt paa disse underlige Ting, „har Du nogensinde selv erfaret, at en Sjæl ved Gudernes Magt

er bleven flyttet fra sit Legeme og anbragt i Hjærtet af en Præst?"

„Ja, Herre, det har jeg selv erfaret."

Jeg forblev tavs og ventede. —

Den gamle Mand tømte sin lille Pibe, lagde den ned ved Siden af Ildgryden, foldede sine Hænder og saa paa Lotus-Blomsterne i nogen Tid, inden han atter begyndte at tale. Derpaa smilede han og sagde:

„Mester, jeg giftede mig, da jeg var ganske ung. I mange Aar fik vi ingen Børn, men omsider skænkede min Hustru mig en Søn, og blev en Buddha. Men min Søn levede og voksede sig stærk og stor, og da Revolutionen kom, sluttede han sig til Solens Søns Hær. Han døde en Mands Død i den store Krig mod Syd i Kyushu. Jeg elskede ham, og jeg græd af Glæde, da jeg hørte, at han havde været værdig til at dø for vor hellige Kejser, thi der gives ingen ædlere Død for en Samurai's Søn. Saa begravede de min Dreng langt borte fra mig i Kyushu, oppe paa en Høj, nær ved Kumamoto, hvilket er en berømmelig By med en stærk Garnison, og jeg rejste derhen for at pynte Graven. Men hans Navn er ogsaa her i Ninomaru, indhugget paa Mindesmærket for Mændene fra Izumo, som faldt i den gode Kamp for Troskab og Ære i vor Kejsers hellige Sag. Og naar jeg ser hans Navn dèr, ler mit Hjærte, og jeg taler til ham, og saa er det mig, som om han atter gik ved Siden af mig under de høje Graner. — — Men alt det kommer egentlig ikke Sagen ved.

„Jeg sørgede over min Hustru. I alle de Aar

vi havde levet sammen, havde der ikke været et ondt Ord imellem os. Og da hun døde, troede jeg, at jeg aldrig vilde gifte mig igen. Men efter to Aars Forløb ønskede min Fader og min Moder at faa en Datter i Huset, og de talte til mig om deres Ønske og om en ung Pige, som var smuk og af god Familje, om hun end var fattig. Familjen var beslægtet med os, og Pigen var deres eneste Støtte. Hun vævede Stoffer af Silke og af Bomuld, men kunde kun tjene meget lidt derved. Og fordi hun var god og sine Forældre trofast hengiven, og denne vor Slægt ikke var rig, ønskede mine Forældre, at jeg skulde gifte mig med hende og hjælpe hendes Paarørende, for i de Dage havde vi en lille Indtægt af nogle Rismarker. Da jeg altid havde været vant til at adlyde mine Forældre, lod jeg dem gøre, hvad de troede var bedst. Saa stævnede de Nakadoen *), og Bryllupshøjtiden forberedtes. To Gange fik jeg Lejlighed til at se Pigen i hendes Forældres Hus. Første Gang jeg saa hende, tænkte jeg, at jeg havde haft Held med mig, thi hun var meget nydelig og ung. Men anden Gang lagde jeg Mærke til, at hun havde grædt, og at hendes Øjne undgik mine. Da blev mit Hjærte tungt, for jeg tænkte: Hun kan ikke lide Dig, og hun bliver tvungen til dette her. Da besluttede jeg at raadspørge Guderne. Jeg fik Brylluppet udsat, og jeg gik til Yanagi-no-Inari-Sama-Templet, som ligger i Zaimokuchô-Gaden.

„Og da Skælvingen kom, sagde den Præst, der

*) Mellemmand ved Ægteskaber.

talte efter hvad Pigens Sjæl indgav ham: „Mit Hjærte hader Dig, og jeg bliver syg, blot jeg ser dit Ansigt, fordi jeg elsker en anden, og fordi dette Giftermaal er mig paatvunget. Skønt mit Hjerte hader Dig, maa jeg gifte mig med Dig, thi mine Forældre er fattige og gamle, og jeg alene kan ikke vedblive at underholde dem, — mit Arbejde dræber mig. Men skal jeg end stræbe efter at blive en pligttro Hustru, vil jeg aldrig kunne bringe Glæde til dit Hus, for mit Hjærte afskyr Dig med et mægtigt og uudslukkeligt Had. Blot Lyden af din Stemme gør mig syg i Brystet *(koe kiile mo mune ga waruku naru)*, og ser jeg dit Ansigt, ønsker jeg mig død *(kao miru to shinitaku naru)*.

„Da jeg saaledes havde faaet Sandheden at vide, fortalte jeg det til mine Forældre, og jeg skrev et Brev med venlige Ord til Pigen og bad hende tilgive mig den Smærte, jeg uden at vide af det havde forvoldt hende. Og jeg anstillede mig, som om jeg faldt i en langvarig Sygdom, for at Giftermaalet kunde gaa over Styr uden at foranledige Sladder. Vi gav Familjen en Pengegave, og Pigen var glad, for hun blev senere i Stand til at gifte sig med den unge Mand hun elskede. — Mine Forældre har aldrig siden forsøgt at faa mig til at søge mig en Hustru, og efter deres Død har jeg levet alene. — — — Aa, Mester! se dog paa den ondskabsfulde Knægt.“

Kinjurôs unge Medhjælper havde benyttet sig af vor lange Samtale til at lave sig en Medestang af en Bambusstok og et Stykke Sejlgarn. Til Enden af Snoren havde han fæstnet en lille To-

bakskugle, som han havde stjaalet af den gamle Mands Pung. Med denne Madding havde han fisket i Lotusdammen, og en Frø havde slugt Kuglen og hang nu højt i Snøren, sprællende og sparkende i vanvittig Runddans af Afsky og Fortvivlelse.

„Kaji!“ raabte Gartneren.

Drengen lod med en Latter Fiskestangen falde og kom frejdig hen til os, medens Frøen, der havde faaet Tobakskuglen spyttet ud, plumpede ned i Lotusdammen igen. Aabenbart var Kaji ikke bange for at faa Skænd.

„Kaji!“ sagde den gamle Mand og rystede paa sit Elfenbenshoved, „jeg er bange for, at din næste Fødsel bliver slem. Tror Du, det er til Frøerne jeg køber Tobak? — Mester, havde jeg ikke Ret, da jeg sagde: Den Dreng har kun én Sjæl?“

IV. VED KARMAS MAGT

1

En Præst døde nylig under ejendommelige Omstændigheder. Han var knyttet til et Tempel, som hørte til en af de ældre buddhistiske Sekter i en Landsby nær ved Osaka.

Han var ung, alvorlig og overordentlig smuk — altfor smuk for en Præst at være, sagde Kvinderne. Han lignede en af hine skønne Amida-Statuer af de store buddhistiske Billedhuggere fra fordums Dage.

Mændene i hans Sogn syntes, han var en god og lærd Præst, og deri havde de Ret. Kvinderne i Sognet tænkte ikke blot paa hans Dyd og Lærdom, thi han besad den ulykkelige Egenskab uafhængig af sin Vilje at drage dem til sig alene i Kraft af at være Mand. De beundrede ham, og det samme gjorde Kvinder fra andre Sogne, og denne Beundring havde absolut intet med Fromhed at gøre. Deres Tilnærmelser lagde Hindringer i Vejen for hans Studier og forstyrrede hans Andagt.

Disse Kvinder fandt stadig uforkastelige Paaskud til at søge Templet paa alle Tider af Dagen for at se ham og tale med ham. De gjorde ham Spørgsmaal, som det var hans Pligt at svare paa, og de bragte Offergaver til Templet, som han ikke godt kunde afslaa. Der var nogle, der i alt andet end religiøse Anliggender gjorde ham Spørgsmaal, som fik ham til at rødme. Han var af Naturen for blid til at kunne forsvare sig ved alvorlige Tilrettevisninger, selv naar frække Kvinder fra Byen sagde Ting til ham, som en Landsbypige aldrig kunde have faaet over sine Læber; han bad dem blot om at gaa deres Vej. Jo mere han veg tilbage for de frygtsommes Beundring og for de skamløses indsmigrende Ord, jo mere voksede Forfølgelsen, indtil den blev hans Livs Kval.

Hans Forældre var forlængst døde, han havde intet Baand udadtil i Verden, han elskede kun sit Kald og de Studier, der hørte dertil. Han havde ikke den mindste Lyst til at tænke paa letfærdige og forbudte Ting. Hans usædvanlige Skønhed — en Skønhed som en menneskebleven Guds — var kun en Ulykke for ham. Der blev budt ham Rigdomme under Vilkaar, han ikke engang kunde svare paa. Unge Piger kastede sig for hans Fødder og bad ham forgæves om at elske dem. Kærlighedsbreve fik han bestandig, men aldrig gik der Svar tilbage fra ham. Nogle af disse Breve var skrevne i denne klassisk formummede Stil, hvor der tales om „Klippepudens Mødested“, om „Voverne i et Ansigts Skygger“, „Strømme der skilles for at mødes“, andre vare ukunstlede og frimodig

ømme, kun fyldte med en ung Piges første Kærlighedstilstaaelses Veltalenhed.

I lang Tid gjorde udvortes set alle saadanne Breve lige saa lidt Indtryk paa den unge Præst som paa Billedet af den Buddha, i hvis Lignelse han syntes at være skabt. Men sikkert nok var han ikke nogen Buddha, men kun en svag Mand, og hans Stilling var ikke let.

En Aften kom der til Templet en lille Dreng, som gav ham et Brev, hviskede Afsenderens Navn og løb bort i Mørket. Ifølge en Tempeltjeners senere Udsagn læste Præsten Brevet, lagde det atter i Konvoluten og anbragte det paa Maatten ved Siden af sin Bedepude. Han laa længe ubevægelig, som hensunken i Tanker, saa tog han sin Skriveæske frem, skrev et Brev, adresserede det til sin gejstlige Foresatte og lod det ligge paa Skrivepulten. Derefter saa han paa Uret og paa en japanesisk Tidstabel over Jernbanetogene. Klokken var mange, Natten stormfuld og mørk. Endnu et Øjeblik kastede han sig ned i Bøn foran Alteret, saa skyndte han sig ud i Mørket og naaede Jernbanelinjen nøjagtig i rette Tid til at kunne knæle ned mellem Sporene med Ansigtet vendt mod Kobé-Eksprestogets Brøl og Susen. Et Øjeblik til — og de, der havde tilbedt denne Mands forunderlige Skønhed, skulde have skreget højt, om de ved Lygteskinnet havde set, hvad der var blevet tilbage af hans stakkels jordiske Hylster langs det blodige Spor.

Brevet til hans Foresatte blev fundet. Det indeholdt kun en Tilkendegivelse af, at da han

følte sin aandelige Modstandskraft svinde bort, havde han besluttet at dø for ikke at synde.

Det andet Brev laa stadig paa Gulvet, hvor han havde lagt det. Det var et Brev, skrevet i det Kvindesprog, hvori hver Stavelse er et lille ydmygt Kærtegn. Som alle saadanne Breve (de sendes aldrig med Posten) havde det hverken Dato, Underskrift eller blot Forbogstaver, og paa Konvoluten stod der ingen Adresse. I et uden Sammenligning grovere evropæisk Sprog vil det ufuldstændigt kunne gengives som følger:

At tage mig en saadan Frihed er vist at anmasse mig alt for meget. Og dog føler jeg, at jeg maa tale til Dig, og derfor sender jeg dette Brev. Hvad mit eget ringe Jeg angaar, kan jeg kun sige, at først da jeg saa Dig — det var ved Festen for de himmelske Strande — begyndte jeg at tænke, og at siden da har jeg ikke, om end kun for et Øjeblik, været i Stand til at glemme. Dybere og dybere synker jeg for hver Dag, der gaar, i de bestandig stigende Tanker om Dig, og naar jeg sover, drømmer jeg, og naar jeg vaagner og ikke ser Dig, husker jeg, at der ingen Sandhed var i Nattens Tanker, og jeg kan ikke andet end græde. Tilgiv mig, at jeg, der er født til Verden som Kvinde, kan vove at ytre Ønsket om den overvættes store Gunst ikke at være hadet af den, der staar saa højt. Taabelig og uden Følelse for hvad der gaar an, maa jeg synes at være, at jeg kan tillade mit Hjærte at blive saaledes martret ved Tanken om en, der er saa langt fjærnet fra mig. Kun fordi jeg vèd, at

jeg ikke kan lægge Baand paa min Længsel, fra hvis Dyb jeg har dristet mig til at lade disse fattige Ord komme frem, har jeg skrevet dem ned med min ubehændige Pensel og sender Dig dem. Jeg beder Dig, at Du vit anse mig for at være din Medlidenhed værd, og jeg bønfalder Dig om ikke at sende mig grusomme Ord til Svar. Hav Medfølelse med mig, fordi Du ser, at dette kun er min ydmyge Sjæl, der strømmer over, og værdiges, om det saa kun er med den mindste Smule Venlighed, at forstaa og dømme dette Hjærte retfærdigt, som i sin store Nød vover at henvende sig saaledes til Dig. Nu vil jeg hvert Øjeblik haabe paa og vente et Svar, der kan bringe Glæde. Jeg indeslutter mit Ønske om Held og Lykke for Dig i alle Ting.

Skrevet idag —
fra den, der er kendt som en hæderlig Kvinde.
Til den længselsfuldt ventede
elskede og ophøjede
sendes dette Brev.

2

Jeg besøgte en japansk Ven, en buddhistisk Teolog, for at gøre nogle Spørgsmaal om den religiøse Opfattelse af Begivenheden. Selv som en Indrømmelse til den menneskelige Svaghed forekom dette Selvmord mig at være en heroisk Handling.

Men saaledes opfattede min Ven det ikke. Han dadlede Præsten og mindede mig om, at den, der blot forestiller sig Selvmord som et Middel til at undfly Synd, er af Buddha betegnet som en aan-

delig frafalden, uskikket til at leve med hellige Mænd. Hvad denne Selvmorder angik, hørte han til dem, som Buddha betegner som Taaber. Kun en Taabe kunde indbilde sig, at han ved at tilintetgøre sit Legeme tillige kunde tilintetgøre Syndens Kilde.

„Men," indvendte jeg, „denne Mands Liv var rent. Antag, at han kun har søgt Døden for ikke mod sin Vilje at faa andre til at synde."

Min Ven smilede ironisk. Derpaa sagde han:

„Der var en Gang i Japan en adelig og meget smuk Dame, som ønskede at blive Nonne. Hun gik til et Tempel og tilkendegav sit Ønske for den øverste Præst der. Han svarede hende: „Du er endnu meget ung, og Du har levet ved Hoffet. I verdslige Mænds Øjne er Du saare skøn, og for dit Ansigts Skyld vil Du bestandig blive udsat for den Fristelse at vende tilbage til Verden. Dit nuværende Ønske skyldes vel ogsaa kun en eller anden forbigaaende Sorg. Derfor kan jeg ikke nu opfylde din Begæring." Men hun blev ved at bønfalde ham saa indtrængende, at han fandt det raadeligst hurtig at forlade hende. Der stod et stort Fyrfad med glødende Trækul i det Værelse, hvor hun var bleven ene tilbage. Hun hedede Ildtangen, til den var rødglødende, og med den gloende Tang stak og skamferede hun sit Ansigt saaledes, at hendes Skønhed for bestandig var ødelagt. Præsten, som blev forskrækket over Lugten af det brændte Kød, kom hurtig tilbage og blev i høj Grad bedrøvet over, hvad han saa. Men hun bad

paa ny uden saa meget som at skælve paa Stemmen: „Fordi jeg var smuk, afslog Du at modtage mig. — Vil Du nu gøre det?“ Hun blev optaget i Ordenen og blev en hellig Nonne. — Nu vel, hvem var den viseste, denne Kvinde eller den Præst, som Du saa gærne vil rose?“

„Havde det da været Præstens Pligt at skamskænde sit Ansigt?“ spurgte jeg.

„Visselig ikke. Selv denne Kvindes Handling vilde have været meget forkastelig, hvis den alene var udført for at beskytte hende mod Fristelser. Selvlemlæstelse af enhver Art er forbudt i Buddhas Lov, og hun forbrød sig. Men da hun brændte Huller i sit Ansigt udelukkende for at blive i Stand til med det samme at betræde „Vejen“ og ikke fordi hun var bange for, at hun ikke ved sin egen Viljes Kraft skulde kunne modstaa Synden, var hendes Fejl en af de mindre Fejl. Derimod begik Præsten, som tog sit eget Liv, en stor Synd. Han skulde have forsøgt at omvende dem, som fristede ham. Dette var han for svag til. Naar han følte, at det var ham umuligt at afholde sig fra det, der for ham som Præst var Synd, vilde det have været bedre for ham, om han var vendt tilbage til Verden, og der havde forsøgt at følge Loven for dem, der ikke hører til nogen Orden.“

„Efter Buddhaismens Synspunkt har han altsaa ingen Fortjeneste opnaaet?“ spurgte jeg.

„Det er ikke let at forestille sig, at han kan have opnaaet nogen saadan. Kun af dem, som

ikke kender Loven, kan hans Handling blive rost."

„Og de, der kender Loven, hvad vil de tænke om Følgerne af hans Handling — om hans „Karma"?"

Min Ven grublede lidt. Derpaa sagde han tankefuldt: „Hele Sandheden om dette Selvmord, kan vi ikke udfinde — formodentlig var det ikke første Gang."

„Mener Du, at han i en eller anden tidligere Tilværelse ogsaa har søgt at undslippe Synden ved at tilintetgøre sit Legeme?"

„Ja. Eller i mange tidligere Tilværelser."

„Hvad mener Du om hans fremtidige Tilværelser?"

„Herpaa kan kun en Buddha give et sikkert Svar."

„Men hvad indeholder Læren herom?"

„Du glemmer, at det ikke er muligt for os at vide, hvad der laa paa Bunden af denne Mands Sjæl."

„Lad os da fastslaa, at han søgte Døden alene for at undgaa Synden."

„Da vil han blive stillet lige over for den samme Fristelse atter og atter, og han vil komme til at gennemgaa al Sorgen og al Kvalen i tusinde Gange tusinde Gentagelser —, indtil han har lært at beherske sig selv. Ved Døden unddrager man sig ikke Selvovervindelsens store Pligt."

Efter at jeg havde taget Afsked med min Ven, blev hans Ord ved at forfølge mig, og de for-

følger mig fremdeles. De tvinger nye Tanker ind paa mig. Skulde den Kærlighedslængsel, der ingen anden Udvej finder end Døden, staa i Forbindelse med Aartusinders Syndefald paa dette Omraade?

V. SHINJU

1

Undertiden slynger de blot Armene om hinanden og lægger sig over Jernbaneskinnerne foran Eksprestoget. Undertiden holder de en lille Fest for sig selv, skriver saare underlige Breve til Forældre og Venner, blander noget bittert i deres Risvin og sover ind for bestandig. Undertiden vælger de en ældre og mere ædel Fremgangsmaade. Elskeren dræber først sin elskede med et eneste Hug af sit Sværd og gennemborer derpaa sin Strube. Undertiden binder de sig fast sammen med Pigens lange Livbind af Silke-Crêpe *(koshi-obi)*, Ansigt mod Ansigt, og saaledes omfavnede kaster de sig i en dyb Indsø eller Flod. Mange er Maaderne, hvorpaa de vandrer Vejen til Meido, naar de bliver grebne af denne urgamle Smærte, som Schopenhauer lavede en saa indviklet Teori om.

Deres egen Tro er meget mere ligefrem.

Ingen elsker Livet mere end en Japaneser, ingen frygter Døden mindre. For en hinsides

Verden har han ingen Rædsel. Det gør ham kun ondt at forlade denne Verden, fordi den i hans Øjne er saa fuld af Skønhed og Lykke, men det Fremtidens Mysterium, der trykker Sindene i Vesten, volder ham kun liden Bekymring. Hvad de unge elskende angaar, som jeg talte om, har de en forunderlig Tro, som mildner det ukendte for dem. De vender sig mod Mørket med uendelig Tillid. Dersom de er altfor ulykkelige til at udholde Tilværelsen, er Fejlen ikke noget andet Menneskes, heller ikke Verdens, men den er deres egen: det er *Innen* (Karma), Resultatet af Vildfarelser i et tidligere Liv, der bærer Skylden. Dersom de aldrig kan haabe at blive forenede i denne Verden, er det fordi de i en tidligere Tilværelse brød deres Ægteskabsløfte eller paa anden Maade var grusomme mod hinanden. Men de tror lige saa vist, at de ved at dø sammen vil blive forenede i et andet Liv, og det uagtet Buddhaismen lærer, at Selvmord er en dødelig Synd. Den Tanke at opnaa Forening ved Døden er ogsaa uendelig meget ældre end Shaka's*) Religion, men den har i Nutiden fra Buddhaismen laant en ejendommelig aandig Kolorit, en mystisk Glød: „*Hasu no hana no ûe ni oite matan.*“ ɔ: „Paa Paradisets Lotusblomster skal de hvile sammen!“

Buddhaismen lærer, at der er talløse Sjæleoverføringer, fortsat gennem Millioner og Millioner af Aar, førend Sjælen kan opnaa den uendelige Aabenbaring, de uendelige Minders Viden, og smelte

*) Den japanske Betegnelse for: Gautama Buddha.

hen i Nehan's Velsignelse, som den hvide Sky smelter hen i Sommerens blaa. Men disse lidende tænker aldrig paa Nehan. Kærlighedens Forening, dette deres højeste Ønske, vil de opnaa, tror de, umiddelbart efter Udstaaelsen af den enkelte Døds Lidelse.

De har sikkert nok ikke alle de samme Forestillinger — hvad deres stakkels Breve viser —. Nogle tænker sig, at de vil naa ind i Amida's lysende Paradis, nogle ser i deres visionære Haab alene den fremtidige Genfødsel, hvor den elskende atter skal møde den, han eller hun elsker i en ny Ungdoms frydefulde Glans, medens manges, utvivlsomt de flestes, Tanker er betydelig vagere: de tror paa en skyggeagtig Gliden i Forening gennem Taageverdeners Stilhed, omtrent som Sjælen glider igennem Drømmelandenes halvbevidste Salighed.

De beder altid om at blive begravede sammen. Ofte nægtes denne Bøns Opfyldelse af Forældre eller Værger, og Folket holder et saadant Afslag for en grusom Ting, thi det tror, at de, der dør af Kærlighed til hinanden, ikke vil finde Hvile, hvis det nægtes dem at blive lagte i den samme Grav. Men naar Bønnen opfyldes, er Begravelseshøjtideligheden smuk og rørende. Fra de to Hjem udgaar to Sørgetog for at mødes i Tempelgaarden ved Papirslygternes Skin. Dér fremsiges først den buddhistiske Bøn: „Kyo", og naar de sædvanlige udtryksfulde Dødsceremonier saa er førte til Ende, retter Stedets første Præst en Tale til de dødes Sjæle. Medfølende taler han om Vildfarelse og Synd, om Ofrenes Ungdom, der varede saa kort

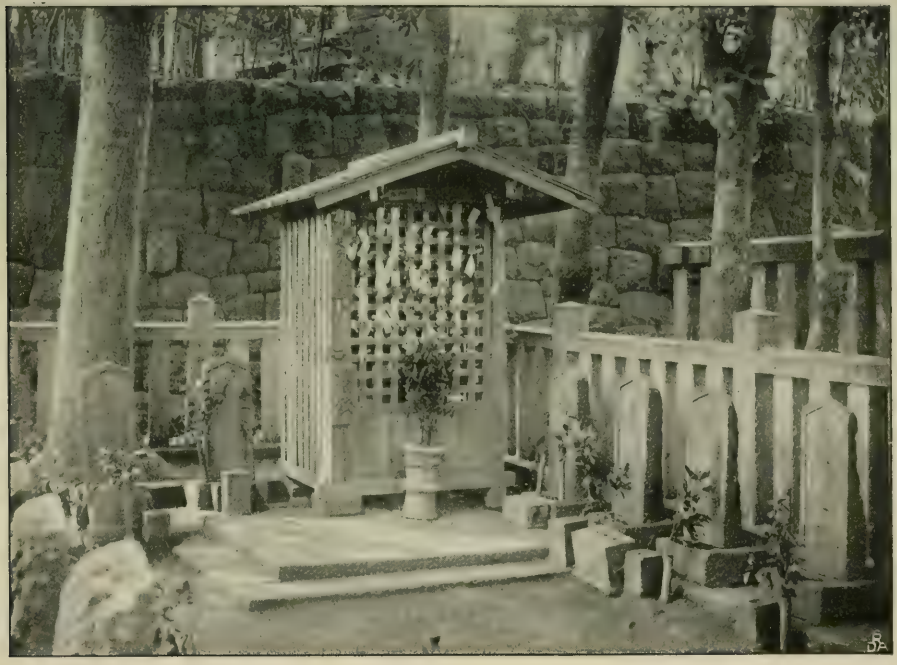

Japansk Kirkegaard.

og var saa smuk som Blomsternes, der udfolder sig og falder af i det første Gennembrud af Foraaret. Han taler om det daarende Haab — Mayoi —, der førte dem paa saa farlig en Afvej, og han anfører „Lærerens“ advarende Ord. Men undertiden vil han gaa saa vidt, at han forudsiger de elskendes Forening i en højere og lykkeligere Tilværelse, og han gør sig derved til Tolk for Befolkningens Hjærtens Mening med en rolig Veltalenhed, som faar Tilhørerne til at græde. Derpaa forener de to Sørgetog sig til et, der drager til Kirkegaarden, hvor Graven i Forvejen er gjort færdig. De to Kister sænkes samlede ned saaledes, at de staar tæt Side om Side paa Bunden af Udgravningen. Da kommer Yama-no-mono*) Folkene og fjærner de to Sider af Kisterne, saa at de tilsammen danner én. Over de genforenede døde tilkastes Graven, og over deres blandede Støv sættes en Sten, hvis udhuggede Bogstaver beretter om deres Skæbne og maaske tilføjer et lille Digt.

2

Disse Elskovsselvmord kaldes *Shinju*. Ordet betyder: „Hjærtedød“, „Lidenskabs-Død“, „Kærligheds-Død“. For det meste er Kvinderne i disse Tilfælde af „Jorô“-Klassen**), men nu og da hænder det ogsaa for unge Piger af god Familje. Det er en gammel Overtro, at saa snart et Shinju-Tilfælde

*) Pariaher, hvis særlige Hverv er at grave Gravene.
**) Prostitutionen.

indtræffer, drager det to andre efter sig. Uden Tvivl er selve denne Tro Grunden til, at Shinju jævnlig forekommer i en Række af tre paa hinanden følgende.

De stakkels unge Piger, som frivillig sælger sig til et Liv i Skændsel for Familjens Skyld, naar denne er i den yderste Nød, synker aldrig til det Dyb af Nedværdigelse, hvortil deres Søstre i Vesten stiger ned — naar undtages maaske i de aabne Havnesteder, hvor evropæisk Last og Raahed har drevet sit ødelæggende Spil. Mange af dem kan til Trods for deres uhyggelige Tjeneste beholde en Finhed i Adfærd, en Ynde i Tankegang og en naturlig Beskedenhed, som under saadanne Vilkaar er lige saa vanskelig at forstaa, som den er rørende.

Et saadant Shinju-Tilfælde hændte igaar i denne ellers saa rolige By. Tjeneren hos en Læge i Nadamachigaden traadte kort efter Solopgang ind i Sønnens Værelse og fandt den unge Mand liggende død med en død ung Pige i Armen. Sønnen var nylig bleven gjort arveløs. Pigen var en Jorô. De blev begravede nu i denne Aften, men ikke sammen, thi Faderen var ikke mindre opbragt end bedrøvet over, at noget saadant kunde hænde.

Hendes Navn var Kane. Hun var paafaldende smuk og meget indtagende, og alle Beretninger gik ud paa, at hendes Herre havde behandlet hende med mere Hensynsfuldhed, end der er sædvanlig for Mænd af hans Art. Hun havde solgt sig for at hjælpe sin Moder og sin lille Søster. Faderen var død, og de havde mistet alt. Hun

var den Gang sytten Aar og havde næppe været et Aar i det paagældende Hus, da hun traf den unge Mand. De blev øjeblikkelig dybt forelskede i hinanden, og intet ulykkeligere kunde have hændet dem, thi de kunde aldrig haabe at blive Mand og Hustru. Den unge Mand nød ganske vist endnu en Søns Rettigheder, men han var gjort arveløs til Fordel for en adopteret Broder med mere stadige Vaner. Det ulykkelige Par brugte alt, hvad de ejede for at opnaa den Lykke at se hinanden, hun solgte endog sine Klæder. For sidste Gang havde de nu stjaalet sig til et Møde ved sen Nat i Lægens Hus, havde drukket Døden sammen og lagt sig til at sove den evige Søvn.

Jeg saa Optoget ved Pigens Begravelse, da det snoede sig opad Vejen ved Papirslygternes Skin -- dette underlig døde Lys, der ligner Skin af Fosfor — til Templernes Gade. Det lange Følge af Kvinder med hvidtindhyllede Hoveder og hvide Klædninger gled lydløst forbi som et Tog af Genfærd.

Saaledes glider i de malede buddhistiske Drømme om Underverdenen de hvide Skikkelser gennem Mørket til Meido —: det evige Tog af Sjæle.

3

Min Ven, der skriver for det japanske Dagblad, „San-in-Shimbun“ som i Morgen vil gengive hele den sørgelige Historie i sine Spalter, fortæller mig, at medfølende Mennesker alt har dækket de

to Grave med Blomster og Grene af Shikimi*). Og idet han trækker en lang, tynd Rulle af fint Papir, bedækket med smuk japansk Skrift, ud af en af de sædvanlige aflange Konvoluter og folder Brevet ud for mig, tilføjer han:

„Hun efterlod dette Brev til den Mand, i hvis Hus hun var; jeg har faaet det for at offentliggøre det. Det er udmærket skrevet, men jeg har ondt ved at oversætte det, for det er skrevet i Kvindesproget. Sproget i Breve, skrevne af Kvinder, er ikke det samme som Sproget i Breve, skrevne af Mænd. Kvinder benytter særegne Ord og Vendinger. Saaledes hedder f. Eks. paa Mændenes Sprog „Jeg": „*watakuchi*" eller „*ware*" eller „*yo*" eller „*boku*", alt eftersom den vedkommendes Rang eller andre Omstændigheder kræver det, medens det i Kvindesproget hedder: „*warawa*". Kvindernes Sprog er desuden meget blødt og bøjeligt. Jeg tror ikke, det er muligt at gengive al denne Ordenes Ynde og Blidhed i noget andet Sprog. Saa jeg kan kun meddele Dem et meget ufuldkomment Indtryk af Brevet."

Og langsomt gengav han det saaledes:

„De véd jo, at fra i Foraaret begyndte jeg at elske Tashirô-San, og at han da ogsaa blev forelsket i mig. Og nu, ak! — Virkningerne af vort Forhold til hinanden i en tidligere Tilværelse er kommen over os — det Løfte, vi gav hinanden i hint tidligere Liv om at blive Mand og Hustru, er

*) Illicium religiosum.

blevet brudt — og derfor maa jeg i Dag drage til Meido.

Ikke alene behandlede De mig med Venlighed, skønt De syntes, jeg var dum og uden Evne til at vinde Magt over andre*), men for min Skyld, jeg uværdige, hjalp De ogsaa paa mange Maader min Moder og min Søster. Og nu, da jeg ikke er i Stand til at gengælde Dem blot en Milliontedel af den Godhed og Medlidenhed, hvormed De omgav mig — en Medlidenhed, høj som Bjærgene, udstrakt som Havet —, vilde det kun være Retfærdighed, om De hadede mig som en stor Forbryder.

Men skønt jeg ikke tvivler om, at det, som jeg nu staar i Begreb med at gøre, vil tage sig ud som en skændig Daarskab — er jeg dog nødt dertil for ydre Aarsagers Skyld, og fordi mit Hjærte maa det. Og derfor beder jeg Dem, at De vil tilgive mig mine fordums Fejl. Og skønt jeg gaar til Meido, skal jeg aldrig glemme Deres Skaansomhed mod mig — høj som Bjærgene, udstrakt som Havet —. Naar jeg hviler under Græssets Skygge skal jeg bestandig forsøge at gengælde, hvad De har gjort for mig — sende min Tak til Dem og Deres Hus. Endnu en Gang beder jeg: Vær ikke vred paa mig!

Mange flere Ting skulde jeg ville skrive. Men nu er mit Hjærte ikke længer noget Hjærte. Jeg maa hurtig herfra, og derfor maa jeg lægge Penselen bort.

---

*) Ordret: uden Evne til at kaste Skygge.

Det er saa daarlig skrevet, dette. Kane bøjer sig tre Gange for Dem!

Fra Kane.

Til — Sama."

„Dette er et fuldstændig ægte Shinju-Brev," sagde min Ven, efter et Øjebliks Tavshed, medens han puttede det tynde Papir ned i Konvoluten igen. „Jeg tænkte derfor nok, det vilde interessere Dem. Og nu, skønt det er ved at blive mørkt, vil jeg gaa til Kirkegaarden for at se, hvad de har gjort ved Graven. Har De Lyst til at følge med?"

Vi gik over den lange hvide Bro op til Templernes skyggefulde Gade, henimod Miokojis gamle Gravsted, og Mørket faldt hurtigt paa, som vi gik. En tynd Maaneskive hang over de store Templers Tage.

Pludselig brød en fjærn Mandsrøst klangfuldt og blødt ud i Sang under den stjernebesaaede Himmel. Sangen var forunderlig daarende med sine kvidrende Triller, disse folkelige japanske Toner, der synes lærte fra Fuglenes Sang —, formodentlig var det en eller anden glad Arbejder, der vendte hjem. I den tynde Frostluft naaede hver Stavelse os, men jeg forstod ikke Ordene.

Saité yuké toya, ano ya wo saité;
Yuké ba chikayoru nushi no soba.

„Hvad betyder det?" spurgte jeg min Ven.

Han svarede:

„En Kærlighedssang: Gaa fremad, lige fremad, denne Vej, til det Hus, Du ser foran Dig. — Jo nærmere Du kommer til det, jo nærmere vil Du være hende!“

VI. VATTÆPPET

Om Dagen er der ingen Seng at se i et japansk Hus, men mindre da nogen er syg. Selv om man søger i alle Værelser og kigger i alle Kroge, finder man ingen. I Virkeligheden bruger Japaneserne heller ikke Seng i vor Mening af Ordet. Det, Japaneserne kalder Seng, har ikke Sengestel, ikke Fjeder- eller Krølhaarsmadras, heller ikke Lagener eller Uldtæpper. De har kun „Futon'er", hvilket svarer til vore Vattæpper. Et vist Antal Futon'er lægges paa Tatamicu'en, det vil sige Straamaatten paa Gulvet, under hvilken der er et tykt Underlag, og et andet Antal Futon'er bruges til Dække. Den rige kan ligge paa fem eller seks og dække sig med saa mange han lyster, medens Fattigfolk maa nøjes med to eller tre. Og der er mange Slags Futon'er, lige fra Tjenestefolkenes Bomuldstæpper, der ikke er større end de almindelige engelske Kamintæpper og heller ikke tykkere, til de tunge og pragtfulde Silkefuton'er, som er fire Alen lange og halvfjerde Alen brede. Saa er

der desuden „Yogi“ ɔ: et svært Vattæppe med vide Ærmer, ligesom paa en „Kimono“, og i denne er det prægtigt at krybe, naar Vejret er koldt. Alt dette bliver pakket sammen og stuvet bort om Dagen i Alkoverne, der lukkes med smukt dekorerede Skydedøre. Dér er ogsaa gemt de underlige Træbøjler, der danner en Halvring, hvori Nakken hviler, saa at den kunstige Frisure kan bevares under Søvnen.

Her er en Historie om en Futon.

For mange Aar siden fik et lille Gæstgiversted i Tottori sin første Gæst, en Handelsrejsende. Han blev modtaget med mere end almindelig Forekommenhed, thi Værten ønskede, at hans lille Herberg skulde faa et godt Navn. Huset var fuldstændig nyt, men da Værten var en fattig Mand var det meste af Indboet købt hos en Furuteya, en Mand, der handler med brugte Sager. Ikke destomindre var alting rent, smukt og bekvemt. Gæsten spiste med god Appetit og drak en hel Del god varm Saké. Derefter blev hans Seng redt, og han lagde sig til at sove.

For det meste sover man godt, naar man har drukket varm Saké, især hvis Natten er kold og Sengen varm. Men Gæsten havde kun sovet en kort Stund, da han blev vækket ved Lyden af Stemmer i Værelset. Det var to Barnestemmer, der hele Tiden spurgte hinanden om et og det samme:

„Ani-San, samukarô?“ (Store-Bror, fryser Du?).

„Omae samukarô?“ (Nej, Lille-Bror, fryser Du ikke selv?).

At der var kommet Børn ind i Værelset, kunde ganske vist forstyrre Gæsten, men det kunde ikke overraske ham, thi i disse smaa japanske Hoteller er der ingen Døre men kun forskydelige Skærme mellem Værelserne. Det lod altsaa til, at nogle Børn i Mørket havde taget fejl og var kommet ind til ham. Han gav dem en mild Irettesættelse, og et Øjeblik var alt stille. Men saa sagde en blid, lille, klagende Stemme lige ved hans Øre: „Ani-San samukarô?“ og en anden kærlig Stemme svarede: „Omae samukarô?“

Han stod op, tændte Lyset i den store Papirslygte og saa sig om i Værelset. Der var ingen. Skodderne udenfor var lukkede. Han undersøgte Skabene, de var tomme. Forundret lagde han sig ned igen, men lod Lyset brænde, og næppe havde han lagt sig, før Stemmerne paa ny lød lige ved hans Hovedskammel:

„Ani-San samukarô?“

„Omae samukarô?“

Da følte han en Gysen krybe hen over sig, og det var ikke Nattekuldens Skyld. Atter og atter hørte han Stemmerne, og han blev for hver Gang mere forskrækket. Thi nu forstod han, at Stemmerne var i n d e i Futon'en, — det var Vattæppet, han havde over sig, som talte.

Han samlede hurtigt sine faa Sager sammen, gik ned ad Trapperne, vækkede Værten og fortalte ham, hvad der var sket. Værten blev meget vred og sagde: „Her har vi gjort os al mulig Ulejlighed for at gøre vor ærede Gæst tilpas, og saa har vor ærede Gæst drukket for meget Saké og har haft

slemme Drømme." — Men Gæsten lod sig ikke bevæge til at blive. Han betalte, hvad han havde faaet og søgte sig et andet Logis.

Næste Aften kom der en anden Gæst, som forlangte et Værelse for Natten. Nogle Timer efter at han var gaaet til Ro, blev Værten atter vækket med den samme Historie. Og denne rejsende havde forunderligt nok ikke drukket Saké. Værten, der fik Mistanke om, at der maatte være lavet et eller andet Komplot imod ham for at ødelægge hans Forretning, sagde hæftig oprørt: „For at bebage Dig, har jeg gjort alt paa det bedste, og saa kommer Du her med dine ildevarslende Ord. Mit Hus er mit Levebrød — at Du véd det. — Hvorfor skal Du saa komme her og sige den Slags Ting, som ikke er sande?" Saa blev Gæsten fornærmet og raabte op og sagde meget værre Ting, og de to skiltes i Vrede.

Men efter at Gæsten var gaaet, tænkte Værten, at alt dette var meget underligt, og gik op i det tomme Værelse og undersøgte Futon'en. Og medens han var der, hørte han Stemmerne og opdagede altsaa, at Gæsterne kun havde talt Sandhed. Det var den ene Futon og kun denne ene, der talte. De andre tav stille. Han tog Tæppet ind i sit eget Værelse og Resten af Natten laa han under det. Og Stemmerne blev ved lige til Daggry: „Ani-San samukarô?" „Omae samukarô?" saa at han ikke fik Søvn i sine Øjne.

Men ved Daggry stod han op og gik ud for at finde den Furuteya, hos hvem Tæppet var købt. Denne vidste intet. Han havde købt det i en mindre

Bod, og Ejeren af denne havde købt det af en endnu fattigere handlende, der boede i den yderste Ende af Forstaden. Og Gæstgiveren gik fra den ene til den anden og spurgte.

Da udfandt han til sidst, at Tæppet havde tilhørt en fattig Familje, og at Ejeren af det Hus, hvori den havde boet, havde solgt det. Huset var ikke langt fra Byen. Og Futon'ens Historie var denne:

Lejen af Huset var kun tredsindstyve Sen om Maaneden, men allerede dette var en stor Sum for de fattige Folk at betale. Faderen kunde ikke tjene mere end to eller tre Yen om Maaneden, og Moderen var syg og kunde ikke arbejde. Der var to Børn, en Dreng paa seks Aar og en Dreng paa otte Aar. Og de var fremmede i Totori.

En Vinterdag blev Faderen syg, og efter en Uges Sygdom døde han og blev begravet. Den syge Moder fulgte snart efter, og Børnene var ene tilbage. De kendte ingen, de kunde bede om Hjælp, og for at leve, begyndte de at sælge, hvad der var at sælge.

Det var ikke meget: Faderens og Moderens Klæder og de fleste af deres egne, nogle Vattæpper og en Smule Husgeraad — en Ildgryde, Skaale, Kopper og andre Smaasager. Hver Dag solgte de noget, indtil der kun var et eneste Vattæppe tilbage. Og der kom en Dag, da de intet havde at spise, og Lejen var ikke betalt.

Det var i den strængeste Vintermaaned. Sneen var fyget sammen i saa høje Dynger, at de kun kunde naa et lille Stykke bort fra Huset. Saa

havde de intet andet at gøre end at krybe ind under deres eneste Futon og ligge der sammen og ryste af Kulde og have ondt af hinanden paa deres barnlige Maade:

„Store-Bror, fryser Du?“

„Nej, Lille-Bror, fryser Du ikke selv?“

De havde ingen Ild og intet at brænde, og Mørket faldt paa, og den iskolde Vind tudede i det lille Hus.

De var bange for Vinden, men de var endnu mere bange for deres Vært, som støjende kom ind og vækkede dem og forlangte Huslejen. Han var en haard Mand med et ondt Ansigt. Og da han saa, at der ikke var nogen, der kunde betale for dem, jog han Børnene ud i Sneen, tog deres eneste Futon og laasede Huset.

De havde hver kun en tynd lille blaa Kimono paa, thi alle deres Klæder var bleven solgte for at skaffe Føden; og de havde intet Sted at gaa hen. Der var et Kwannons*) Tempel ikke langt borte, men Sneen laa altfor højt til, at de kunde naa det. Saa da Ejeren af Huset var gaaet, sneg de sig bag om Huset og gemte sig der. — Kuldens Døsighed kom over dem, og de sov ind i Favnen paa hinanden for at holde Varme. Og medens de sov, dækkede Guderne dem med en ny Futon — aandeagtig hvid og meget skøn. Og de følte ikke Kulden mere. De sov der i mange Dage. Saa kom der nogen, som fandt dem, og de fik en Seng paa

*) Barmhjærtighedens Gudinde.

Kirkegaarden, som hører til den tusindarmede Kwannons Tempel.

Gæstgiveren, som hørte dette, gav Tæppet til Præsterne i Templet, og han lod bede for deres smaa Sjæle. Og Futon'en hørte derefter op med at tale.

VII. INGWA-BANASHI*)

Daimyô'ens Hustru laa for Døden, og hun vidste, at hun skulde dø. Hun havde ikke været i Stand til at forlade sin Seng siden det tidlige Foraar i den tiende Bunsei**). Det var nu den fjerde Maane af den tolvte Bunsei (1829), og Kirsebærtræerne blomstrede. Hun tænkte paa Kirsebærtræerne i sin Have og paa Foraarets Glæde. Hun tænkte paa sine Børn. Hun tænkte paa sin Ægtefælles forskellige Konkubiner, navnlig paa Fru Yukiko, der var nitten Aar gammel.

„Min kære Hustru," sagde Daimyô'en, „Du har lidt meget i disse tre lange Aar. Vi har gjort alt, hvad vi kunde, for at faa Dig rask, — vi har vaaget hos Dig Nat og Dag, vi har bedet for Dig, og vi har ofte fastet for din Skyld. Men til Trods for vor kærlige Omhu, og til Trods for vore bedste

*) En Fortælling om Ingwa, ɔ: ond Karma. Efter Samlingen: Hyaku Monogatari.

**) Tidsrummet fra 1818 til 1830 hedder i Japan: Bunsei.

Lægers Omsorg synes det, som om Du nu ikke har langt tilbage. Sandsynligvis vil vi sørge mere end Du over, at Du nu skal forlade, hvad Buddha med saa megen Sandhed kalder „denne Verdens brændende Bolig". Jeg skal sørge for, lige meget hvad det koster, at enhver hellig Handling, som kan gavne Dig ved din næste Genfødsel, skal blive udført, og vi vil alle uden Ophør bede for Dig, at Du ikke skal behøve at vandre ind i det store Mørke, men straks komme i Paradiset og opnaa Buddhas Hellighed."

Han talte med den allerstørste Ømhed, og hele Tiden kærtegnede han hende. Med lukkede Øjne svarede hun ham, og Stemmen var saa svag som et Insekts:

„Jeg takker Dig. Jeg er Dig meget taknemmelig for dine venlige Ord. — — — Ja, det er sandt, det Du siger, at jeg har været syg i tre lange Aar, og at jeg er bleven behandlet med al mulig Omhu og Kærlighed. — Hvorfor skulde jeg da vende mig bort fra den ene sande Vej, nu i det Øjeblik jeg skal dø? — Maaske er det ikke ret at tænke paa verdslige Ting i en saadan Stund — men jeg har en sidste Bøn til Dig — kun denne ene. — Bed Fru Yukiko om at komme til mig. — Du véd, jeg holder af hende som af en Søster. Jeg ønsker at tale med hende om Husets Sager.

Yukiko kom paa Fyrstens Bud, og paa et Tegn af ham knælede hun ned ved Lejet. Daimyo'ens Hustru aabnede sine Øjne, saa paa Yukiko og sagde:

„Aa, er det Dig, Yukiko. — Jeg er saa glad ved at se Dig, Yukiko! — Kom lidt nærmere herhen, saa at Du nøje kan høre, hvad jeg siger, jeg har ikke Kræfter til at tale højt. — — — Yukiko, jeg maa nu dø. Jeg haaber, at Du i et og alt vil være trofast mod vor kære Herre, — for jeg ønsker, at Du skal indtage min Plads, naar jeg er borte —. Jeg haaber, at han bestandig vil elske Dig, — ja endog hundrede Gange mer, end han har elsket mig — og at han snart vil forfremme Dig til en højere Rang, saa Du kan blive hans højt ærede Hustru. — Og jeg beder Dig, at Du altid vil vise vor dyrebare Herre Ømhed: Lad aldrig nogen anden Kvinde røve hans Kærlighed fra Dig. — Dette er, hvad jeg ønskede at sige Dig, kære Yukiko. — Har Du kunnet forstaa mig?"

„Ak, min kære Frue," indvendte Yukiko, „jeg beder Dem, sig dog ikke saadanne besynderlige Ting til mig, De véd jo godt, af hvor ringe og lav en Herkomst jeg er. Hvordan skulde jeg nogensinde kunne vove at tragte efter at blive vor Fyrstes Hustru?"

„Nej, nej!" svarede Hustruen og tyssede paa hende, „— nu er der ingen Tid til Talemaader, lad os være oprigtige mod hinanden. Efter min Død vil Du sikkert blive hævet til en højere Stilling, og jeg siger Dig nu atter, at jeg ønsker, Du skal blive vor Fyrstes Hustru — ja, jeg ønsker det, Yukiko, endnu mere, end jeg ønsker for mig selv at blive en Buddha! — — Ak, nu havde jeg næsten glemt det, jeg vilde. Jeg ønsker, Du skal gøre noget for mig, Yukiko. Du véd, at der ude i

Haven staar et Yaë-Zakura*) som blev bragt hertil i Fjor fra Bjærget Yoshino i Yamato. Jeg har hørt, at det nu er fuldt udsprunget, og jeg vilde saa gærne se det i Blomst. Om en lille Stund er jeg død. Jeg maa se det Træ, inden jeg dør! Jeg beder Dig, bær mig ud i Haven — nu med det samme, Yukiko —, saa at jeg kan se det. — Ja rigtig, paa din Ryg, Yukiko, — tag mig paa din Ryg — — —."

Medens hun saaledes bad, var hendes Stemme lidt efter lidt bleven klar og stærk, — som om hendes inderlige Ønske havde givet hende ny Kraft. Da brast hun pludselig i Graad. Yukiko knælede endnu, uden at røre sig, og hun vidste ikke, hvad hun skulde gøre, — men Fyrsten gav ved et Nik sit Samtykke til Kende.

„Det er hendes sidste Ønske i denne Verden," sagde han. „Hun har altid holdt saa meget af Kirsebærblomster, og jeg véd, at hun netop saa gærne vilde se det Træ fra Yamato i Blomst. Kom, min kære Yukiko, lad hende kun faa sin Vilje."

Som en Amme vender Ryggen til et Barn, for at Barnet kan krybe op, saaledes bød Yukiko sine Skuldre til Fyrstens Hustru, idet hun sagde:

„Frue, jeg er beredt. Sig mig blot, hvordan jeg bedst kan hjælpe Dem."

„Netop paa denne Maade!" svarede den døende Kvinde, idet hun med en overmenneskelig Anstrængelse rejste sig op og klyngede sig til Yukikos

*) Dobbeltblomstret Kirsebærtræ.

Skuldre. Men som hun stod dér oprejst, lod hun hurtigt sine tynde Hænder glide frem over Yukikos Skuldre, ned under Kjolen, og hun greb fat i Yukikos Bryster, idet hun brast i en ond Latter.

„Nu er mit Ønske opfyldt," raabte hun, „her har jeg mine Kirsebærblomster*) — ikke dem i Haven men dem, jeg vilde have. Jeg kunde ikke dø, før jeg fik mit Ønske opfyldt. Nu fik jeg det — aa hvilken Fryd!"

Og med disse Ord faldt hun forover ned paa den knælende Pige, og døde.

De tilstedeværende forsøgte straks at løfte Legemet bort fra Yukiko's Skuldre for at lægge det paa Sengen. Men — forunderligt er det at sige — denne tilsyneladende lette Ting kunde ikke udføres. De kolde Hænder havde paa ubegribelig Maade hæftet sig fast til Pigens Bryster, — de syntes at være groede ind i det levende Kød. Yukiko besvimede af Frygt og Pine.

Læger blev tilkaldte. De kunde ikke forstaa, hvad der var sket. Og det var dem ikke muligt paa nogen som helst almindelig Maade at fjærne den døde Kvindes Hænder fra deres Offers Legeme, de sad saa fast, at ethvert Forsøg paa at tage dem bort bragte Blodet frem. Det var ikke fordi Fingrene havde krystet sig sammen, det var fordi

*) I japansk Digtekunst og i japanske Ordsprog lignes en Kvindes legemlige Skønhed ved Kirsebærblomsten; den kvindelige indre Skønhed sammenlignes med Blommetræets Blomst.

Haandfladernes Kød paa uforklarlig Maade var blevet til et med Brysternes Kød.

Paa den Tid var den dygtigste Læge i Yeddo en fremmed — en hollandsk Kirurg. Det blev besluttet at hidkalde ham. Efter en nøje Undersøgelse sagde han, at han ikke kunde forstaa dette Tilfælde, men for øjeblikkelig at bringe Yukiko Hjælp var der intet andet at gøre end at skære Hænderne af det døde Legeme. Han erklærede, at det vilde være forbundet med Fare at forsøge at skille dem fra Brysterne. Hans Raad blev fulgt, og Hænderne blev amputerede ved Haandledene. De vedblev saaledes at være fastklamrede til Brysterne, og her blev de snart mørke, og tørrede ind som Hænder paa en forlængst afdød.

Dette var dog kun Begyndelsen til Rædslen.

Skønt de syntes at være visnede og blodløse, var disse Hænder dog ikke døde. Med Mellemrum rørte de sig — stjaalent — ligesom store graa Ædderkopper. Og hver Nat herefter — naar Oksens*) Time kom — knyttede de sig, klemte og pinte. Først ved Tigerens Time holdt Pinen op.

Yukiko klippede sit Haar af og blev Tiggernonne. Hendes Navn i Ordenen var Dassetsu. Hun førte en *Ihai***) med sig, hvorpaa hendes afdøde Frues Dødsnavn stod: *Myô-Kô-In-Den Chizan-Ryô-Fu Daisbi*, og paa alle sine Vandringer bar hun denne Tavle

---

*) Ifølge den gamle japanske Tidsregning var Oksens Time Spøgelsernes Tid. Den begyndte Kl. 2 Morgen og varede til Kl. 4. De gamle japanske Timer varede dobbelt saa længe som vore. Tigerens Time begyndte Kl. 4.

**) Mindetavle.

med. Hver eneste Dag knælede hun foran den og bad den døde om Tilgivelse og udførte alle de hellige Handlinger, der kunde give den skinsyge Aand Hvile. Men den onde Karma, som havde gjort denne Kvide mulig, var ikke udtømt saa snart. Hver Nat, naar Oksens Time kom, begyndte Hænderne at martre hende, og dette varede ved i mere end sytten Aar efter de Folks Udsagn, til hvem hun sidst fortalte sin Historie, da hun en Aften standsede i Huset Noguchi Dengozayémon i Landsbyen Tanaka. Her var hun i det tredje Aar af Kôkwa*) (1846).

Senere har ingen nogensinde hørt noget om hende.

---

*) Kôkwa, ɔ: Tidsrummet fra 1844 til 1848.

TIDSREGNINGEN I JAPAN

Om man end i Japans officielle og dannede Verden nu bruger Evropas Tidsregning, følger Byerne i de fjærne Provinser samt Bønderne endnu bestandig gammel Skik. Det gamle Japan havde ikke Minutter, og dets Timer var dobbelt saa lange som vore. De gik baglængs paa Krebsevis:

Kl. 9	svarede	til	vort	Kl. 12
- 8	—	—	—	2
- 7	—	—	—	4
- 6	—	—	—	6
- 5	—	—	—	8
- 4	—	—	—	10

Altsaa maatte alle de ulige Tal: Kl. 1—3—5—7—9—11 svare til det japanske halve Slag. Men Timernes Længde varierede, undtagen ved Jævndøgn. Om Sommeren var Nattens Timer kortere, om Vinteren Dagens. Dette beroede paa, at Solopgang og Solnedgang altid skulde falde Kl. 6; man havde ingen Gennemsnitsberegning. Hvis man vil spørge om, hvorfor man lod Timetallet gaa baglængs, maa vi svare: Det er et Tilfælde af den sædvanlige Venden op og ned paa alt i Japan. (Saaledes begynder man jo dér en

Bog, hvor vi har Slutningen og skriver Finis, hvor vi har Titelbladet. Knevelen til Tempelklokken er udenfor og hænger ikke indeni. Adressen paa et Brev begynder med Landets Navn, derpaa Byens, Gadens samt Nummeret og endelig til sidst Adressatens o. s. v.). Man maatte altsaa dele den mellemliggende Tid mellem Solopgang og Solnedgang, ligesom mellem Solnedgang og Solopgang i seks lige lange Dele, for at faa de japanske Timer. Atter maa vi spørge: Men hvorfor talte Japaneserne da ikke fra seks til et istedetfor at de begyndte med et saa vilkaarlig valgt Tal som ni? Grunden hertil er denne: Der blev altid først slaaet tre forberedende Slag for at varsko Folk, at nu skulde Timeslagene lyde. Hvis man da ogsaa havde benyttet et, to og tre som Timeslag, vilde man aldrig have kunnet skelne disse fra de indvarslende Slag, og man var bleven lige saa vildfarende som hos os — under vor egen ufuldkomne Maade at lade Klokken lyde —, hvor vi ikke aner, om et enkelt Slag betyder halv-et, ét, halv-to eller noget andet Halvtime-Slag.

Ugen kendtes ikke i det gamle Japan, heller ikke havde man nogen folkelig Inddeling som svarede dertil. I Begyndelsen af den nuværende Regering indførte man: Ichi-Roku, en Helligdag paa alle Enerne og Sekserne i Maaneden. (Ichi betyder én, Roku betyder seks.) Dette varede ikke længe; laant fra vore Søndage maatte Kopien snart vige for Originalen. Endog vor moderne Friaften om Lørdagen har banet sig Vej til Japan.

Men for at komme tilbage til det gamle Japan, saa var Maanederne dér virkelige Maanetider, ikke kunstige Perioder paa 30 eller 31 Dage. De var talte op: Første, Anden, Tredje, Fjerde o. s. v. Kun i Poesi fik de særlige Navne. Aaret bestod af 12 saadanne Maaner med en indskudt Ekstra-Maane hver Gang Nyaaret ellers skulde være kommet en hel Maane for tidligt. Dette hændte saa omtrent en Gang hvert tredje Aar. Det japanske Nytaar indtræffer enten sent i Januar eller tidligt i Februar, og dette bliver uden al Hensyn til Temperaturen betragtet som Foraarets Begyndelse. Hvad enten det sneer eller ikke sneer, skifter Folk deres vatterede Vinterklæder med tyndere. Om det end er koldt, blomstrer Blommetræet, og dette mener man bør betragtes som et ubedrageligt Vaartegn.

Foruden Aarets fire Inddelinger, nemlig: Foraar, Sommer, Efteraar og Vinter, har man fire og tyve mindre Afsnit paa omtrent 15 Dages Længde. Man faar disse ved at dividere Aarets tre hundrede fem og tredsindstyve Dage med fire og tyve. Disse mindre Afsnit har særlige Navne, saaledes f. Eks.: Risshun, ɔ: Tidligt Foraar. Kanro, ɔ: Kold Dug. Shokan, ɔ: Aftagende Kulde. Daikan, ɔ: Strængere Kulde.

Desuden henføres Aarene, Dagene og Timerne til et af Dyrekredsens Tegn, hvis Orden er som følger:

1. Ne, ɔ: Rotten
2. Ushi, ɔ: Tyren
3. Tora, ɔ: Tigeren
4. U, ɔ: Haren
5. Tatsu, ɔ: Dragen
6. Mi, ɔ: Slangen
7. Uma, ɔ: Hesten
8. Hitsuji, ɔ: Geden
9. Saru, ɔ: Aben
10. Tori, ɔ: Hanen
11. Inu, ɔ: Hunden
12. I, ɔ: Bjørnen.

Fra den kinesiske Astrologi har Japaneserne laant: „De ti Himmelstammer", som er en Rækkefølge, der opnaas ved at dele hvert af de fem Elementer (Ki: Træ. Hi: Ild. Tsuchi: Jord. Ka: Metal. Mizu: Vand) i to Dele. Hver Del kaldes enten: „Ældre Broder" (E) eller: „Yngre Broder" (To). Saaledes faar man denne Inddeling:

1. Ki no E	som betyder:		Træ — Ældre Broder
2. Ki no To	—	—	Træ — Yngre Broder
3. Hi no E	—	—	Ild — Ældre Broder
4. Hi no To	—	—	Ild — Yngre Broder
5. Tsuchi no E	—	—	Jord — Ældre Broder
6. Tsuchi no To	—	—	Jord — Yngre Broder
7. Ka no E	—	—	Metal — Ældre Broder
8. Ka no To	—	—	Metal — Yngre Broder
9. Mizu no E	—	—	Vand — Ældre Broder
10. Mizu no To	—	—	Vand — Yngre Broder.

Naar man nu vilde lade disse to Rækkefølger: — Dyrekredsens Tegn og Himmelstammerne — løbe jævnsides med hinanden, vilde deres Kombination frembringe et Kredsløb af tredsindstyve Dage eller Aar, thi Tallet 60 er det første Tal, der er deleligt baade med 12 og med 10. Det første Dagkredsløb eller

Aarkredsløb begynder med Ki no E Ne: „Træ — Ældre Broder, Rotten", det andet er Ki no To Ushi: „Træ — Yngre Broder, Tyren" og saaledes videre frem til den tredsindstyvende „Mizu no To I": Vand — Yngre Broder, Bjørnen — hvorefter Kredsløbet begynder forfra.

Gamle Folk husker dette endnu, især Bønderne, som samvittighedsfuldt retter deres Landbrug efter Aarstiden. For Eksempel saar de altid deres Ris paa den otte og tyvende Dag fra Foraarets Begyndelse (Risshun) og de planter den ud i Nyûbai, den Periode, hvor man antager den tidlige Sommerregn kommer. Den to hundrede og tiende eller to hundrede og tyvende Dag fra Foraarets Begyndelse, som kaldes Hassaku og vil sige: den første Dag af den ottende Maane — gammel Kalender — menes at have særlig Vigtighed for Høsten, som sikkert skulde blive fordærvet hvis det stormede, thi saa er Risen netop i Blomst. Tidligt i September er Blomstringen forbi lige midt i Typhon-Tiden. Vore fyrretyve Riddere har sit japanske Modstykke i Ki no E Ne (ovenfor nævnt som den første i det tredsindstyve-inddelte Kredsløb). Dersom det regner paa den Dag, bliver det ved med at regne i tredsindstyve Dage. Og atter, hvis det skulde regne paa den ottende Dag af en otte Dages Periode, som kaldes Hassen (af hvilke der er seks om Aaret), vil det vedblive at regne i de næste otte Dage. Disse omflyttelige Perioder kan komme paa hvad Tid det skal være om Aaret. Den 6te August 1891 faldt Ki no E Ne og sidste Dag i Hassen sammen, og et mere ulykkeligt Træf kunde næppe tænkes, thi Risen var netop moden og behøvede klart Solskin. Morgenen var skyfuld, og følgelig noterede en af Tokyos Aviser, at der var Ængstelse paa Rismarkedet. Noteringen steg to à tre pCt., men da om Eftermiddagen Himmelen klarede op, faldt Priserne til deres normale Kurs.

Da vi sagde, at Japan fulgte Evropas Tidsinddeling var vi noget forhastede, thi skønt den Gregorianske Kalender er traadt i Kraft dér siden Aar 1873, vil man ikke begynde Tidsregningen fra Kristus. Ikke alene vilde dette for Japans Shinto-Hof symbolisere en fremmed Religions Overhøjhed, men det vilde ogsaa være nedsættende og forringende fra et politisk Synspunkt, da nye Udgangspunkter for Tidsperioder altid har

været anset som et urokkeligt Privilegium i det fjærne Østen og som Tegn paa den uafhængige Souverænitet — paa lignende Maade som Rettigheden til Udmøntning af Penge anses herfor i Vestens Lande. Kina har sine Tidsinddelings-Navne, som det hovmodigt tvinger sine Vasalstater til ogsaa at antage, som f. Eks. Thibet. Japan har sine egne Navne paa Tidsperioderne og har valgt dem ganske vilkaarligt. I Kina var det forlængst blevet Skik at opkalde Tidsinddelingerne efter den samtidigt regerende Kejser. Man har ikke hidtil indført dette i Japan, skønt der er udstedt en officiel Forordning derom. Hvorledes man end bærer sig ad, er det let at forstaa, at der maa raade Forvirring ved Studiet af Japans Historie. Der er vistnok ikke en eneste Japaneser, som kender Aarsperiodernes Navne i sit eget Land. Man kan vel nok i en Samtale høre Hentydninger til særligt fremragende Perioder, ligesom vi*) vilde kunne tale om det sekstende Aarhundrede som den Georgianske Æra. Saaledes er Engi (901—923) berømt for Udstedelsen af Love; Genroku (1688—1704) berømt for den store Udfoldelse af Kunst; Tempô (1830—1844) den mest forherligede Tid af det nittende Aarhundrede. Men ikke en eneste kan i en Fart huske, hvor mange Aar der er fra den ene Periode til den anden. I Aaret 1872 gjorde man et Forsøg paa at tælle Tidsregningen fra Jimmu-Tennô, den mythiske Grundlægger af Japans Dynasti; og dette System har endnu sine Tilhængere. Da Jimmu-Tennô's Regering antages at være begyndt Aar 660 før vor Tidsregning, er man i Japan seks hundrede og tredsindstyve Aar længere fremme end den evropæiske Dato i samme Aar. Saaledes skriver man nu Aar 2560 istedetfor Aar 1900 som hos os.

Hermed gives en Liste paa Tidsgruppers Navne i det nittende Aarhundrede:

Kyôwa	1801—1804**)	Bunsei	1818—1830
Bunkwa	1804—1818	Tempô	1830—1844

*) I England.

**) Man kan fristes til at spørge: Hvorfor rækker ikke Kyôwa fra 1801 til 1803 og Bunkwa fra 1804 til 1817 o. s. v.? Grunden er, at den nye Tidsperiode ikke begyndte ved

Kôkwa	1844—1848	Bunkyû	1861—1864
Kaei	1848—1854	Genji	1864—1865
Ansei	1854—1860	Keiô	1865—1868
Man-en	1860—1861	Meiji	1868

Vi er nu i det 32te Aar af Meiji. Astrologisk talt er vi i: Ka no E Ne, ɔ: Metal — Ældre Broder — Rotten.

Nytaarstid, men at Aaret tværtimod var langt fremrykket, inden den skiftede, og at hver Periode derfor tilegnede sig sin Halvdel deraf.

N. P. LERCHES
BOGBINDERI
SKAGEN

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DS
821
M733

Munter, Johanne
Fra morgenrodens rige

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 12 02 14 012 6